

ΤΕΥΧΟΣ 177

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΧ. 3

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Δ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

13 ΜΑΪΟΥ 1928

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

PROBUS

Κ...

Ν...

ΜΑΡΙΟΥ ΚΑΡΑΤΣΙΟΛΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΕΝ

ΑΝΡΥ ΝΤΕ ΖΟΥΒΕΝΕΛ

ΠΑΝΑΓ. Κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΥΛΑΚΗ

Κ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΑΘΑΝ. ΣΙΩΚΟΥ

ΒΑΣΙΛ. ΚΑΡΑΓΚΥΖΗ

- Γεγονότα και σχόλια
- Έξωτερική εβδομάς
- Έσωτερική εβδομάς
- Οικονομολογική εβδομάς
- Οι σύμμαχοι εν Ελλάδι
- Η Μακεδονική εκστρατεία
- Η Κοινωνία των Έθνων
- Αιτιάσεις περί σοσιαλισμού
- Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (τέλος)
- Η ανοικοδόμησις της Κορίνθου.
- Ναυτική υπεροπλία και νέα όπλα
- Η προστασία της καπνοπαραγωγής

Οι Βασιλείς των Έλλήνων δια την συμφοράν της Κορίνθου. — Έκδοσεις.

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Δρ. 150

ΕΞΑΜΗΝΟΣ » » 75

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικώς) λ. 1

» ΑΜΕΡΙΚΗΣ δολάρια 5

Έξάμηνοι συνδρομαί Έξωτερικού και τρί-
μηνοι Έσωτερικού δέν γίνονται δεκταί.

— Διά δημοσιεύσεις αγγελιών (διατερο-
σηφωνία).
— Τα έμβάσματα απευθύνονται δι' έπιτα-
γής προς την διεύθυνσιν.
— Διά πάσαν άνωμαλίαν περί την άποστο-
λήν του φύλλου οι κ. κ. συνδρομηταί παρακα-
λούνται ν' απευθύνονται προς την Διεύθυνσιν.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΩΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΗΝ 15 ΜΑΪΟΥ ΘΑ ΓΙΝΗ Η ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Από της πρώτης της 15ης Μαΐου καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα οἱ εἰδικῶς ἐξουσιοδοτημένοι ἀπογραφεῖς θὰ διανεύουν εἰς τὰς οἰκογενεῖας καθὼς καὶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα κλπ. ἀπὸ ἑνα ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ, διὰ κάθε ἄτομον.

Τὰ δελτία αὐτὰ περιλαμβάνουν διαφορά ερωτήματα.

Σκοπὸς τῶν ἐρωτημάτων εἶνε ἡ ἐξακριβωσις τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς κατανομῆς αὐτοῦ κατὰ ἡλικίας, κατὰ ἐπαγγέλματα, κλπ. διὰ τὰ πληροφορηθῶμεν ὅλοι τί εἶνε ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ κατοίκων, πῶς κατατάσσονται οὗτοι κατὰ ἡλικίας, πόσοι εἶναι ὕπανδροι ἢ μὴ, πόσοι εἶναι ἐγγράμματοι ἢ ἀγράμματοι, πόσους ἔχει ἡ Ἑλλὰς γεωργούς καὶ πόσους βιομηχάνους, ἐμπόρους καὶ λοιποὺς ἐπαγγελματίας.

Ὅλα τὰ ἐρωτήματα σκοποῦν τὴν

ἀριθμητικὴν ἐξακριβωσιν τῶν διαφορῶν τάξεων καὶ τοῦ πληθυσμοῦ. Τὰ ὀνόματα δὲν πρόκειται νὰ γίνουν γνωστὰ ἀπὸ τὴν Στατιστ. Ὑπηρεσίαν.

Συμπληροῦντες τὰ δελτία πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃτε τὸ Κράτος καὶ σὰς τοὺς ἰδίους.

ΟΛΑ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΑ ΚΡΑΤΗ
ΕΧΟΥΝ ΣΑΦΕΙΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΣ ΑΙ
ΟΠΟΙΑΙ ΕΓΙΝΑΝ ΚΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΔΙ' ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥ-
ΟΥΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙ-
ΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΝ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΤΑΤΙ-
ΣΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΑΤΕ ΜΕ ΑΚΡΙΒΕΙΑΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗΝ
ΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΩΣΑΤΕ ΑΥΤΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΑΠΟΓΡΑΦΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΤΑ ΖΗΤΗΣΟΥΝ ΤΗΝ 16 ΜΑΪΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΪΟΥ 1928

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΤΟΣ Δ'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 177

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΑΠΟ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΙΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐμφαντικῶς ἐπίσημος ὑποδοχὴ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Β' καὶ τῆς Βασιλίσσης Ἑλισσάβερ ἐν Μαδρίτῃ, παρὰ τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἰσπανικῆς Κυβερνήσεως, πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἀπλῶς τυπικὴ καὶ εὐγενὴς ἐνδείξις φιλοφρονήσεως πρὸς τὸν πρῶτον ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου. Ἡ τοιαύτη ὑποδοχὴ, — δι' ἐκείνους τουλάχιστον, οἵτινες γνωρίζουν διὰ τῶν γεγονότων τούτων ἡ ἐσωτερικὴ καὶ βαθύτερα σημασία καθορίζεται ἐξ ὁρισμένων λεπτομερειῶν — οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ ἀπροκάλυπτον ἡθικὴν ἀποδοκιμασίαν τοῦ βενιζελικοῦ ἐγκλήματος ἐναντίον τῆς Ἑθνικῆς Δυναστείας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Δημοκρατικὸς τύπος προσεπάθησε νὰ μειώσῃ τὴν σημασίαν τοῦ πράγματος, ἐπικρίνων ἐν τῇ ἀπονοίᾳ του τὴν πολιτικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἰσπανίας καὶ ἐξάγων οὕτω τὸ συμπέρασμα διὰ τὸν δυνάστη νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν οἱ ἀδήποτε ἐκδήλωσις προερχομένη ἐκ τοιοῦτον καθεστώτος. Βεβαίως διὰ τὸν βενιζελισμόν μόνον δικτατορίαὶ αἱμάτων, τουφεκισμὸν καὶ προδοσιῶν, ἔχουν νομιμότητα καὶ διεθνὲς κύρος, τὰ δὲ καθεστώτα τοῦ Ριβιέρα καὶ τοῦ Μουσολίνι, ἐπειδὴ ἐπέτυχον τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν διοικητικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἰσπανίας καὶ Ἰταλίας ὑπὸ τὰς Ἑθνικὰς Δυναστείας αὐτῶν, ἐντεινάσαι καὶ ὑψώσασαι ἐπὶ μᾶλλον τὸ γόητρον αὐτῶν, εἶνε ἀποκηρυκτέα. Βενιζελικὴ λογικὴ καὶ βενιζελικὰ συμπεράσματα ἐλάχιστα ὁμῶς δυνάμενα νὰ θίξωσι τὴν πολὺ σκληρὰν πραγματικότητα.

Ἐν ἔχομεν τὴν διάθεσιν οὔτε νὰ ἐπαινέσωμεν οὔτε νὰ κατακρίνωμεν τὴν μέχρι τοῦδε Κρατικὴν μέριμναν ὑπὲρ ἀνακουφίσεως τῶν σεισμοπαθῶν τῆς Κορινθίας. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μᾶς ἐνδιαφέρει ὡς Ἕλληνας πονέσαντας καὶ πονοῦντας βαθύτατα διὰ τὴν συμφορὰν τῶν ἀδελφῶν μας, εἶνε ἡ ἐπίτευξις συστηματικῶς ἐργασίας ἱκανοῦ νὰ βελτιώσῃ τὴν ὅλην τραγικὴν κατάστασιν τῶν σεισμοπαθῶν. Νὰ ἐπιτευχθῇ δηλαδὴ ἡ ταχύτερα ὑπὸ παραπήγματα στέγασιν τῶν ἀστέγων. Ν' ἀποκτήσουν τὸ ταχύτερον πρόχειρα καταστήματα εἰς ἐπαγγελματίας. Νὰ χορηγηθῶν δάνεια εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς γεωργούς καὶ σταφιδοπαραγωγούς. Νὰ τύχουν οἱ παθόντες πληθυσμοὶ φορολογικῆς ἀσυνδοσίας ἐπὶ ἐν χρονικὸν διάστημα καὶ νὰ προστατευθῶν στοργικώτατα ἀπὸ τὰς Κρατικὰς ὑπηρεσίας. Παρὰ τὴν ταχύτεραν προστασίαν νὰ καταβληθῇ φιλότιμος καὶ ἐντατικὴ προσπάθεια, παραμεριζομένων παντὸς τύπου καὶ πάσης γραφειοκρατικῆς παρεκλύσεως, διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς πόλεως τῆς Κορίνθου καὶ τῶν χωρίων. Αὐτὰ συνιστῶμεν, ἔτοιμοι νὰ ἐπαινέσωμεν τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἐργασίαν μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ ἔτοιμοι νὰ στηλιτεύσωμεν αὐτὴν διὰ τὴν φανή ἀναξία τῶν προσδοκίων τῶν σεισμοπλήκτων καὶ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ προέλευσις καὶ ἡ σύνθεσις τῆς Βουλῆς δὲν ἡτοβεβαίως ἀρχήδεν προωρισμένη νὰ ἐμφανίσῃ φυσιολογικὴν καὶ κανονικὴν ἀντιπροσώπευσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὥστε ν' ἀποβλέπη εἰς

άνετον και απρόσκοπτον εργασία ούτης μέχρι τέλους της τεταγμένης τειραγόμενης περιόδου. Συμβατικώς και τεχνικώς προελθούσα ή Βουλή αυτή, διά του νόθου έκλογικού συστήματος της 'Αναλογική', απόρροια επαναστατικού πραξικοπήματος έναντιον κρατούσης επαναστάσεως ετάχθη κυρίως ίνα ρυθμίση την έκτροχιασθείσαν υπό του στρατοκρατικού και δικτατορικού καθεστώτος εξωτερικήν κατάστασιν της 'Ελλάδος και σταματήση την προκληθείσαν παρ' αυτού οικονομικήν καταστροφήν και διοικητικήν αποσυνθέσιν αυτής. 'Η πέραν του άρνητικού τούτου έργου, — όσον βεβαίως και άπολύτως επιτακτικού και θεμελιώδους διά τούτο όρου σωτηρίας και αναγεννήσεως της χώρας, — διατήρησι της παρούσης Βουλής, ή οικειοποιήσις παρ' αυτής εργασίας και δικαιωμάτων τα όποια μόνον διά μιας έδρας και όμοιογενούς έν αυτή πλειοψηφίας δύναται να καταστήσιν ενεργά και αντιπροσωπευτικά της ψυχολογίας και του άληθούς φρονήματος του λαού, θα έδημιουργεί κίνδυνον άνωμάλου εξέλιξεως της καταστάσεως, μη αποκλείοντα και την υπό χειροτέραν μορφήν επανόδου επί της σκηνής των άπαισιών εκείνων πολιτειακών και πολιτικών καταστάσεων, τας όποιās μετά φρίκης όλοι μς θα ένδυμούμεθα. Διά τούτο ή όλη κατάσταση πρέπει, όπως δύναται, να εκκαθαρισθή τελείως, διά της προσφυγής εις την κλήσιν του 'Ελληνικού λαού — όχι βεβαίως προσφυγής διά του ψευδούς μέσου της αναλογικής.

Απέναντι του Πρίγκηπος Καρόλου της Ρουμανίας σιόσις της 'Αγγλικής Κυβερνήσεως είνε ανάγκη να παραλληλισθή με την προς τους Βασιλείς της 'Ελλάδος παρεχομένη έκάστοτε φιλοξενία επί του 'Αγγλικού έδάφους και έν τοις 'Ανακτόροις του Βασιλεωντος Οίκου της Μ. Βρετανίας. Αί άγγλικαί άρχαι τον έπίδοξον Βασιλέα της Ρουμανίας θεωρούν ανεπιθύμητον έν 'Αγγλία και σπεύδουν και έν τη Βουλή των Κ. και νοήτων να δηλώσουν τούτο ένω αντίθετως τον Βασιλέα της 'Ελλάδος Γεώργιον και την Βασίλισσαν 'Ελισάβετ, αδελφήν ου πρίγκηπος Καρόλου υποδέχοιταιμε ά προσηνείας και παρέχουν εις αυτούς πάσαν φιλοξενίαν. 'Η σύγκρισις

αυτή είνε ανάγκη να γίνη δι' όσους φαντάζονται ότι ή επί ευχθείσα διά διαδηλώσεως άληθών απομάκρυνσις του Βασιλέως έξ 'Ελλάδος άποτελεί και γεγονός όριστικόν και διά τους έξω της 'Ελλάδος και διά τον ελληνικόν λαόν.

«Καθημερινή» σχολιάζουσα τό έπεισόδιον του έν άποστρατεία υποστράτηγου, όστις όλίγου δειν να έφονεύετο υπό στρατιωτικού άποσπάσματος διότι επέμενε να παίζουν οι οργανοπαίκται το βασιλικόν θούριον, έγραψε τα εξής :

«Τό έπεισόδιον του παρὰ τον σταθμόν Λαρίσσης οίνομαχειρίου μās έμβάλλει εις θλίβε- ράς σκέψεις : 'Εστω, άξιος Στρατοδικείου και τιμωρίας θάρεας ό επί κεφαλής στρατιω- τικού άποσπάσματος λοχίας, όστις όλίγου δειν κατεδίκασε εις θάνατον τον έν άποστρατεία υποστράτηγον κ. Χατζημιχαήλν, διότι είχε διατάξει τους εκεί οργανοπαίκτας να παίξουν του 'Αιτητού τον γύμν». 'Αλλ' ό κ. υποστρά- τηγος ήτον ανάγκη να εύρίσκαται εις οίνο- μαχειρείον, και ήτον ανάγκη να έχη συντρό- φους του, ένα κελυστήν και ένα δίονον και ήτον ανάγκη, τέως υποστράτηγος αυτός, να θέση το πολιτειακόν ζήτημα μεταξύ μαρίδων και ρητινίτου»

Οι άξιμοι στυλοβάται της Βασιλικής 'Ιδεολογίας, οι έμφανίζόμενοι άκόμη και ως «γενναίοι», καλούνται έφρεξής να περιορίσουν τας τόσον παιδαριώδεις έκδηλώσεις των αι όποια καταρρίπτουν το γόητρον τ ο Βασιλόφρονος κόσμου.

Ο άείμνηστος Βασιλεύς Κωνσταντίνος κα- τεκρίθη δεινώς υπό του Βενιζελισμού και των Συμμάχων, διότι μη παρασύρας την 'Ελλάδα εις τον πόλεμον καθ' ήν έποχήν οι Σύμμαχοι άπεπειρώντο την έκδίασιν των Δαρδανελλίων, έπρόδωσε το 'Εθνος. 'Η ιστο- ρική αλήθεια επί του σημείου τούτου έχει βε- βαίως διαλευκανθή πλήρως. 'Εν τούτοις χά- ριν των άναγκαστών μας, όα μεταφέρωμεν εις τας σελίδας της «Ν. 'Εποχής» το άγγλι- κόν βιβλίον του στρατηγού Χάμιλτον, το ό- ποιον δικαιώνει την άποφυγήν της 'Ελλάδος να μετάσχη της έκστρατείας εκείνης.

ΔΙΕΘΝΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΓΟΗΤΡΟΝ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΑΝΡΥ ΝΤΕ ΖΟΥΒΕΝΕΛ

Έρχονται στιγμαί, κατά τας όποιās διε- ροτάται κανείς, εάν τα φαινόμενα, εις την διεθνή πολιτικήν, δέν έχουν περισσοτέραν σημασίαν από την πραγματικότητα. Τούτο δέν είνε παράδοξον εις μίαν έποχήν κατά την όποιαν οι άνθρωποι άσχολούνται έτι μάλ- λον και μάλλον με πράγματα, διά τα όποια άφαιρώνουν ολοέν όλιγώτερον χρόνον.

Η Γνώμη βαρύνει περισσότερο από την γνώσιν. Άσυνειδήτως πως δημιουργείται έν είδος εύθιγής αληθείας έν αντιθέσει εκείνης, της όποιās ή εξακρίθωσις άπαιτεί πολλά έ- τη μελέτης και σπουδής. Οι πολιτικοί άνδρες, έχοντες έστραμμένην την προσοχήν των εις το κοινόν, από το όποιον έξαρτώνται, κοιτά- ζουν να ύπηρετούν μάλλον τας φευγαλέας έντυπώσεις των παρὰ τας βαθύτερας των πεποιθήσεις. Η άμεσος έπιτυχία τους άπα- μείβει επαρκώς και έξουδετερώνει το γεγονός ότι συγκαταλέγονται δι' αυτού του τρόπου μεταξύν των άνησυχών και των άδων. Την τακτικήν δέ αυτήν ακολουθούντες οι πολιτι- κοί άνδρες μας, δύναται να ζούν έι μέσω διαρκών χειροκροτημάτων. Αναμιμιβόλως το μέλλον θα τους έκδικηθή, άλλ' έν τώ προσώ- πω του διαδόχου των Αυτοί οι ίδιοι καθ' ή- λην την διάρκειαν της ζωής των, δέν θα γνω- ρίσουν άλλο από την ευχαρίστησιν ότι ήσαν πάντοτε της μόδας.

Όμολογώ ότι τας μελαγχολικάς αυτās σκέψεις μου τας ένέπνευσεν ή τελευταία συν διάσκεψις του συμβουλίου της Κοινωνίας των 'Εθνών. Η πλειονότης των έφημερίδων και κατά φροικήν συνέπειαν ή πλειονότης του κοινού συμφωνεί εις το ότι το γόητρον της Κοινωνίας των 'Εθνών έμειώθη. Διατί; Διότι τα φαινόμενα ήσαν έναντίον του συμ- βουλίου, διότι κατά την συνδιάσκεψιν αυτήν, μέχρι της στιγμής φαινομενικώς αίθελαν, διεπιστώθη μία δυσαρμονία, όρατή διά γυ- μνου όφθαλμού διότι ό κ. Βαλδεμάραν δέν ύπήκουσεν άμέσως εις την κλήσιν εού συμ-

βουλίου διότι, εις το ζήτημα των Ούγγρων γαισκτημόνων, ή Ούγγαρία, ή όποια έφαί- νετο χαμένη τον Σεπτέμβριον έφάνη κερδί- ζουσα τον Μάρτιον διότι εις το ζήτημα των ουγγρικών πολυβόλων, δέν διατάχθη ά- μέσως ή ενεργεια της άνακρίσεως, ούτε έ- λήθη άμέσως το πρόβλημα διότι άπεχώρη- σον χωρίς να άποφασίσουν τίποτε, το δέ κοινόν δέν έπληροφορήθη τίποτε θετικόν.

Πάντα ταύτα, είνε αλήθες, άποτελούν προ- φανείς άποτυχίας. 'Αλλ' οι άνθρωποι, οι ό- ποιοι κατέδειξαν πρό αυτών τας έλλείψεις και τα σφάλματα της Κοινωνίας των 'Εθνών φαίνονται σήμεραν όλιγώτερον άποθεαρυν- μένοι, ίσως δέ διότι απαλλάσσονται όλιγώτε- ρον από μερικούς άπολογητάς της της χθές και της προχθές.

Έν πρώτοις, μία συνδιάσκεψις του συμ- βουλίου δέν άποτελεί ένα σύνολον αυτή καθ' εαυτήν. Πρέπει να λαμβάνη κανείς υπ' ό- ψιν του τι παρασκευάζει και τι πραγματο- ποιεί. Από της άπόψεως αυτής, ή όποια άφορā το μέλλον, ή τελευταία συνδιάσκεψις δέν ήτο, καθώς θα ήδαμαν, τελείως άμοιρος σημασίας.

Κατόπιν, δέν ήτο όρθον ν' άποκρυφθούν αι διαφοραί άρχών και συμφερόντων, αι ό- ποια ύφίσταντο φυσικά μεταξύ των λαών, των όποιων αι παραδόσεις, αι σχέσεις και αι πολιτικά πεποιθήσεις ούδέποτε ύπήρξαν αι αυτā μέχρι σήμεραν. Χωρίς προηγουμέ- νην συζήτησιν, δέν εις δυνατόν να επέλθη μία διαρκής συμφωνία. Όσον άφορā τας λοξοδρομίας του κ. Βαλδεμάραν, αυτā δέν πρέπει να άνησυχούν κανένα, διότι δέν είνε ακόμα εις θέσιν να θέσουν έι κινδύνω την ειρήνην. Έχει συμφέρον να άφήση τα πράγ- ματα να έξελιχθούν ή να περιμένη με ύπα- μονήν επί τρεις ακόμη μήνας.

Τό συμβούλιον θα ήδύλατο ίσως να κα- νόνιση το ζήτημα του Βίλνο, ειθύς ως άνα- φύη τούτο. 'Αφίρει να παρέλθη ή εὐκαιρία

Τὸ σφάλμα ἀνάγεται εἰς τὸσον ἀπομακρυνομένην ἐπὶ τὴν, ὥστε νὰ δύναται σήμερον νὰ παραγραφῇ. Ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, μόνον μέτρα προληπτικά, μόνον μέτρα προνοίας ἡδύνατο νὰ λάβῃ. Δύο μέθοδοι ὑπάρχουν· ἢ νὰ ἐκφυλίζονται, νὰ ἀφῆναι δηλαδὴ κανεὶς τὸν καρπὸν νὰ ὀρμαίῃ, διὰ νὰ τὸν συλλέξῃ ὅταν πέσῃ ἀπὸ τὸ δένδρον. Ἀφοῦ δὲν ἠκολούθησαν οὗτοι ἦτο ἀκόμη καὶ ὁρὸς τὴν πρώτην, δὲν ἀπέμεινεν ἄλλο, ἢ νὰ καταγγῇ κανεὶς εἰς τὴν δευτέραν μέθοδον, ἢ ὅποια ἀπαιτεῖ μακρὰν φρόνησιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῶν ἀκτινῶν, καὶ πάλιν ἡ ἀποτυχία τοῦ συμβουλίου εἶνε ἀπλῶς ἓνα φαινόμενον καὶ εἶνε ἀπορίας ἀξίον πῶς ὁ κ. Τιτουλέσκο ἐπῆσε θῆμα τοῦτου.

Ἐνθυμοῦμαι μίαν μάχην, ἡ ὁποία ἐδόθη τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου 1914 ἀνατολικῶς τοῦ Βερδέν. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην, ἐπιστεύθη γενικῶς ὅτι ἡ Γαλλία εἶχεν ἡττηθῇ, μετὰ τρεῖς ὅμως ἡμέρας γερμανοὶ αἰχμαλωτοὶ ὁμολόγησαν ὅτι οἱ Γάλλοι ἐσημείωσαν κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην μίαν πρωτοφανῆ ἐπιτυχίαν. Ἐάν ἐδίδετο εἰς τὸν κ. Τιτουλέσκο ὁ καιρὸς νὰ σκεφθῇ, ἴσως ἐκαμνε καὶ αὐτὸς μίαν ἀνάλογον διαπίστωσιν. Τότε δύναται κανεὶς νὰ ἀφαιρέσῃ μίαν ὑπόθεσιν ἀπὸ ἓνα δικαστήριον, ὅταν προσθέσῃ εἰς αὐτὸ νέους δικαστὰς καὶ προσθέσῃ εἰς τὸν φάκελλόν του ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου δυναμένους νὰ φωτίσουν τὴν θοροσκέαν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀντιτεθεμένους εἰς τὴν πρώτην ἀπόφασίν του.

Ἐν τούτοις τὸ πρᾶγμα ἐθεωρήθη ὡς ἐπιτυχία τῆς Οὐγγαρίας καὶ ὡς ἦτα τῆς Ρουμανίας, τοῦτο δὲ ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ μὲν Οὐγγρος ἀντιπρόσωπος ἐξεδήλωσε τὴν ἱκανοποίησίν του, ὁ δὲ Ρουμᾶνος ἐφάνη δυσηρεσθημένος. Τὰ φαινόμενα, διχοκῶς τὰ φαινόμενα! Πράγματι, ἐν ἡ περιπτώσει τοῦ Συμβουλίου δὲν ἐκράτει μιστικήν τὴν ἀπόφασίν του μέχρι τῆς ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει κοινοποιήσεώς της πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν δύο ἐνδιαφερομένων Κρατῶν, ἴσως τὰ πράγματα νὰ ἦσαν διαφορετικώτερα. Μία ἐξήγησις θὰ ἦτο εἰς τὸν κ. Τιτουλέσκο. Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν τοῦ ἐδόθη, καὶ ἔτσι ὁ κ. Τιτουλέσκο ἐδοκίμασε τὴν ἐκπληξὴν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ κα-

νοῦ, βλέπων τὸ ζήτημά του μετασχηματιζόμενον μεταξὺ δύο συγκρίσεων καὶ παρουσιάζομενον ὑπὸ μίαν ἑξῆς καὶ ἐντελῶς ἀπρόβλεπτον μορφήν. Ἐπειδὴ οἱ ὑπουργοὶ τῶν Ἑξωτερικῶν συνέρχονται ὅλοι μαζί, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ πᾶσα διπλωματία. Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦν ποτὲ ὅτι εἶνε διαπραγματευταὶ καὶ ὄχι δικασταί. Ἐάν ἦτο διαφορετικὰ, ἡ Γενεύη δὲν θὰ εἶχε κανένα λόγον ὑπάφξεως. Ἡ Χάγη θὰ ἦτο ἀρκυτή.

Ἀπομένει τὸ ζήτημα τῶν οὐγγρῶν πολυβόλων. Καὶ ἐδῶ ἐπίσης, τὰ φαινόμενα εἶνε ἐναντίον τοῦ Συμβουλίου. Ἐπειδὴ δὲ, διετρίχθη ἀμέσως ἡ ἀνάκρισις, συνεπέραναν, μὲ κάποιαν βίαν πράγματι, ὅτι ἡ ἐξάσκησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐρεῦνης ἐγκατελήφθη πραγματικῶς. Καὶ ὁ κ. Μπέλερς δὲν Μπόκλαντ, πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Τριῶν, ἐτόνυσεν, ἀρκυτὰ σαφῶς, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἀξίζει τὴν ἀμέριστον προσοχὴν τοῦ Συμβουλίου καὶ ὅτι τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς «ἐφηνίσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον καὶ φηνίσουν ὅσον τὸ δυνατόν ἐνδεκνυόμενων μέσων». Τὰ ἐνδεικνύμενα μέσα ἐν προκειμένῳ εἶνε ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν ἐμπειρογνημοσύνην καὶ ἐκπαιδευτικὴν ἀνάγκην, εἰς τοὺς στρατιωτικούς τοιοῦτους, ἡ ἀπαστολὴ ἐπὶ τόπου τεχνικῶν συμβούλων, ἀνηκόντων εἰς τὸν ὀργανισμόν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν καὶ μία αὐστηρὰ ἀνάκρισις, διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὁποίας ἡ σχετικὴ ἐπιτροπὴ θὰ ἡδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ πᾶν ὅ,τι ἔκρινε σκόπιμον καὶ ἀναγκαῖον. Μεγαλειτέρα δικαιοδοσία ἐδίδετο εἰς τοὺς συμβούλους, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον νὰ εὐθμίσουν τὸ ζήτημα εἰς τὸ μέλλον διὰ τῆς διαδικασίας τῆς ἐρεῦνης, τῆς ὁποίας τὴν παράλειψιν κατέστησεν αἰσθητὴν τὸ λυπηρὸν ἐπιστάδιον τοῦ Αγίου Γοτθάρδου ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Τριῶν ἐπελήφθη ἤδη τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος, θὰ ὑποβάλλῃ δὲ ἐν καιρῷ τὸ πόρισμά της, ἵνα ἀποτελέσῃ θέμα συζητήσεως κατὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ προσεχοῦς Ιουνίου.

Ἡ συνέλευσις τοῦ Μαρτίου δὲ, ἀπεφασίσα τίποτε θετικόν, ἀλλὰ δὲν παρέλειψεν ὅμως καὶ τίποτε, δεδομένου ὅτι εἶχε νὰ ἐξουδετερλώσῃ τὰ διαπραχθέντα προγενεστέρως σφάλματα, τὰ ὅποια συνίσταντο εἰς τούτοις δὲν

ἐρυθμίσθη ἐγκαίρως τὸ ζήτημα τοῦ Βίλνο, εἰς τὸ ὅτι ἀφῆθη νὰ περιπλεχθῇ τὸ ζήτημα τῶν Οὐγγρῶν γαιοκτημόνων, τὸ ὅποιον ἦ δύνατο νὰ ρυθμισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ εἰς τὸ ὅτι, τέλος δὲν εἶχε καθορισθῇ ἡ διαδικασία τῆς ἐρεῦνης καὶ ὁ ρόλος τοῦ προέδρου τοῦ συμβουλίου.

Ἐάν ὅλα τὰ φαινόμενα εἶνε ἐναντίον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὸ κοινὸν μόλις σήμερον ἀντιλαμβάνεται τὰς συνεπείας τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν παραλείψεων τοῦ παρελθόντος καὶ ἀποθαρρύνεται ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα τοῦ νέου θεσμοῦ, πρᾶγμα ποῦ συμβαίνει ὁσάκις ὁ τελευταῖος οὗτος ἐπιχειρῇ κατὰ τὴν χρησιμωτέρα, στιγμὴν, νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ

σφάλματα καὶ τὰς πλάνας του. Πρέπει ὅμως νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἡ ἔλπις τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἔχει σήμερον ἀνάγκην ἐνισχύσεως, ὅτι ἡ νέα συνδιάσκεψις τοῦ ἀφροπλισμοῦ, ὅφ' ἧς συνθήκας ἤρχισε, δὲν εἶνε προωρισμένη νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν αἰμιβαίαν ἐμπιστοσύνην, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μερικοὶ κριτικοὶ τοῦ κ. Κέλογκ εἶνε τελείως δικαιολογημένοι καὶ ὅτι ἀντὶ τῆς ἀπορρίψεως σήμερον μετὰ περιφρονήσεως τὰς ἀμερικανικὰς προτάσεις, τὰ Κράτη τὰ ἀνιπροσωπευόμενα εἰς τὴν Κοινωνίαν ὀφείλουν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν σοβαρὰν συνεργασίαν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὡς τὴν μόνην πραγματιστικὴν κατὰ τὸ 1928 πρόοδον εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς εἰρήνης.

ANPY ντὲ ΖΟΥΒΕΝΕΛ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

[Ἀπὸ τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Παν. Κ. Κανελλοπούλου]

Τὴν ἐσπέριν τῶν παρελθόντος Σαββάτου ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός», ἀσφυκτικῶς πεπληρωμένη ἐκ κόσμου διανοουμένων καὶ ἐπιστημόνων, ὁμίλησεν με θέμα «ἡ κρίσις τῆς ἐποχῆς μας καὶ ὁ σοσιαλισμός» ὁ τέως Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ἰ. Πουργεῖου τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας κ. Παναγιώτης Κανελλοῦ Κανελλοπούλου, ἀνεψιὸς τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Γούναρη.

Ὁ ὁμιλητὴς ἀφοῦ ὥρισε τὴν ἐννοίαν τῆς «κρίσεως», εἰπὼν, ὅτι κρίσις εἶνε ἡ ἑλλειψὶς σταθερότητος ἀξιολογικῶν προσανατολισμῶν, ἐξήτασεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, αἱ ὁποῖαι ἐπέδεξαν τοιαύτην σταθερότητα. Τὰς ἐποχὰς σταθερῶν προσανατολισμῶν διέκρινεν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὰς ἐποχὰς, τῶν ὁποίων ἡ σταθερότης βασίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὰς ἐποχὰς τῶν ὁποίων ἡ σταθερότης βασίζεται ἐπὶ τοῦ λόγου. Ὡς τοὺς ἀντιπροσωπευτικωτέρους τύπους τῶν κατηγοριῶν τούτων ἐθεώρησε τὸν Μεσαίωνα ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν Ἀναγέννησιν ἀφ' ἑτέρου. Ὁ Μεσαίων

κατὰ τὸν ὁμιλητὴν δὲν ἐγνώρισεν ἱεραρχίαν ἀξιών. Πᾶσαι αἱ ἀξίαι τοῦ Μεσαίωonos ἴσταντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς πίστεως. Καὶ τὸ ταπεινότερον τῶν ἀντικειμένων ἀνθρωπίνου προσανατολισμοῦ, πλῆκτου μὲν ὑπὸ τῆς πίστεως, ἦτο ἰσότης πρὸς τὴν ὑψηλοτάτην τῶν ἀποστολῶν τοῦ ἀνθρώπου. Περὶ τῶν ἀγώνων τοῦ Μεσαίωonos εἶπεν ὁ κ. Κανελλοῦ, ὅτι οὗτοι δὲν ἦσαν ἀγῶνες συμπτωματικοί, δηλαδὴ ἀγῶνες ἀξιών, ἀλλὰ ἀγῶνες τυχαῖοι. Τὴν διαφορὰν τοῦ Μεσαίωonos πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Λόγου βασίζουσαν τὴν σταθερότητα τῶν ἀξιών τῆς Ἀναγέννησιν ὥρισε ὁ ὁμιλητὴς ὡς ἐξῆς: «Ἡ ἀνωνυμία τῆς πίστεως ἀντικεινοτάτη ὑπὸ τῆς ὀνομαστικότητος τῶν ἀξιών. Ἐνῶ ἡ γοτθικὴ ἐποχὴ (δηλαδὴ ὁ Μεσαίων) ἐλεγε, ἀξίον εἶνε πᾶν ὅ,τι καλύπτεται ὑπὸ πίστιν, ἡ Ἀναγέννησις προστάζει. Πίστευε εἰς ὅ,τι ἀποτελεῖ ἀξίαν.» Τούτα ὅμως, κατὰ τὸν ὁμιλητὴν, δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ Ἀναγέννησις ἐχορήγησε τὸ δικαίωμα τῆς αὐθαίρετου ἐκλογῆς ἀξιών, ἀλλ' ὅτι ὑπέταξε τὸν ἀνθρώπον ὑπὸ τὴν γενικῶς ἀνεγνωρισμένην καὶ λογικῶς προσδιορισμένην ἱεραρχίαν.

χίαν των αξιών. Αναπτύχας ο όμιλητής την άποψιν ταύτην διεξοδικώς, εισήλθεν εις την εξέτασιν της σχέσεως των αξιών της Αναγεννήσεως προς την οικονομικήν ζωήν, είπων ότι επί του επιπέδου αυτής δεν κατώρθωσεν ή 'Αναγέννησις να άσκήση κηδεμονίαν, ούτω δέ ή οικονομική ζωή, χειραφετηθείσα από της θρησκευτικής θάσεως έφ' ής έστρέφετο κατά τον Μεσαίωνα, ήρξατο ύφισταμένη τον διαφορισμόν εκείνον, ό όποιος ώδήγησεν εις τον νεώτερον καπιταλισμόν. Την εξέλιξιν ταύτην, ή οποία ήρχισε διά της καταστρατηγήσεως των άρχων του συντεχνιακού καθεστώτος και της δημιουργίας ελευθέρων έργατικών άγώνων, ανέπτυξεν ο κ. Κανελλόπουλος έν γενικάς γραμμάς.

Ούτω πως ο όμιλητής εισήλθεν εις την εξέτασιν της νεωτάτης έποχής. Περί αυτής είπεν, ότι δέ έχει συγκεκριμένα όρια, διότι στερείται της σταθερότητος αξιολογικών προσανατολισμών. Έξετάσας τας σπουδαιότερας κατευθύνσεις της νεωτέρας έποχής, άπέδειξεν ότι ουδεμία έξ αυτών κατώρθωσε να ολοκληρωθή μέχρι τοιούτου σημείου, ώστε να συνταυτισθί πλήρως προς αυτήν. Περί των γενικωτάτων αιτίων της καταστάσεως αυτής ή μάλλον της κρίσεως, ή οποία χαρακτηρίζει την έποχήν μας, είπεν ο όμιλητής τά εξής: «Η ύφισταμένη κρίσις δέον να άναχθί εις την προσδιορίζουσαν την έποχήν μας τραγικήν αντίθεσιν μεταξύ ψυχής, πνεύματος και ύλης, δηλαδή μεταξύ ψυχικών, πνευματικών και υλικών αξιών, εις την έλλειψιν τουτέστιν οργανικής συνθέσεως συνιστώσης τας έν άρμονία προς έαυτάς εύρισκομένας έποχάς.» Την άποκρυστάλλωσιν της άνωτέρω αντίθεσεως έθεώρησεν ο όμιλητής ύποβοηθηθεΐσαν κυρίως υπό του νεωτέρου Καπιταλισμού, ο όποιος έβασίσθη μόνον επί των υλικών αξιών, και υπό της καταπληκτικής προόδου, την όποιαν έσημείωσε κατά τας τελευταίας εκατονταετηρίδας ή Τεχνική. Είπων γενικά τινα περί της αντίθεσεως μεταξύ οργανικού και μηχανικού πολιτισμού, κατέληξεν εις τά εξής περί της αντίθεσεως μεταξύ ποιήσεως και μηχανικού πολιτισμού: «Ίδού ή μεγάλη αντίθεσις! Έδώ: μηχανική οικονομία δυνάμεων και χρόνου. Έκεί: οργανική άσωτεία ολοκληρώσεως της δυνάμεως του ανθρώπου. Σκοπός του μηχανικού πολιτισμού ή υπερνίκησις του μα-

κροτάτου χώρου διά της συντομωτάτης όδου, ή επιδίωξις της μεγίστης επιτυχίας και άψίστης αποδόσεως διά της ελαχίστης δυνάμεως, ή έξαγορά της πολυτιμωτάτης κατοχής διά του εύθηνωτάτου τιμήματος. Σκοπός της ποιήσεως αντίθετως ή θυσία παντός έξωτερικού σκοπού χάριν του ανθρώπου και του έν αυτό Αϊωνίου!»

Με ταύτα ο όμιλητής προσεπάθησε να καθορίση την θέσιν, ήν έλαβεν άπέναντι της κρίσεως της έποχής μας ο επί της υλιστικής κοσμοθεωρίας βασισθείς μαρξικός σοσιαλισμός. Τό συμπέρασμα της έρευνής του ύπήρξε τό εξής: ότι ο υλιστικός σοσιαλισμός άποτελεί σύμπωμα και ουχι λύσιν της ύφισταμένης κρίσεως. Προς άποδείξιν τούτου κατέφυγεν εις πολλά έπιχειρήματα. Μεταξύ των άλλων προσεπάθησε να άποδείξη, ότι ο υλιστικός σοσιαλισμός προήλθεν έν της νοσηρότητας και ψυχικής διαθέσεως της άποτελούσης τό κοινωνικών θεμέλιον του καπιταλισμού άστικής τάξεως θεωρήσας ως κοινόν γνώρισμα τόσον της άστικής όσον και της μαρξικής σοσιαλιστικής συνειδήσεως την άφροσύνην του ανθρώπου εις την έμπειρικήν ζωήν, την άποξένωσιν αυτού έν του κόσμου της ψυχής και την άπόλυτον έπαγγελματοποίησιν και μηχανοποίησιν αυτού. Ως χαρακτηριστικώτατον γεγονός έθεώρησεν ο όμιλητής τούτο: ότι ο υλιστικός σοσιαλισμός έπολέμησε μετά φανατισμού τας έξ ιδεολογικών πηγών προσελθούσας σοσιαλιστικές δοξασίας. Γενικώς έθεώρησεν ο όμιλητής την υλιστικήν εξέλιξιν του σοσιαλισμού ως άπαρνησιν της καταγωγής του, ή οποία συνίστατο από της έποχής του Μπαμπέφ μέχρι της έμφάνισως του Μάρξ, εις την ανάγκην της καταπολεμήσεως του μηχανικού πολιτισμού. Από του Μάρξ και έντεύθεν ο σοσιαλισμός έβασίσθη κατά τον κ. Κανελλόπουλον, επί των αξιών, κατά των οποίων άκριβώς έστρέφοντο αί πρώται σοσιαλιστικά θεωρία και κινήσεις. Τόν άγώνα του Μάρξ κατά του Προουτόν έν τη πρώτη Διεθνεί έχαρακτήρισε συμβολικώς ο όμιλητής ως άγώνα μεγάλου βιομηχανικού κεφαλαίου κατά της μικροαστικής συνειδήσεως της μηχανής κατά της βιοτεχνίας, της μεγαλοπόλεως κατά της άγροτικής ζωής, του μηχανικού πολιτισμού κατά της ψυχής και των οργανικών εκδηλώσεων αυτής. Τόν άγώνα αυτόν, ο όποιος είχεν άλλοτε εκδηλωθή έντός

αυτών τούτων των τάξεων των σοσιαλιστών, έχαρακτήρισεν ως άγώνα συμπτωματικώτερον του μεταξύ άστικής και προλεταριακής συνειδήσεως άναπτυσθέντος άγώνος.

Με ταύτα ο όμιλητής προβαίνει εις παραλληλισμόν μεταξύ υλιστικού σοσιαλισμού και του νατουραλισμού έν τη λογοτεχνία. Μετά τόν καθορισμόν της μεταξύ αυτών ύφισταμένης συγγενείας και την περιγραφήν της καταπτώσεως, ήν ύπέστη ο νατουραλισμός διά της ύπερνικήσεως αυτού υπό του Έξπρεσιονισμού και του πνευματικού Ρεαλισμού, ήρώτησεν ο όμιλητής: «ήκολούθησε και ο υλιστικός σοσιαλισμός την τύχην του υπό την αυτήν στέγην μετ' αυτού άνατραφέντος νατουραλισμού;» Είς τό έρώτημα τούτο άπήντησεν άρνητικώς, συνεχίσας όμως την άπάντησιν του ως εξής: «Εοδόν τόσον ο Νατουραλισμός, όσον και ο Μαρξισμός ήρύσθησαν τας αξίας των έν της αυτής πηγής, ή τύχη άμφοτέρων συνεταυτίσθη, έξαρτηθείσα έν της παραγωγικότητας και άν-

τοχής της πηγής ταύτης. Η στείρευσις αυτής επί του επιπέδου της καλλιτεχνικής εκδήλώσεως της δεν άποτελεί άρά γε δυσόιονον σημείον και διά τό μέλλον του υλιστικού σοσιαλισμού;»

Έν τέλει ο όμιλητής, επανερχόμενος εις την γενικήν επισκόπησιν της κρίσεως της έποχής μας, καταλήγει εις τας εξής φράσεις: «Ποία έν των δύο πιθανοτήτων ήνε ισχυρότερα: ή συνέχισις της κρίσεως ή ή πλήρης ύπερνίκησις αυτής; Είς τό έρώτημα τούτο μόνον ή θέλησις των ανθρώπων δικαιούται να άπαντήση. Οί τεταγμένοι, όπως διαμορφώσουν και συνειδητοποιήσουν αυτήν, άς έχωσιν ύπ' όψει των, ότι, παρά τό εφήμερον της διαβάσεως των, θά είν' ύπεύθυνοι άπέναντι της αιώνας ανθρωπότητας!»

Τό τέλος της διαλέξεως του διακεκριμένου επιστήμονος εκάλυψαν ραγδαία τά χειροκροτήματα του εκλεκτού άκροατηρίου.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Είς τας εκτάκτους μερίμνας του Κράτους προσετέθη ήδη έπείγον τό πρόβλημα της άνοικοδομήσεως της Κορίνθου. Και ήνε έπείγον τό ζήτημα τούτο όχι μόνον διότι ή ανάγκη της άμέσου και μόνιμου στεγάσεως του σεισμοπλήκτου πληθυσμού ήναι έπιτακτική αλλά και διότι αυτός ούτος ο στοιχειώδης πολιτισμός έπιέζει να ληφθί άμεσος μέριμνα διά την ιστορικήν και έμπορικωτάτην Κόρινθον.

Ήδη συνεστήθη και εργάζεται ή Επιτροπή της άνοικοδομήσεως. Έκ παραλλήλου τό Τεχνικόν Έπιμελητήριον κατήρτισε και άλλην τεχνικήν έπιτροπήν μελετών νυν έπιτοπίως τό ζήτημα της σπερεότητος του έδάφους. Δεν έχομεν δέ άμφιβολίαν ότι έντός της μέθοδος άμφοτεροι αί έπιτροπαι θα έχουν διατυπώσει τας γνώμας των, ώστε τό έργον της άνοικοδομήσεως να δύναται ν' άρχισθί άνευ άναβολής. Όταν γεωλογικώς λυθί τό ζήτημα και οι άρμόδιοι τεχνικοί άποφανθούν, ότι ή πόλις δύναται ν' άνοικοδομηθί επί του αυτού έδάφους τό έναπομένον μέρος του προβλήματος ήναι τό οικονομικόν.

Είς χώραν άνθούσαν οικονομικώς τό ζήτημα

της άνοικοδομήσεως χιλίων περίπου στεγών δεν θα ένείχεν έξαιρετικήν σημασίαν. Όσον και αν ή έκ του σεισμού συμφορά ύπήρξε τραγική πάντως δεν ήναι άνεπανόρθωτος ή οικονομική ζημία άρκεί έκαστος να εκτελέσθι τό καθήκον του υπό την έννοίαν της άλληλεγγύης και της ύποχρέσεως, ήν και οι ιδιώται και τό Κράτος χαλούνται να εκπληρώσουν.

Διά ν' άρχισθί άμέσως τό έργον της άνοικοδομήσεως άπαιτείται άπαραιτήτως κεφάλαιον 200 περίπου εκατομμυρίων δραχμών. Διότι δεν πρόκειται να χρονισθί ή έπείγουσα αυτή εργασία. Καί τό πρώτον τούτο κεφάλαιον δέον να ήναι άπολύτως ελεύθερον παντός βάρους, από τόκους, γενικά έξοδα και προμηθείας. Προκειμένου να παρασχεθί οικονομική ενίσχυσις εις τόν σεισμόπληκτον πληθυσμόν, ή ενίσχυσις αυτή έπ' ουδένι λόγω έπιτρέπεται ν' άποβή βάρος διά τους ευεργετούμενους. Κατά ποίον λοιπόν τρόπον θα καταστή δύνατη ή έξεύρεσις ενός τοσούτου κεφαλαίου 200 εκατομμ. δραχ. και άπηλλαχμένου μάλιστα οίονδήποτε τόκου και χρεωλυσίου.

Είς τό σημείον τούτο καλείται να ενεργήσθι

συντόμως και αποτελεσματικώς ή μεγάλη υπό την Προεδρίαν του Μακ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Ἐπιτροπεία τῶν Ἑράνων. Ἡ συλλογή ἐράνων δέον νὰ συστηματοποιηθῇ τόσον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, τῆς Ἑλλάδος ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Πρέπει νὰ ἐξελεθῇ τῶν ὁρίων τῆς δεκτικότητος ὥστε νὰ μὴ παριστάμεθα πρὸ τοῦ οἰκτροῦ θεάματος ἀρκετοὶ ἐκ τῶν πολυταλάντων καὶ μεγαλοεισοδηματιῶν μας νὰ προσφέρω καὶ μάλιστα θεορυσσόμενοι ὀλίγα τινὰ ἐκατομμύρια. Τὸ προϊόν τῶν ἐράνων δέον νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 50—60 ἐκατομ. δρ. Ἀλλὰς ὁ περὶ τοὺς ἐράνους θόρυβος θ' ἀποτελῇ δικαίωμα τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνου ἀλληλεγγύης.

Εἰς τὰ 60 ταῦτα ἐκατομμύρια τῶν ἐράνων θὰ προστεθῇ ἀκολούθως ποσὸν 40 ἐκατομ. ὅπερ θὰ εἰσπραχθῇ διὰ διπλασιασμοῦ τῶν τελῶν κυκλοφορίας τῶν αὐτοκινήτων πολυτελείας καὶ διὰ τῆς ἐλαφρᾶς αὐξήσεως τῶν τελῶν ἐνόμου ἐπὶ τῶν ἐνεργουμένων εἰς τὰ Χρηματιστήρια συναλλαγῶν.

Οὕτω θὰ συγκεντρωθῇ τὸ ποσὸν τῶν 100 ἐκατομμυρίων δραχμῶν, εἰς τὸ ὅποιον τὸ Κράτος ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προσθήσῃ τὴν γενναίαν συνδρομὴν τοῦ ἐξ ἐτέρων 100 ἐκατομμυρίων, ὅπερ ποσὸν δύναται ν' ἀναγραφῇ εἰς δύο ἢ καὶ περισσότερα οἰκονομικὰ χρήσεις καταβαλλόμενον ἐν τῷ μεταξύ ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς.

Δὲν ἀρνούμεθα θεαίμως, ὅτι ἡ ἀποψὶς ἡμῶν αὕτη εἰς ἐπιτυχὴν φειδούς καὶ οἰκονομικῆς περισυλλογῆς εἶναι ἐπαχθῆς διὰ τὰ μόλις ἀναρρωνύοντα Δημόσια οἰκονομικά μας. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονώμεν, ὅτι ἡ ἐνσκήψασα θεομηνία ἀποτελεῖ συμφορὰν, τῆς ὁποίας μέγα μέρος τῶν ζημιῶν εἶναι φυσικὸν νὰ βαρύνῃ τὸ Κράτος. Διότι ἄλλως θὰ ἤρετο ὁ κύριος προερισμὸς τῆς κρατικῆς ὁργανώσεως, ἥτις πάντως νὰ τείνῃ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ συνόλου ἢ τῶν μεγάλων τμημάτων τοῦ λαοῦ θ' ἀπέβαινε καθαρὰς κερδοσκοπικὸς ὁργανισμὸς ὑπὲρ τῶν ὀλίγων.

Ἀλλ' ὅμως δὲν πρόκειται περὶ ἐξαιρετικῆς μεγάλης ἐπιβαρύνσεως τοῦ Κράτους. Εἰς προϋπολογισμὸν 9 χιλιάδων ἐκατομμυρίων ἢ ἀ-

ναγραφῇ εἰς δύο χρήσεις ποσὸν 50 ἐκατομμυρίων δραχμῶν δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὴν γενναϊοδωρίαν. Εἶναι δ' ἀνάγκη ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν σεισμοπλήκτων μερῶν νὰ γίνῃ διὰ χρημάτων καθαρῶς ἐντοπίων, ὥστε πάσῃ θυσίᾳ ν' ἀποφευχθῇ ἡ προσφυγὴ καὶ πάλιν εἰς ξένα κεφάλαια, ζητοῦντα πάντοτε ἐπιτόκια καὶ χρεωλύσια, ἅτινα οἱ δυστυχῆσαντες σεισμοπλήκτοι πληθυσμοὶ δὲν θὰ δυνήθουν νὰ πληρώσουν. Εἴναι ἀνάγκη μὲ πάντα τρόπον ν' ἀποφευχθῇ ἡ δημιουργία νέας τινὸς Οὐλέν ἢ Πάουερ, διότι πρὸ ἡμερῶν ἀνεγνώσαμεν σχετικὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν μὴ συστάσαντος νὰ διατυπώσῃ τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει νὰ μελετηθῇ ἡ σύστασις ἐιδικῆς οἰκοδομικῆς Ἑταιρείας, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ προμηθευθῇ τ' ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν κεφάλαια μὲ τόκον 80) ο δι' ὁμολογιῶν τοποθετούμεναι εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ Ἀμερικανικὴν ἀγορὰν καὶ διασφαλιζομένων ὅχι μόνον διὰ πρώτης ὑπαθήκης ἀλλὰ καὶ διὰ πλεονῶν ἐγγυήσεων ὑπὲρ τῶν κατόχων.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐκθέσωμεν ἡμεῖς ποίαν σπατάλην τοῦ διὰ τόσον ἱερὸν σκοπὸν προοριζομένου χρήματος σημαίνει ἡ σύστασις Ἑταιρείας διαπραγματευομένης δάνεια εἰς τὸ ἐξωτερικόν μὲ βαρεῖς τόκους. Οὐτε περὶ τῶν γενικῶν ἐξόδων τῆς τοιαύτης Ἑταιρείας θὰ ὁμιλήσωμεν, οὔτε περὶ τῶν συνήθων ὅρων τῆς ἐκδόσεως τοῦ δανείου καὶ τῆς ἐν γένει διαχειρίσεως ὑπὸ τοιαύτης τινὸς Ἑταιρείας τοῦ προϋόντος τοῦτου. Εἶναι πολὺ γνωστὸς ὁ τρόπος τῆς διαχειρίσεως τῶν παραπληρώσις προμηθευθέντων χρημάτων ὑπὸ τῶν ἀρτιγεννηθέντων ξένων ἐταιρειῶν, ἐξ ὧν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τὰς ἡλεκτρικὰς παραφυάδας τῆς Πάουερ. Ἐν νῦν ἐπομένως Ἑταιρεία δέον ν' ἀποκλεισθῇ διὰ παντὸς τρόπου ἀπὸ τοῦ ἔργου τῆς ἀνοικοδομῆσεως τῶν σεισμοπλήκτων μερῶν. Ὀλίγη καλὴ θέλησις καὶ γενναϊόφυχος ἀποφασιστικότης ἐκ μέρους τοῦ Κράτους θὰ λύσουν τὸ ζήτημα κατὰ τὸν ἀριστον τρόπον. Περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐργασίας μετὰ τὴν ὡς ἄνω συγκέντρωσιν τοῦ ποσῶ τῶν 200 ἐκατομ. δρ. καὶ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ προσεχές.

ΚΩΣΤΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΦΟΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

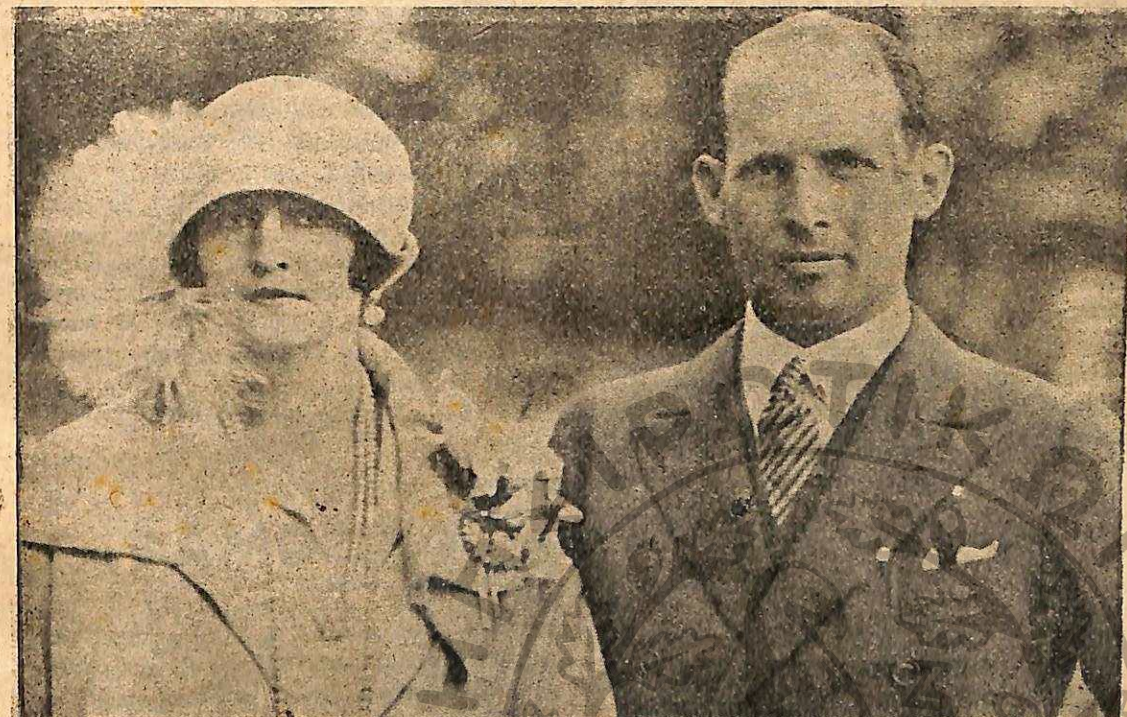
Ο ἐν Παρίσις ἀνταποκριτὴς τῆς Ἀθηναϊκῆς «Πρωΐας» ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἡμερῖδα τοῦ τὴν ἐξῆς συνέντευξιν ἣν ἔσχε μετὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Β' :

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἀφίχθεις ἐνταῦθα ἐκ Βουκουρεστίου μετὰ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ, πρὶν ἀναχωρήσῃ διὰ Μαδρίτην ἠρμόκρησε νὰ μοῦ παράσχῃ ζητηθεῖσαν ἀκρόασιν.

Μόλις παρουσιάσθην ἀνώπιόν Του ἡ Α. Μ. μοῦ ἐξήγησε, βαδύτατα συγκεκλιμένως, νὰ

ἀστέγων, παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ σιωπηλὸς, ὥσάν νὰ μετεφέρθη νοερῶς ἐν μέσῳ τοῦ δυστυχούντος λαοῦ Του, καὶ καταφανῶς συγκρατῶν τὴν συγκλονιστικὴν βαθυτάτην τοῦ θλίψιν.

Κατόπιν συνελθὼν ἀναμνηστικὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν τοῦ ἐκδρομῶν εἰς Κόρινθον καὶ μοῦ ὁμιλεῖ διὰ τὰς θριαμβευτικὰς ὑποδοχὰς, τῶν ὁποίων ἐτύγχανεν ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια εἰς Κόρινθον. Ἐνθυμεῖται μὲ συγκίνησιν τὰς ἀληθμονήτους στιγμὰς ἐνθουσιασμοῦ τοῦ πιστοῦ Κορινθιακοῦ λαοῦ ὅταν ἐπιστρέφουσιν

τοῦ εἶπω τὰς τελευταίας τηλεγραφικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἐξακριβωθεῖσης ἐκτάσεως τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφῶν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ τὰ περὶχωρα, μοῦ ἐξέφρασε δὲ τὸν ζοηρότατον πόνον τὸν ὁποῖον ἠσθάνθη ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς φοβερᾶς θεομηνίας τῆς ἐπιπεσούσης ἐπὶ τῆς φιλάτης του ἐπαρχίας.

Ἀκούσας ἀπαριθμουμένας τὰς ἐπελθούσας ζημίας καὶ ἰδίως τὸν ἀριθμὸν τῶν νεκρῶν τῶν τραυματισθέντων καὶ τῶν ἀπομεινάντων

ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια τῷ 1920 ἐκ τῆς ἐξορίας μὲ τὸν ἀεμνηστὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον ἐπὶ κεφαλῇς ἀπεβιβάσθη εἰς Κόρινθον ἐκ τοῦ «Αἰετοῦ». Ποσῶς δὲν μετέβη ἐπὶ αὐτοκινήτου εἰς Κόρινθον.

—Τώρα ἐρεῖπια φροζοῦν τοὺς δεδόμενους!

Παρακολουθῶ μὲ κατάνυξιν τὴν συγκίνησιν, ἡ ὁποία μὲ τὰς ἀναμνήσεις αὐτὰς συνέχει τὴν Α. Μ.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Η πολιτική κατάσταση περιήλθε πάλι εις σημείον ὀξύ, ἐν παραμοναίς μάλιστα ἐπαλλαγῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς. Ἡ λανθάνουσα ἐσωτερικὴ κρίσις ἐκδηλοῦται καὶ πάλιν μετὰ αὐτῆς τὴν ὀξύτητα, μόλις αἱ πολιτικαὶ μερίδες προβοῦν εἰς δράσιν μετὰ τῆς συνήθους καὶ εὐθὺς ὡς ἡ εἰς τὰ παρασηφνιστικὰ ἐλλοχεύουσα στρατοκρατία ἀποφασίσῃ καὶ πάλιν νὰ δειξῇ ὅτι ὑπάρχει. Αἱ τελευταῖαι κινήσεις τῶν στρατιωτικῶν παραγόντων, τὸ μανιφέστον τοῦ κ. Κονδύλη, τῶν ἐν Ἀθήναις σωματάρχων, ἡ πίεσις πρὸς ἐπάνοδον εἰς ἐνέργειαν τοῦ κ. Ὁθωνίου, αἱ ἡμιεπίσημοι ἀπὸ τοῦ «Ἐλ. Βήματος» κυβερνητικαὶ ἀνακοινώσεις περὶ καταδωξέως τῶν συνωστῶν καὶ ἡ ἐντονος καὶ ἀποφασιστικὴ ἀνάληψις τοῦ ἀγωνοῦς ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος ὑπὲρ τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ ἀποτελοῦν σημεία πιστοποιοῦντα ὅτι ἡ χώρα πελεῖ πάλιν ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν νέας ἀνωμαλίας καὶ ὅτι νέα μορφή τῆς ἐσωτερικῆς κρίσεως πορεύεται νὰ ἐμφανισθῇ, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν κυριώτερον ρόλον ἀσφαλῶς θὰ παίξῃ τὸ πρόσωπον τοῦ διαρκῶς συνωμοτοῦντος κ. Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

Ἡ Ἑλλάς συνεπὶς δὲν πρόκειται νὰ ἡσυχάσῃ. Ὅ,τι ἀγαθὸν συνετελέσθη διὰ τῆς

νίαν μετάβασιν δι' ἀεροπλάνου, πρὸς δημιουργίαν πρᾶξιμοῦ. Ἀλλ' ἡ αἰτία αὕτη προφανῶς δὲν εἶνε βάσιμος, δεδομένου ὅτι ἐὰν ὁ Πρίγκιψ Κάρολος ἐσχεδιάζεν ὄντως τοιαύτην δι' ἀεροπλάνου ἐκστρατείαν θὰ ἐξέλεγεν ἀναμφιβόλως πόλιν κειμένην ἐγγύτερον τῶν ρουμανικῶν συνόρων ἀπὸ τὸ μακρὸν Λονδίνον, ἐνθα ἐπὶ πλέον εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ἀστυνομία, ἐπὶ πάντων ἀγρυπνοῦσα, ἦτο εὐχερὲς καὶ νὰ ἀντιληφθῇ καὶ νὰ προλάβῃ αὐτὴν ἀπόπειραν.

Ἐπὶ τῶν γενικῶν συνεννοήσεων μεταξὺ Ἰταλίας, Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πολλὰ καὶ ποικίλα ἐδημοσιεύθησαν κρίσεις. Ἀλλ' εἶνε προφανές ὅτι πᾶσαι εἶνε πρόωροι καὶ ὅτι σοβαρῶς καὶ ἐν καλῇ πίστει συζητοῦντες δεόν νὰ ἀναμείνωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς καταστάσεως καὶ τὴν ἐπίτευξιν τελικῶν ἀποτελεσμάτων πρὶν ἢ ἀποφωθῶμεν ἐπ' αὐτῶν.

PROBUS

Οἰκουμενικῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἄρσιν τῶν ἐσωτερικῶν διενέξεων καὶ ὅ,τι διὰ τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ἐπετεύχθη πρὸς οἰκονομικὴν ἀνθρώσιν τῆς χώρας ἐκ τῆς σπατάλης τῶν ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεύθεν ἐπαναστατικῶν Κυβερνήσεων, πρόκειται καὶ πάλιν ν' ἀνατραπῇ διὰ σειρὰς γεγονότων, τὰ ὑποία παρασκευάζει ὁ Βενιζελισμὸς καὶ ἡ στρατοκρατία, πρὸς δὴθεν ἐξασφάλισιν τῆς Δημοκρατίας καὶ πράγματι πρὸς διατήρησιν τῆς ἐξουσίας.

Αἰσθάνονται οἱ συνήγοροι τῆς δὴθεν Δημοκρατίας ὅτι διὰ τῆς ὁμαλότητος ἡ ἐξουσία θὰ περιέλθῃ εἰς τὰς τιμίας χεῖρας τῶν ἀντιπάλων τῶν καὶ ἰδίως τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ὡς μόνος οὐσιαστικῆς ἀντιπολιτευσεως. Καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν τρόπον αὐτῶν. Πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ἀναθέσεως τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ Λαοῦ, οἱ δημιουργοὶ τῆς στρατοκρατικῆς δημοκρατίας προτιμοῦν πᾶσαν δικτατορίαν καὶ πᾶσαν ἀντικοινοβουλευτικὴν ἀνωμαλίαν καὶ εἰς τοῦτο ἐχρυσὶ συνεργὸν αὐτὸν τὸν κ. Βενιζέλον καὶ ὅλους τοὺς παράγοντας καὶ τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα, ἅτι τῆς ὁμαλῆς κοινοβουλευτικῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς πρὸς τὸν Λαὸν προσφυγῆς δι' ἀνανεώσεως τῆς φθαρείσης πλέον Βουλῆς μὴ δυναμένης νὰ δώσῃ μόνιμον καὶ ἰσχυρὰν Κυβέρνησιν.

Τοῦτο ὅμως φέρει εἰς νέον δῆλημα τοὺς σήμερον κυβερνῶντας. Τί θ' ἀποδώσιν αἱ ἐκλογαί; Μηχανεῦνται λοιπὸν συστήματα ἐκλογικὰ διάφορα καὶ ὑποστηρίζουν τὴν ἀναλογικὴν καὶ φοβοῦνται τὴν εὐρείαν καὶ τὸ πλειοψηφικόν, ὡς εὐνοοῦσαν τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἀρνοῦνται τὴν εἰς τὸν Λαὸν προσφυγὴν διὰ τῆς νομίμου καὶ κανονικῆς ὁδοῦ. Αἱ νοθεῖαι τοῦ παρελθόντος τοὺς συγκινοῦν ἀκόμη καὶ ἐτοιμάζονται διὰ νέων νοθεϊῶν νὰ δημιουργήσιν ψευδὴ πλειοψηφίαν πρὸς κατακράτησιν τῆς ἐξουσίας. Ἀλλὰ εἶνε πάντα ταῦτα Δημοκρατία; Εἶνε πολίτευμα ἐμπνέον εἰς πάντας σεβασμὸν; Εἶνε κοινοβουλευτισμὸς καὶ ὁμαλότης; Εἶνε λύσις ἐσωτερικῆς, προκαλοῦσα τὴν οἰκονομικὴν ἀνθρώσιν καὶ ἐξωτερικῶς ἐμπνέουσα ἐμπιστοσύνην; Ἴδου πῶς τίθενται καὶ πάλιν τὰ ζητήματα τῆς χώρας σαφῆ καὶ ἀπερίφραστα μετὰ τὴν παρατηρουμένην νέαν

ἀνησυχίαν καὶ τὴν ἐτοιμαζομένην ἀνωμαλίαν, τὴν μέλλουσαν νὰ φθέρῃ καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀντοχήν καὶ τοῦ ἀπικτοῦ καθεστώτος τὴν διαρκῶς κλονιζομένην ὑπόστασιν.

Ἐπανελθόντος τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐξ Ὑπάτης συνεκρότηθη ὑπουργικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἡσυχολήθη ἐπὶ τῆς καταστάσεως, ὡς αὕτη ἐδημιουργήθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διακοπῶν τῆς Βουλῆς. Πρὸ τοῦ Συμβουλίου συνηντήθησαν οἱ κ.κ. Καφαντάρης καὶ Μεταξάς καὶ συνωμίλησαν ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς Βουλῆς, ἥτις θὰ συνέλθῃ καὶ πάλιν τὴν προσεχῇ Δευτέραν. Χαρακτηριστικὸν τῆς καταστάσεως εἶνε τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς Κυβερνήσεως, τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὸ «Ἐλευθ. Βήμα» καὶ εἰς τὸ ὁποῖον δηλοῦται ὅτι «Θεωρεῖται ἀναγκαῖον νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐκμετάλλευσις ὀρισμένων περιστατικῶν καὶ γεγονότων δὲν δύναται ν' ἀνακόψῃ τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως, οὐδὲ νὰ καταστήσῃ ἐφικτὴν τὴν δημιουργίαν, ὑπὸ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην μορφήν ἢ ὑφ' οἰονδήποτε πρόσχημα, ἀνωμαλιῶν, ὧν ἡ σκηνοθέτης, μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἐπάνοδον τῆς χώρας εἰς τὴν ὁμαλότητα καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς λειτουργίας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀσφαλῶς θέλει ἐκθέσθαι πάντα ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν ἐκβασιν αὐτῆς εἰς ἀναλόγους συνεπείας.

«Δεδομένου, ὅθεν, ὅτι τοιαῦται περιπτώσεις κατέστησαν ἀνέφικτοι καὶ ἀνήκουσι ἤδη εἰς ἀνωμάλους ἐποχὰς τοῦ παρελθόντος, καὶ πρὸς τοῦτοισι ὅτι, μετὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸν ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον, ἐπεβλήθη ἡ φυσικὴ ἐξέλιξις τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, ἡ Κυβέρνησις, ἐκπορευομένη ἐκ τῆς ἐλευθέρως λαϊκῆς θελήσεως, καὶ μέλλουσα καὶ πάλιν, ὁρατὸν ἢ ὁράδιον, νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ Λαοῦ, θὰ συνεχίσῃ ψυχραίμως καὶ ἀδιατάρακτως, ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, τὸ ἔργον τοῦ ἰσίου τὰ ὑπολοιπόμενα κύρια σημεία εἶνε:

α') Ὁλοκλήρωσις τοῦ πολιτεύματος διὰ τῆς συγκροτήσεως τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος τῆς χώρας.

β') Σταθεροποίησις τῆς δραχμῆς, ἥτοι πραγματοποιήσις τοῦ κυριωτάτου ὅρου τοῦ οικονομικοῦ προγράμματος αὐτῆς, καὶ

γ') Ἀντιμετώπισις, μετὰ τὴν σταθεροποίησιν τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος, τῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου καὶ διὰ

τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων ἀνακούφισις τῶν ἐργαζομένων τάξεων.

«Ἀνασκοποῦντες τὸ μέχρι τοῦδε κυβερνητικὸν ἔργον, οἱ ἐπιμόνως ἀντιδρῶντες ἐξ ἀρχῆς κατ' αὐτοῦ, δὲν θὰ δυσκολευθῶσι νὰ διαπιστώσῃ τὰ συνετελεσθέντα ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, καθ' ὧν ἐπίσης ματαίως ἀνέδρασαν. Ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ Κυβέρνησις, δεχόμενη πάντα ἐλεγχὸν τῶν πράξεών της, ἐπιμένει ἀγνοοῦσα πάντα ἀνεύθυνον καὶ μὴ κοινοβουλευτικὸν παράγοντα, καθισταμένη, προθύμως, υπεύθυνος καὶ ὑπόλογος ἐναντι καὶ μόνον τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἐξ ἧς ἀντλεῖ, νομίμως, τὰ δικαιώματα καὶ ρυθμίζει τὰ καθήκοντα αὐτῆς».

* * *

Οὐχι ἄγχιος πρὸς τὴν κατάστασιν εἶνε καὶ ἡ γενομένη σοβαρωτάτη σύσκεψις τῶν μελῶν τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, μεθ' ἧν ἐξεδόθη τὸ ἀκλόουθον ἀνακοινωθὲν:

«Συνήλθον εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Κέντρου τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος τὰ ἐν Ἀθήναις μέλη αὐτοῦ εἰς μακρὰν σύσκεψιν ὑπὸ ἡν προεδρίαν τοῦ κ. Τσαλδάρρη.

«Κατὰ τὴν σύσκεψιν ἐγένετο μακρὰ συζήτησις ὡς πρὸς τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθουμένην εἰς τοῦτο τακτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Μετὰ διαφόρους ἀνταλλαγείας ἀνέψεως καὶ μακρὰν εἰσήγησιν τοῦ κ. Τσαλδάρρη κατέληξαν οἱ συναλθόντες εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅτι, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, δεόν νὰ ἐντείνωνται πᾶσαι τὰς προσπάθειαι τῶν καὶ τὰς ἐνεργείαις τῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, δι' αὐτῶν ὁ πρῶτος θὰ ἀποστραφῇ καὶ θὰ ἀδρανήσῃ τὴν πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὴν ὅθενδήποτε πρὸς ἐκκλινεῖν.

Μετὰ τοῦτο ἐγένετο συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπιτημάτων τῶν ἀφορώντων τὰς περιστάσεις καὶ πλημυροπαθεῖς περιφερείας διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἐκρίθη ὅτι ἦτο ἐπιβεβλημένον νὰ εἴχῃ συνέλθῃ τὸ ταχύτερον ἡ Βουλὴ.

Ἐπίσης ἡσυχολήθησαν τὰ μέλη τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν δημόρων καὶ πολεμοπαθῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν γενικωτέρων φύσεως νομοσχεδίων τῶν ἐκκρεμῶν ἐν τῇ Βουλῇ.

Συναφώς ἐδηλώθη ὅτι καὶ ὑφιστάμενοι κίνδυνοι διὰ τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα τῆς χώρας δὲν προέρχονται τόσον ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου ἐπιβουλευομένους τὸν τόπον ὅσον ἀπὸ τὴν ἀδράνειαν τὴν ὁποίαν ἐμφανίζει ἡ κυβερνητικὴ πολιτική. Οἱ συνελθόντες ἐκτιμήσαντες ἐπακριδῶς τὰς συνεπείας τὰς ὁποίας θὰ εἶχεν ἡ παθητικὴ ἀπὸ μέρους τῆς Ἀντιπολιτεύσεως στάσις ἐναντι τῆς κυβερνητικῆς ἀδουλίας, τῆς ἐκτεινομένης ἐφ' ὅσον

ἡ Κυβέρνησις ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἔθνικῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς ὁποίας μειοῦται τὸ κύρος ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ, προήλθον εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάληψις ἀπὸ μέρους τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος ἐνεργότερου ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος, εἶνε εὐνόητον, ὅτι θὰ διεξαχθῇ ἐντὸς τῶν κοινοβουλευτικῶν ὁρίων.

Κ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΚΡΙΣΙΝ 1915-1918

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΚΑΡΑΤΣΙΟΛΟ Η ΑΝΑΜΙΞΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΑΧ. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Ἡ κυβέρνησις τῆς Θεσ/νίκης (1) ἡ ὁποία εἶχε λόγους νὰ εὐρίσκειται ἐν πολέμῳ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, ἔπρεπε πρὸ παντὸς νὰ διημιουργήσῃ στρατὸν. Μέχρι τῆς στιγμῆς ὅμως ἐκείνης, παρὰ τοὺς φαναρισμοὺς οὐδεμίαν προθυμίαν ἐπεδείκνυτο εἰς τὴν προσέλευσιν στρατιωτῶν.

Δι' ἐνεργειῶν δραστηρίων, ὁ Βενιζέλος προσεπάθει νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν τοῦ. «Νέος Σίσυφος, λέγει ὁ Σαρράιγ, προσεπάθει νὰ φέρῃ μέχρι τοῦ τέλους τὸν κυλιόμενον πάντοτε βράχον τῆς κινητοποιήσεώς του. Πόσων παλαιῶν ἐπιστρατευτῶν τῆς ἁλ. λοτε γαλλικῆς μοναρχίας, τὰ ὅσα θὰ ἐσκήρτησαν ἀπὸ χαρὰν εἰς τὸν τάφον των, εἰς τὸ ἀντίκρυσμα τῆς δράσεως τῶν ἐλλήνων συναδέλφων των! Πόσα χωρία δὲν ἐκυκλώθησαν ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς διὰ νὰ παράσχουν, ὅπως παρ' ἡμῖν ἄλλοτε τὸ ἀξιότιμον ἀπόσπασμα στρατευμάτων! Πόσοι πρὸς βολισμοὶ δὲν ἀντηλλάγησαν εἰς τὴν Χαλκιδικὴν ἢ ἄλλα μέρη διὰ νὰ ἐμποδισθοῦν οἱ ἐφεδροὶ νὰ διαφύγουν διὰ θαλάσσης ἢ νὰ «παρουν» τὰ βουνά! Πόσοι λιποτάττει

(1) Ὁ κ. Βενιζέλος διώρισε δώδεκα ὑπουργοὺς καὶ ἐνῶ οἱ ἐννέα ὑπουργοὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐμισθοδοτοῦντο μὲ 160 ὀβολάρια, οἱ Βενιζελικοὶ ἐλάμβανον 1600. Τόσον ἐπλήρωνον οἱ σύμμαχοι.

ἢ ἀνυπότακτοι δὲν εὗρον ἄστυλιν! Περιστὸν νὰ συνεχίσω τὴν ἀπαρίθμησιν».

Ἀντὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιστρατευθέντα στοιχεῖα εἶχον πράγματι σκοπὸν νὰ μὴ πολεμήσιν, ὀλίγον σημαίνει. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐνδιέφερε τὸν Βενιζέλον ἦτο νὰ δυνήθῃ νὰ στρογγυλοποιήσῃ τοὺς ἀριθμοὺς ἵνα τοὺς διακηρύξῃ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, ἀποβλέπων εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὅποιον θὰ εἶχεν ἡ διακήρυξις αὐτὴ ἐπὶ τῆς κοινῆς εὐρωπαϊκῆς γνώμης καὶ τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἐκείνου τὸ ὅποιον ἐνδιέφερε τὸν Βενιζέλον, ἦτο νὰ δυνήθῃ νὰ παράσχῃ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ ἐπιστράτευσις ἐπέτυχεν καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς ὅλη ἦτο μὲ τὸ μέρος του, πρῶτον μὲν τὸ ὅποιον συνέφερε ταυτοχρόνως εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ τὴν Γαλλίαν.

Καὶ ἰδοὺ τὴν 15ην Ὀκτωμβρίου, ὁ Βενιζέλος διαβεβαίωσεν τὸν ἀπαποκριτὴν γαλλικῆς ἐφημερίδος, «ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ παράσχῃ 40.000 στρατοῦ εἰς τὴν Ἀντάντ. μὲ ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν». Μπλόφα ἀπλή. Τὸ οὐσιώδες ὅμως δι' αὐτὸν ἦτο ἡ ἐξαπάτησις τῆς κοινῆς γνώμης. Οἱ ἐπίσημοι ὅμως γαλλικοὶ κύκλοι ὅπως καὶ ἄλλων χωρῶν ἐγνώριζον τὴν ἀληθῆ κατὰστασιν.

Ὁ Σαρράιγ ἀνέφερε μερικὰ τῶν τηλεγραφημάτων τοῦ Βενιζέλου πρὸς τοὺς πράκτοράς του:

Διὰ τὴν Κρήτην, ὅπου ἡ ἐπιστράτευσις δὲν

ἐπετύγχανε: «Ἀποστείλατε τοὺς βουλευτὰς διὰ νὰ θερμάνουν τὸν ζῆλον τῶν πληθυσμῶν καὶ δώσατέ τους ἕνα ἐπίδομα 500 δραχμῶν».

Διὰ Χίον: Πρέπει νὰ ἀποσταλοῦν ζωτοφροφίαι πρὶν ἢ δημοσιευθῇ τὸ διάταγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως».

Διὰ τὰς νήσους εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἐφεδροὶ ἐδήλουν ὅτι δὲν θὰ ὑπήκουον εἰμὴ εἰς τὴν διαταγὴν μόνον τοῦ Βασιλέως:

«Πρέπει νὰ ἀποσταλοῦν κρήτες χωροφύλακες».

Διὰ τὴν Σάμον: «Ἄν ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ ἐπιβληθῇ τρομοκρατία».

Ἡ τρομοκρατία ἦτο πράγματι τὸ σύστημα τὸ ἐφαρμοσθὲν ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου. Ἐξέλεγε τὸν δρόμον ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο καλῶτερος καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ τὸν ἀκολουθῇ.

Δι' ἐντυπωσιακοὺς λόγους ἐκήρυξε τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν ἰσραηλιτῶν τῆς Θεσ/νίκης. Ἐκὶ πληθυσμοὶ ὅμως ὀδοιχρόντα χιλιάδων μόλις χίλιοι κληρωτοὶ προσήλθον ὑπὸ τὰ ὄπλα.

Περιστὸν νὰναφέρωμεν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ τύπου εἰς τὴν Θεσ/νίκην. Ὁ Βενιζέλος καὶ ὁ Σαρράιγ κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν συνδρομὴν του. Μία μόνον ἐφημερίδα ἦτον ἀντίθετος, καὶ αὕτη ἦτο ἡ μεταξὺ ὧλων ἡ ἔχουσα τὴν μεγαλυτέραν κυκλοφορίαν. Τὴν ἐφημερίδα δ' αὐτὴν, ὡς ἀναφέρει ὁ Σαρράιγ, τὴν ἔπαυσεν ἐπὶ ὁκτὼ ἡμέρας «ἡλπίζε, λέγει, ὅτι ἡ παῦσις αὕτη θὰ τὴν ὑποχρεώσῃ νὰ σκεθῇ καὶ ἡ σφοδρότης τοῦ ἀντιπολιτευτικοῦ της ἀγῶνος θὰ χαλαρωθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον».

Με παρόμοια συστήματα καὶ μὲ πολὺ γαλλικὸν χρήμα περισυνέλεγεν ἄνδρας, τοὺς ὁποῖους ἡ γαλλικὴ ἐπιτροπὴ ἐνέδου, ἐφωδίαζε διὰ τῶν χρεωδῶν, ὥπλιζε μὲ γαλλικὸν ὕλικόν καὶ ἐξεγύμναζε διὰ γάλλων ἐκγυμναστῶν. Κατὰ πιν τούτου οἱ γερμανοὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Γαλλία ἐπεστράτευε τοὺς Ἕλληνας, καθ' ὃν τρόπον ἐπεστράτευε καὶ τοὺς σενεγαλέζους.

Δὲν εἶνε ἐκπληκτικόν, ἀν κατὰ συνέπειαν, μετὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν εὐρίσκοντο πολλοὶ οἱ ὁποῖοι ἐλιποτάκτουσαν. Εἰς τὰ μακεδονικὰ ὄρη πλησίον τῶν Σερρών, εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Χαλκιδικῆς ἐσχηματίσθησαν συμμορίαὶ λιποτακτῶν, ἐπαναστατησάντων. ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν, φανατικῶν οἱ ὁποῖοι ἐφόνευον τοὺς χρεσινούους των συντρόφους διὰ νὰ μὴ πολεμήσουν!

Παρόμοιαι σχέσεις μὲ τοὺς γάλλους δὲν ἦσαν ἐστερημέναι δυσχερειῶν διὰ τὸν Βενιζέλον. Ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τῆς καταστάσεως πολιορκίας, ὁ Σαρράιγ θεωρῶσε ἑαυτὸν ἀπολυτὸν κύριον ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ποία ἦτο λοιπὸν ἡ ἐξουσία τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως; Τίνα, ἡ τί πρᾶγμα ἐκυβέρνη; Οὔτε τὸν στρατὸν ὁ ὁποῖος εὐρίσκειτο εἰς χεῖρας τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς, οὔτε τοὺς σιδηροδρόμους οὔτε καὶ τὸν λιμένα, οὔτε τὴν ἀστυνομίαν, οὔτε τὴν δικαιοσύνην.

Τοιοῦτοτρόπως, ὁ Βενιζέλος ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ εἶναι σύμφωνος μὲ τοὺς γάλλους, δὲν ἦτο ἀπλούστατα κύριος τοῦ ἰδίου τοῦ αὐταρχικοῦ χαρακτήρος, εἶχεν ἀντιμέτωπὸν τοῦ ἄλλου αὐταρχικὸν ἄνθρωπον τὸν Σαρράιγ, ὁ ὁποῖος πλειστάκις ἔβαλε εἰς τὴν θέσιν του τὸν ὑπερῆφανον κρήτα, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σειράν του παρεπονθήθη διὰ τὸν στρατηγὸν πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς τῆς Ἀντάντ.

Ἄν ἡ κυβέρνησις τῆς Θεσσαλονίκης παρομοίως ἀντιμετώπιζε δυσχερείας, ἡ τῶν Ἀθηνῶν σκληρὸν διεξήγαγεν ἀγῶνα, ὑπὸ τὴν ἀέναντον ἀπειλὴν τῶν πυροβόλων τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ἐν Σαλαμίνι.

Μετὰ τὴν ἐγκατάληψιν τῆς ιδέας τῆς συνεννοήσεως, οἱ σύμμαχοι μίαν μόνον ὁδὸν εἶχον ν' ἀκολουθήσουν εἰς τὸ ἐξῆς: νὰ πιέζουν καὶ νὰ ἐξασθενίσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσὸν τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν, νὰ ἐνισχύουν τὴν κυβέρνησιν τῆς Θεσ/νίκης διὰ νὰ κατεδείξουν εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἡ πραγματικὴ Ἑλλάς ἦτο μὲ τὸ μέρος τῆς Ἀντάντ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπεφασίσθη—χωρὶς νὰ τεθοῦν ὅλως διόλου κατὰ μέρος οἱ διπλωματικαὶ—νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν ναύαρχον Νταρτίζ ντε Φορνέ, ἀρχηγὸν τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Μεσογείου, ἡ διεύθυνσις τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος μέτρων.

Τὴν 1ην Ὀκτωμβρίου, ὁ ναύαρχος ἐπέδωκεν τὴν πρώτην νόταν προβάλλον τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὕτη ἀπετέλει «τυμπλήρωμα» τῶν διακοινώσεων αἱ ὁποῖαι ἐπέδόθησαν τὴν 21ην Ἰουνίου καὶ τὴν 10 Σεπτεμβρίου. Ἐν αὐτῇ ἐξητήτο ἡ ἀπέλασις γερμανῶν τινων εὐρισκόμενων εἰσέτι ἐν Ἀθήναις. Ἀπάντησις θὰ ἐπεδίδοτο τὴν 5ην Ὀκτωμβρίου. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ βία.

Τὴν 4ην Ὀκτωμβρίου, μετὰ μακρὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἡ κυβέρνησις Καλογεροπού

λου παρητήθη: «Η κυβέρνησις μὴ δυνηθεῖσα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων τῆς Ἀντάντ, καὶ ἔχουσα τὴν γνώμην ὅτι παρομοία κατὰστασις ἀπατέλει ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἔθνους, παρεκάλει τὸν Βασιλέα νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησίν της.»

Τὸ ἀνακοινωθέν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὁ Γκιωθαὶν ἀπεκάλει «περίεργον» ἀπετέλει διαμαρτυρίαν καὶ κατηγορητήριον ἐναντίον τῆς ξενικῆς ἐπεμβάσεως. Οἷτω ἐδημιουργήθη καὶ πάλιν κρίσις δυσχερεστερά τῆς πρώτης.

Ἡ παραίτησις τῆς κυβερνήσεως παρέτεινε τὴνπροθεσίαν τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὴν διακοίνωσιν τοῦ Φουρνέ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ναύαρχος διέταξε τὴν λογακρίσιαν νὰ μὴν ἐπιτρέπῃ τὴν διαβίβασιν τῶν τηλεγραφημάτων τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς κυβερνήσεως, ἂν δὲν ἀπηρθύνοντο πρὸς συμμαχικὰς χώρας. Ἐξ ἄλλου ἐζήτησε ἀπὸ τοὺς συμμαχοὺς πρεσβευτὰς νὰ τοῦ καταρτίσουν σημείωμα τῶν μὴ ικανοποιηθεισῶν ἀξιωματικῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ, κατήρτισε νέαν συμπληρωματικὴν διακοίνωσιν, τὰς πρὸς προθεσίαν μέχρι τῆς 10 Ὀκτωβρίου πρὸς ἀπάντησιν.

Ἡ λύσις τῆς ὑπουργικῆς κρίσεως ἦτο δυσχεροτέρα πάσης ἄλλης φορᾶς, δοθέντος ὅτι ἡ Ἀντάντ εἶχε θέσει ἀπαράβατον ὅρον καὶ ὁ προθυπουργὸς θὰ ἦτο μόνον ὑπηρεσιακὸς καὶ ὄχι πολιτικὸς. Μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας ὁ Βασιλεὺς ἐκάλει τὸν καθηγητὴν Λάμπρον, διακεκριμένον καὶ παλαιὸν ἀρχαιολόγον, μὴ χρωματισμένον πολιτικῶν. Ἠνώθησαν μετ' αὐτοῦ στοιχεῖα κατὰ μᾶλλον ἢ ἥτον ἀχρωμάτιστα. Ἡ ὑπηρεσιακὴ κυβέρνησις ἐσχηματίσθη καὶ ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἀρχῆς, ὁ Λάμπρος ἐλάμβανε νέαν διακοίνωσιν τοῦ ναύαρχου Νταρτίξ εἰς τὴν ὁποίαν ἀφ' ἐπανελάμβανε τὸ ἢ ἐπωδὸς τῆς ἀσφαλείας τοῦ σώματος τῆς Θεσσαλονίκης — ἤξιον.

α) Τὴν παράδοσιν ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου.

β) Τὴν παράδοσιν τῆς νήσου Λέρος ἢ ὁποῖα ἐδέσποζε τῆς Σαλαμίνας.

γ) Τὸν παροπλισμὸν ὅλων τῶν παρακτίων πυροβολαρχιῶν.

δ) Τὸν ἐλεγχὸν τῶν σιδηροδρόμων, τῆς ἀστυνομίας, τῆς κινήσεως τοῦ Λιμένος Πειραιῶς.

Ἡ διακοίνωσις ἐπιδοθεῖσα τὴν 10ην Ὀκτωβρίου, ἤξιον ἀπάντησιν μέχρι τῆς 13 ὥρας τῆς 11ης. Ἐδίδοντο, τοιοῦτοτρόπως, ἐλαχί-

σται ὥραι εἰς τὸν ὑπουργὸν μόλις ἀναλαβόντα καθήκοντα νὰ λάβῃ ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι θὰ ἀφώρουν αὐτὴν αὐτὴν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας!

«Ἡ ἱστορία θὰ εἴπῃ ἂν ταπεινότερα ἀξιώσεις προσεβλήθῃ εἰς μικρὸν ἔθνος» αὕτη ἦτο ἡ πικρὰ φράσις ἐνὺς ἑλληνος πολιτικοῦ. Αἱ ἀξιώσεις αὗται προὔκλιναν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν καὶ ἐστερέωσαν ἐτι μᾶλλον τὴν λατρείαν πρὸς τὸν Βασιλέα.

Ὁ Λάμπρος ἀπάντησε: «Μόλις πρὸ ὀλίγων ὥρων ἀναλαβὼν καὶ μὴ λαβὼν τὴν ἀπαιτούμενον χρόνον νὰ μελετήσω τὴν ἔκτασιν τῶν προβαλλομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀξιώσεων, δέμω μὲν ἄλλο τι νὰ κάμω, ἢ νὰ ὑποταχθῶ καὶ νὰ δεχθῶ.» Καὶ τὴν 11ην Ὀκτωβρίου ὁ στόλος ἐξεχωρήθη. Ἀλλ' ἐνῷ ὁ ναύαρχος εἶχε ζητήσῃ ὅπως τὰ πλοῖα ὀδηγηθῶν εἰς τὸν ὁρμὸν τοῦ Κερασινίου διὰ τῶν ἰδίων τῶν πληρωμάτων, ταῦτα τὰ πληρώματα ὑπακούοντα εἰς τὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως, ἅμα τῇ προσεγγίσει τῶν ναυτῶν τῆς Ἀντάντ, ἀπειθῶσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν, ἐγκαταλείποντα τὰ πλοῖα εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς.

Ὁ γάλλος ναύαρχος ὑπεσχέθη πλείστα ὠφελείματα εἰς τοὺς ἑλληνας ναύτας οἱ ὅποιοι θὰ ἤθελον νὰ προσχωρήσουν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Θεσσαλονίκης. Οὐδεὶς ἐδέχθη. Κατὰ μάζας, σιωπηλοὶ, ἐπιβλητικοὶ εἰς τὴν ταπεινώσιν των, μετέβησαν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Οἱ Γάλλοι ἐν ἀρχῇ δὲν ἐπίστευον παρομοίαν ὑποταγὴν τῶν ἑλλήνων ναυτῶν εἰς τὰς διαταγὰς τὰς ὁποίας εἶχον καὶ ἀνῆλθον εἰς τὰ πλοῖα μετὰ προσοχῆς φθοῦμενοι ἐπίθεσιν. Τέλος ὕψωσαν τὰς σημαίας τῆς Ἀντάντ καὶ ἐρυμούλησαν εἰς τὸ Κερασίον 24 πλοῖα (τὰ μικρὰ) τὰ ἄλλα ἀφώπλισαν ἐπὶ τόπου.

Οἱ σιδηροδρομοὶ θὰ ἤθελε νὰ λάβῃ μίαν ἀπόδειξιν τῶν σφαλμάτων τῆς Ἀντάντ, θὰ τὴν διέβλεπεν εἰς τὸ γεγονός τοῦτο.

Οἱ ναῦται καὶ οἱ ἑλληνας ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ, λόγῳ τῆς μακρᾶς ἐπαφῆς των μετὰ συμμαχικὰ πλοῖα, ἦσαν ἀνταντὸφιλοι καὶ ἐμιζελικοί. Ἡ βικιότης τῶν συμμαχῶν τοὺς ἐκάμει νὰ μεταταχθῶν ὁμαδικῶς εἰς τὸ ἀντιπαλὸν στρατόπεδον.

Εἰς ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ὁ ναύαρχος Φουρνέ συνεχίζει τὴν δρᾶσιν του. — ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐπιθεωρεῖ τὰ πληρώματα

ΗΜΕΡΑΙ ΔΟΞΗΣ ΚΑΙ ΘΡΙΑΜΒΩΝ

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ 1912

ΥΠΟ ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΕΝ
(ἀνταπεκρίτου τῆς «Ἰλουστράσιόν»)

(2)

Εἰς τὰς 9 ἀνχωροῦμεν.

Ἐξω ἀπὸ τὴν Ἑλαιοῦνα μία τρομερὰ ἀνωφύρεια.

Πρὸ ἡμῶν βαρέα ὀχήματα γεφυροποιῶν προσπαθοῦν με κόπον νὰ τὴν ἀνέλθουν. Οἱ ὀδηγοὶ ἠναγκάσθησαν ν' ἀποζεύξουν τὸ ἡμῖσι τῶν ὀχημάτων διὰ νὰ διπλασιάσουν τὴν ἔλξιν τοῦ ἄλλου ἡμίσεως. Οἱ τοιοῦτοτρόπως ἀφαιρεθέντες ἵπποι ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ μεγαλακρεπῶν βουδάλων ἐπιταχθέντων εἰς τὸ χωρίον, τοὺς ὁποίους ὀδηγοὺν αὐτοὶ οἱ κύριοι των, καθήμενοι μεταξὺ τῶν δύο ζώων ἐπάνω εἰς τὴν πελωρίαν δακὼν μετὰ καμπύλα ἄκρα, τὴν ὁποίαν τὰ ζῶα ὠθοῦν με τοὺς ἰσχυροὺς των ὤμους.

Οἱ σιδηροδρομοὶ εἰς κάθε προσπάθειαν ὠθοῦν τοὺς τροχοὺς καὶ κατόπιν τοὺς ὑποστηρίζουν ταχέως με μίαν πέτραν τιθεμένην ὀπισθὲν αὐτῶν.

Εἰς ἀπόστασιν τινα ἐμπρὸς μας ἀκούονται δύο ἢ τρεῖς πυροβολισμοί... Ἀμέσως, ὡς ἡλεκηρισθέντες οἱ ἄνδρες λαμβάνουν τὰ ὅπλα των τὰ γεμίζουν καὶ ὁρμοῦν.

— Ἐπὶ τέλους, λέγουν, θὰ μωρίσῃ καὶ ὁ λίγον μπαρούτι.

Αλλ' ὁ Τούρκος ποὺ ἐπυροβολήσεν εἶνε μακρὰν πλέον.

— Τὴ κρίμα! παρατηροῦν οἱ ἄνδρες.

...Πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, ὀπίσω ἀπὸ τὴς μακρυνᾶς ράχης ὀλίγος καπνὸς ὑπόφαιος ἀνέρχεται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐπειτα ἄλλος καπνὸς παραπλευρῶς. Καὶ ἔπειτα τρίτος, τέταρτος, δέκατος... Πυρκαϊαὶ ἔχουν ἀναφθῇ ἐκεῖ κάτω...

Τώρα μία πελωρία στήλη μελανόφαιος ἀνέρχεται πυκνὴ εἰς μαύρας τολύπας διὰ ν' ἀπλωθῇ μετ' ὀλίγον εἰς ζοφερά λοφώματα... Ἐνα χωρίον, καίεται. Χωρικοὶ χριστιανοὶ καὶ μουσουλμάνοι ἀλληλομαχοῦν. Ἐάν σήμερον τὸ πορπολούμενον χωρίον εἶνε χριστιανικὸν αὐρὸν θὰ εἶνε ἡ σειρά ἐνὸς μουσουλμανικοῦ... Αὐτὸς εἶνε ὁ πόλεμος.

Εἰς τὸν δρόμον μας προσπερνῶμεν τμήματα στρατοῦ, ἐφοδιοπομπὰς ἀπὸ διτροχὰ κάρρα καὶ

ἡμιόνους. Ὁ στρατὸς βαδίζει χωρὶς νὰ σταθῇ, ἀφ' ὅτου διέβῃ τὰ σύνορα. Τὰ μεταγωγικὰ ἐπιτιπυμοὺ τὸν παρακολουθοῦν, ἀλλ' ὑπολείπονται κατὰ μίαν ἡμέραν ἀπόστασιν καὶ χωρὶς νὰ ἡμποροῦν νὰ τὸν προφθάσουν. Τὶ θὰ φάγουν λοιπὸν οἱ δυστυχεῖς στρατιῶται, ἂν ἡ χώρα στερῇται ἐπαρκῶν ἐφοδίων;

Χάνι Χατζηγάγου

Διερχόμεθα τὸ μικρὸν ποτάμιον τοῦ Σαρανταπόρου.

Πλήθος ἐφοδιοπομπῶν διασταυροῦνται ἐδῶ, τῶν μὲν ἀνερχομένων μετὰ ζῶα καὶ μεταγωγικὰ φορτωμένα, τῶν δὲ κατερχομένων κενῶν, διὰ νὰ παραλάβουν νέα φορτία.

Τριακοντὰς Τούρκων αἰχμαλώτων, καθισμένοι εἰς τὴν ὄχθην τοῦ βέλματος, τρώγουν καὶ πίνουν ἡσύχως, ἀμέριμνοι.

Μακρὰν ἢ ὀρεσιρὰ ποῦ κλείει τὸν ὁρίζοντα παρουσιάζει εἰς ἕνα σημεῖον μίαν μεγάλην ἐντομήν: Εἶνε τὸ περίφημον στενὸν τοῦ Σαρανταπόρου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀνερχόμεθα ἤδη δι' ἐνὸς ὁροπεδίου ἐλαφρῶς ἐπικλινούς μήκους δὲ 7 χιλιομέτρων.

Ἐδῶ ἐξετυλίχθη ἡ μάχη. Ἐκατέρωθεν τοῦ ὁροπεδίου φάραγξ. Ἡ ἀριστερὰ, σκαφεῖσα ὑπὸ τοῦ Σαρανταπόρου, χωρεῖ σχηματίζουσα τὸ στενόν, ἀλλ' εἶνε βαθυτάτη καὶ τὰ τοιχώματά της, καθ' ὅσον προχωρεῖ εἰς γίνονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κατακόρυφα καὶ ὑψηλότερα. Τὸ δεξιὸν φθάνει εἰς ὕψους 1500 μέτρων περίπου. Μία λοιπὸν μόνη ὑπάρχει διόδος τὸ ὁροπέδιον, ἔπειτα ἡ ὁδὸς μετὰ ἄλλας λέξεις τὰ στενὸν πρέπει νὰ προσεβλήθῃ κατὰ μετώπον.

Εἰς τοὺς θάμνους παντοσίδῃ λείψανα, συσχηματισμένα, πηλίκια αἰματωμένα, γυλίσθρατα ὀδιδῶν, δάτοι θερισμένοι ἀπὸ μυδράλλια. Μεγάλοι τάφοι σκεπασμένοι ἀπὸ νῶτον ἀκόμη χόμα, μ' ἕνα σταυρὸν ἀπὸ λευκῶν ξύλων ἐπὶ τῆς κορυφῆς, δεικνύουν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἔχασεν ἐδῶ πολλὰ παλληκάρια του.

Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὁροπεδίου, ὀλίγον πρὸ

της εισόδου του στενού, βλέπομεν τὰς θέσεις που κατείχον οἱ Τούρκοι.

Αἱ θέσεις τοῦ πυροβολικοῦ των, τοῦ ὁποῦ τὰ πυροβόλα ἦσαν ἀφανῆ, τὰ χαρακώματα τοῦ πεζικοῦ των, ὅλα φαίνονται καθαρῶτα ἀπὸ μ.η. Πρέπει δὲ ν' ἀναγνωρισθῇ ὅτι εἶχον ἐκλέξει λαμπρὰς θέσεις, καθιστώντας ἀπολύτου κερφαίας τὴν προηγουμένην ἐπιστήμανσιν τοῦ ἐδάφους καὶ μοναδικῶς εὐκόλῳ τὸν κανονισμόν τῆς βολῆς πρὸς δρᾶσιν.

Ἐξ ἀντιθέτου ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς δὲν εἶχε, ὅπως προέλασεν, κανὲν προκάλυμμα· εὐρίσκειτο διαρκῶς ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ φόν δὲρ Γκόλτς εἶχεν εἰπεῖ ἄλλοτε, χωρὶς ἡ ἐκφρασίς του νὰ φαῖν ὑπερβολικῇ, ὅτι, ἂν ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἐπεχεῖται ποτὲ νὰ ἐκδιᾷται μίαν τοιαύτην δίοδον, «ὁ Σαραντάπορος θὰ ἐγίνετο ὁ τάφος του». Καὶ ὁ γάλλος δὲ στρατηγὸς Βοσέρ, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνσπάσει ἄλλοτε, πρὸ εἰκοσι πέντε ἢ τριᾶκοντα ἐτῶν, τὴν ὁργάνωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, δὲν εἶχε προΐδει τὸ δυνατόν ἑλληνικῆς ἐπιθέσεως διὰ τοῦ περσέμου στενοῦ.

Η ΜΑΧΗ ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ

Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἀριθμητικῶν δυνάμεων ἡ ἑλληνικὴ ἐπίθεσις περιλαμβάνει τρεῖς μεραρχίας, δηλαδὴ 36.000 ἄνδρας περίπου.

Ὁ ἐχθρὸς διαθέτει 20 περίπου χιλιάδας ἄνδρας (ἕως 10.000 εὐρίσκονται ἐν ἐφεδρείᾳ εἰς τὸ στενόν), ἀσφαλῶς ὠχυρωμένους εἰς τὰς ἀπὸ Βίγλας μέχρι Γλυκόδου θέσεις, ὅπως ἀληθῶς ὠχυράς, ὑπερασπιζόμενας ἀπὸ 24 πυροβόλων τῶν 75, ἀφανῆ καὶ καλῶς προκάλυμνα, καὶ ἀπὸ μέγαν, ἀριθμὸν πολυβόλων.

Ἡ ἐπίθεσις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τοιαυτῶς ὑπερέχουσα ἀριθμητικῶς κατὰ πᾶν τῆς ἀμύνης, πρὸ πάντων ὅταν ληφθῶν ὑπ' ὄψιν αἰδυνάμεις αἱ ἐνεργοῦσαι δεξιότητες καὶ ἀριστερότερον τὰς τρεῖς κυκλωτικὰς κινήσεις.

Πραγματικῶς ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Διότι ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐδάφους, τεμνομένου ἀπὸ φάραγγας ἢ εἰς στενὰ ὁροπέδια, εἶνε τοιοῦτος, ὥστε τὰ στρατεύματα τῆς ἐπιθέσεως δὲν ἔμπορουν ν' ἀναπτυχθῶν κανονικῶς. Πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ὅτι τὸ ἥμισυ μολὶς τοῦ ταχθέντος διὰ τὴν ἐπίθεσιν στρατοῦ ἤδυνήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, τοῦ ἄλλου ἡμίσεως ἀποτελέσαντος ἐδῶ κι' ἐκεῖ μερικὰς ἐφεδρείας μὴ δυναμένας νὰ μετασχηματισθῶν εἰς τὴν δρᾶσιν.

Ἐπὶ ἐδάφους λοιπὸν ἀκαλύπτου, μήκους 7 χιλιομέτρων, οἱ ἐνεργήσαντες τὴν ἐπίθεσιν ἀ-

νήχοντο πραγματικῶς εἰς 18.000 ἄνδρας, ὑποστηριζομένους ἀπὸ 8 ὁρειβατικὰ πυροβόλα καὶ μερικὰ πολυβόλα, αὐτοὶ δὲ εἶνε οἱ ἐπιτεθέντες ἐναντίον 20.000 Τούρκων, δυναμένων νὰ λογαριασθῶν ὡς διπλασίῳ περίπου ὡς ἐκ τοῦ πλεονεκτήματος ὅτι ἦσαν ἀμυνόμενοι, καλῶς προκάλυμνοι εἰς τὰ χαρακώματά των, πυροβολοῦντες ὡς ἐν πεδίῳ βολῆς καὶ ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τοῦ καταχθονίου πυρὸς 24 πυροβόλων τῶν 75 καὶ πολλῶν, πολυβόλων. Πρᾶγμα ποῦ ἀποδεικνύει πόσον κρατερὸν ἀγῶνα εἶχον νὰ διεξαγάγουν οἱ Ἕλληνες.

Τὸ ἑλληνικὸν πεζικὸν ἀρχίζει τὴν προέλασιν τοῦ ὑπὸ βροχὴν σιδήρου καὶ πυρὸς.

Οἱ ἀξιωματικοὶ προπορεύονται τῶν ἀνδρῶν διὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνουν. Πρέπει νὰ δώσουν τὸ παράδειγμα. Ἄνευ τούτου τὸ ἐνστικτὸν τῆς ἀποϊστονιζήσεως θὰ ἐκράτει τοὺς στρατιώτας πρηνεῖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Καὶ τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο πολὺ φυσικόν.... Οἱ ἀξιωματικοὶ δεικνύουν τοιαυτοτρόπως εἰς τοὺς ἄνδρας των πῶς πρέπει νὰ βαδίζουν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, πῶς ὀφείλουν νὰ πράξουν τὸ καθήκον των καὶ πῶς ν' ἀποθνήσκουν ἐν ἀνάγκῃ. Διότι μέγα μέρος ἐξ αὐτῶν πίπτουν θεριζόμενοι, ὅπως ὁ ἀντισυνταγματάρχης Μαυρομιχάλης, τοῦ ὁποῦ ἡ οἰκογένεια ἔχει ἤδη δώσει τόσους ἡρώας εἰς τὴν ἑλ-λάδα...

Δι' ἀλμάτων, βραδέως, ἡρωϊκῶς, τὸ πεζικὸν κερδίζει ἐδαφος. Σχεδὸν δὲν πυροβολεῖ... Πρὸς τί; ὁ ἐχθρὸς εἶνε ἀθέατος· μέσα εἰς τὰ χαρακώματά του.

— Ἐμπρὸς παιδιά! Ἐμπρὸς! Στὴ φωτιά! Στὴ φωτιά!

Αὐταὶ αἱ λέξεις διατρέχουν τὴν ἑλληνικὴν γραμμὴν.

Καὶ οἱ ἄνδρες ἀποτόμως ἐγείρονται... Ἕνας ἐχθρὸς καταιγισμὸς... Ἕνας, δύο, τρεῖς δέκα στρατιῶται κλονίζονται, πίπτουν καὶ κολιούνται ἐπάνω εἰς τὰς πέτρας, πληγωμένοι, φανευμένοι ἴσως. Οἱ ἄλλοι, ἀσυγκίνητοι, προχωροῦν ἀκόμη ὀλίγα μέτρα καὶ πίπτουν ἐκ νέου πρηνεῖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους...

Χρειαζονται δύο ὥραι διὰ 2 εἰς 300 μέτρων προέλασιν. Δὲν εἶνε φοβερόν;

Τέλος περὶ τὰς 2 μετὰ μεσημβρίαν, τοῦ πεζικοῦ κατακτήσαντος μικρὸν μέρος τοῦ ὁροπέδιου διὰ τοῦ ὁποῦ εἶνε προσιτὸν τὸ στενόν, τὸ πεδινὸν πυροβολικὸν λαμβάνει θέσιν. Καὶ ἀνοίγει πῦρ.

Τὰ πρᾶγματα ἀλλάσσουν τότε ὅψιν.

Με ἀκρίβειαν καὶ ταχύτητα ἐκτάκτους οἱ πυροβοληταὶ στέλλουν τὰς δόιδας των τὰς καταστρεπτικὰς διὰ τὰς τουρκικὰς πυροβολαρχίας καὶ χαρακώματα.

Τὸ ἑλληνικὸν πεζικὸν ἔμπορὲ νὰ προέλθῃ ταχύτερον, τῶν πυρῶν τῶν ἐχθρικών πυροβόλων στραφέντων διὰ ν' ἀπαντήσουν εἰς τὰς βολὰς τῶν Σναϊδερ...

Εἰς τὰ χαρακώματά των οἱ Τούρκοι ἀρχίζουν νὰ ἐκπλήσσονται βλέποντες τὴν ἀνερχομένην πλημμυρίδα τῆς ὁποίας δὲν ἔμπορουν νὰ σταματήσουν. Ἡ βολὴ των γίνεται νευρικωτέρη, λυσσώδεστερη, καὶ ἐπομένως ὀλιγώτερον ἀκριβής.... Οἱ «Σεϊτάν», οἱ σατανάδες, ὅπως ἀποκαλοῦν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοὺς Ἕλληνας, προχωροῦν, προχωροῦ, πάντοτε.

— Ἐμπρὸς!... Στὴ φωτιά!

Νέοι ἄνδρες πίπτουν κάθε στιγμῇ. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτε. Οἱ ἄλλοι ἐξακολουθοῦν νὰ προχωροῦν.

Τὸ ἥθικόν τῶν Τούρκων κατέρχεται ὅπως καὶ ὁ ἥλιος....

Ὅταν ἐπῆλθεν ἡ νύξ ἀποφασίζουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς θέσεις των Βίγλας—Γλυκόδου καὶ ν' ἀποσυρθῶν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ στενοῦ, διὰ ν' ἀντιτάξουν νέαν ἀντίστασιν. Διότι αἱ θέσεις ποῦ κατέχουν ἤδη δὲν ἔμπορουν νὰ κρατηθῶν πλέον: οἱ Ἕλληνες εὐρίσκονται τῶρα εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν χαρακωμάτων των ποικίλους μεταξὺ 500 καὶ 600 μέτρων. Μερικὰ μάλιστα τμήματα τῆς Δευτέρας Μεραρχίας ἔχουν πλησιάσει μέχρις ἀποστάσεως μικροτέρας τῶν 300 μέτρων. Νυκτερινὴ ἐπίθεσις ἐκ μέρους των εἶνε δυνατή. Εἰς τὰς 6 λοιπὸν τὸ βράδυ τὸ τουρκικὸν πυροβολικὸν ἀρχίζει δι' ὀλίγας στιγμὰς καταχθόνιον πῦρ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Ὑπὸ τὴν βοή, αὐτὴν τῶν πυροβόλων τοῦ ὁ ἐχθρὸς ἐκκενώνει τὰς θέσεις του.

Ἐπὶ πολλὰ χιλιόμετρα ἡ ὁδὸς ἐλίσσεται εἰς βραχώδεις πλαγιάς, παρουσιάζουσα ἀπὸ τὸ ἔνα μὲν μέρος ἀνερχομένης ἀποκρήμνουσ κλίτους καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο κρημνώδη ἐπίσης τὴν φάραγγα εἰς βάθος ἀπίστευτα καὶ ἱλιγνώδη. Κατόπιν κατέρχεται ἐλικοειδῶς διὰ μέσου λοχμῶν ἀπλουμένων ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους. Ἀπέναντι, ἡ ἄλλη πλευρὰ τῆς φάραγγος, κατὰφυτος ἀνερχομένη μέχρις ὕψους 700 καὶ 800 μέτρων.

Τὸ θέαμα εἶνε ὄνειρῶδες, μεγαλοπρεπὲς ποταμινόν. Διέρχεται τις τὸν Σαραντάπορον ἐπὶ

μικρὰς γεφύρας. Μετὰ τοῦτο δὲ ἡ ὁδὸς ἀνέρχεται καὶ πάλιν πρὸς ἓνα εὐρὺ ἀνώμαλον ὁροπέδιον, ἀποτελοῦν, τὸ ἐξέχον σημεῖον τοῦ δευτέρου τούτου μέρους τοῦ στενοῦ.

Ἐπὶ τοῦ ὁροπέδιου αὐτοῦ ἦτο κατηυλισμένη ἡ τουρκικὴ ἐφεδρεία. Πρὸ αὐτοῦ εἶχεν ὀργανωθῇ δευτέρα ἀντίστασις πρὸς παρεμπόδισιν τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἀπὸ τοῦ νὰ διέλθουν τὸν Σαραντάπορον.

Οἱ Τούρκοι διέθετον λαμπρὰς θέσεις καὶ διὰ τὸ πεζικόν, καὶ διὰ τὸ πυροβολικὸν αὐτῶν. Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς δὲν ἔμπορουν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γεφύραν τοῦ Σαραντάπορου ἄλλως εἴμη κατὰ πυκνὰς φάλαγγας ἐπὶ μιᾷς μόνῃς ὁδοῦ καὶ χωρὶς νὰ ἔμπορῃ νὰ τοποθετήσῃ αὐτὴ πυροβόλον.

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ποῦ ὁ ἐχθρὸς ἔκαμε τοὺς ὠραίους αὐτοὺς καὶ θασίμους συλλογισμοὺς, τοῦ ἤρχετο ἡ εἰδησις ὅτι τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα πὸν εἶχον κυκλώσει, τὰ μὲν βαδίζοντα πρὸς τὴν Λιβανίτσαν, τὰ δὲ πρὸς τὸ Ράχοδον.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ἡ ἐκ τοῦ στενοῦ ἔξοδος θὰ εἶνε ἀδύνατος.... Δὲν ὑπάρχει οὔτε στιγμὴ διὰ χάσιμον... Διατάσσεται ἀμέσως ἡ πρὸς τὰ Σέρβια ὑποχώρησις.... Ὁ καιρὸς ἐπείγει δὲν λύνονται καὶ αἱ σκηναὶ, καὶ ἀφίονται ἐπὶ τὸ που αἱ ἀποσκευαὶ... Ἀναχωροῦν, τρέχουν.... Φυγὴ.

Εἶνε ὁ πανικὸς μέσα εἰς νύκτα σκοτεινὴν καὶ φρικώδη, ὑπὸ ραγδαίαν βροχὴν. Τὸ πυροβολικὸν διεσθύνεται ὅσον ἔμπορῃ ταχύτερον πρὸς τὸ στενὸν τῆς Πόρτας, πρὸς τὸ Δεμίρ Καπού, ἢ ἓνα τμήμα πεζικοῦ ὡς στήριγμα. Τῆς Λιβανίτσας μὴ καταληφθείσης ἀκόμη ὁ πὸ τῶν Ἑλλήνων, ὅλον τὸ τουρκικὸν πεζικόν, διὰ τὸ ταχύτερον, φεύγει πρὸς τὰ Σέρβια διὰ τῶν δρομίσκων ποῦ διέρχονται ἀπὸ τὸ μὴ καταληφθὲν ἀκόμη χωρίον.

Με τὴν αὐγὴν αἱ πρῶται τουρκικαὶ πυροβολαρχίαι φθάνουν ἀπέναντι τοῦ Δεμίρ Καπού. Αἱ ἑλληνικαὶ προφυλακαὶ ὅμως εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Τὸ τμήμα τοῦ πεζικοῦ θὰ δυνήθῃ ἴσως νὰ διέλθῃ μαχόμενον. Ἀλλὰ τὸ πυροβολικὸν ἀπαλώσθη.

Περὶ τρεῖς τότε οἱ ὁδηγοὶ ἀποξεύγουν τοὺς ἵππους, ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκονται. Οἱ περισσότεροὶ κόβουν τοὺς ἵμάντας, διὰ τὸ ἀπλούστερον καὶ ταχύτερον. Πυροβόλα καὶ βληταφόρα, παρασυρόμενα ὑπὸ τοῦ βάρους των, κυλίσοντα πρὸς τὰ ὀπίσω ὀλίγα μέτρα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Μία πέτρα,

ένα οιονδήποτε εμπόδιον τὰ παρεκτρέπει. Μερικὰ σταματοῦν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ. Ἄλλα κυλίσονται εἰς τὴν ἰσάφρον. Οἱ πυροβοληταὶ φεύγουν πρὸς τὰ ὀπίσω. Παρασύρουν δὲ εἰς τὴν ἐξαλλὸν φυγὴν τῶν ὅλους τοὺς συναδέλφους ποῦ ἀπαντοῦν. Καὶ ὅλοι ἐξαφανίζονται πρὸς τὰ Σέρβια διὰ Λιβανίτσας.

Ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τότε, ἀπὸ τοῦ ὁροπέδιου μέχρι τοῦ Δεμίρ Καπού, 24 μεγαλοπρεπῆ πεδινὰ πυροβόλα Κρούπ. ὁλοκαίνουργια, τοῦ τελευταίου τύπου, ὑπάρχουν ἐγκατεστημένα εἰς ὅλας τὰς θέσεις, μὲ τὰ προὐλαϊὰ τους, τὰ βλητοφόρα, τοὺς ἱμάντας κατὰ γῆς. Τὰ ἔχοντα πού ἀφίνει ἡ ἀτακτος φυγή.

Ἄλ' οἱ φυγάδες δὲν ἀφῆκαν τὸ ὕλικόν των μόνον. Διὰ νὰ τρέχουν ταχύτερα ἐλαφρόθησαν ἐπέταξαν, ἀπὸ ἐπάνω τους, ὅτι ἠμποροῦσε νὰ τοὺς στενοχωρῇ, γυλιούς, σακκίδια, φυσίγγια θήκας κουβέρτας, ἐνδύματα.

Τοιοῦτότρόπως οἱ 30.000 Τούρκοι τοῦ Σαρανταπόρου, τῶν ὁποίων ἡ πλεονεκτούσα ἀμυντικὴ θέσις πρὸ τοῦ στενοῦ συντείνεν ὥστε νὰ μὴ ὑποσθῇ παρὰ ἐλαχίστας ἀπωλείας, ἐνῶ εἰς τοὺς ἀντιπάλους των ἐπροξένουν, φοβερὰς τοιαύτας (πλέον τῶν 4.000 ἀνδρῶν ἐκτὸς μάχης ἐντὸς ὀλίγων ὥρων), κατέρωθον νὰ διαφύγουν τὴν περισφιγὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ καταφύγουν εἰς Σέρβια. Διὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι ἢ σωτηρία των ὀφείλεται εἰς τὸν ἐλευνὸν καιρὸν.

Τῶντι, ἀπὸ τὸ πρῶτον τῆς 9)22 Ὀκτωβρίου οἱ εὐζωνοὶ τοῦ συνταγματάρχου Κωνσταντινοπούλου εἶχον βαδίσει διευθυόμενοι ἀπὸ Καλυβίων πρὸς τὸ Λειβάδι, χωρίον καίμενον ἐπὶ θέσεως ἐξόχως ὀχυρᾶς εἰς ὕψους 905 μέτρων ὁπότεν διὰ μίας φοβερᾶς ἀτραποῦ ἀνερχομένης μέχρι 1.200 μέτρων ὑπελόγιζον νὰ φθάσουν εἰς Λιβανίτσαν.

Ἄλ' εἰς τὸ Λειβάδι εἶχον καταλάβει ἄσφαλεις θέσεις δύο τουρκικὰ τάγματα τὰ ὁποῖα ἀντέταξαν ἀπελπιστικῶς ἀντίστασιν εἰς τοὺς Ἑλληνας, διότι ἐγνώριζον ὅτι ἡ ὑποχώρησις των ἐξέθετεν εἰς αἰχμαλωσίαν τοὺς ὑπερασπιζομένους τὸ στενόν.

Ἡ ἐπίθεσις ὅμως τῶν εὐζωνῶν ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου μὲ τὴν ἀμυνὰν ἥρωική. Μετὰ πολὺ ὥρον μάχην τὰ δύο τουρκικὰ τάγματα κατεστράφησαν τελείως. Ἄλλ' ἡ καταστροφὴ των ἐπέχισε πλέον τῶν 500 ἀνδρῶν εἰς τοὺς Ἑλληνας.

Τὸ ἀπόσπασμα ἐτέθη ἀμέσως εἰς πορείαν πρὸς τὴν Λιβανίτσαν. Ἄλλ' ἡ ἀρχὴ ἐπιπτε

ραχδαιότη. Ἡ ἀτραπὸς ἦτο χαραγμένη μὲ λίθους καὶ σχεδὸν ἀβάτος ἐκ τῆς λάσπης ποῦ εἶχε σχηματισθῇ. Οἱ ἄνδρες ἐπροχώρουν, μὲ πολλὴν δυσκολίαν, ὀλισθαίνοντες, πίπτοντες σχεδὸν εἰς κάθε βήμα. Αἱ ἀνωφέρειαι εἰς μερικὰ σημεῖα ἦσαν πολὺ δύσβατοι κατὰ τὴν ἀνάβασιν αἱ δὲ κατωφέρειαι κινδυνώδεις κατὰ τὴν κατὰ βασιν. Εἰς ἐπίμετρον τὴν βροχὴν διεδέχθη ἡ ἀμίχλη πρᾶγμα ποῦ ἐπεβράδυνε περισσότερον ἀκόμη τὴν πορείαν.

Καὶ ἡ νύξ ἐπῆλθε χωρὶς τὸ ἀπόσπασμα νὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς Λιβανίτσαν. Ἐκεῖνο λοιπὸν ποῦ ἔσωσε τοὺς Τούρκους ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἦτο ἡ κακοκαιρία.

Ἀριστερὰ ἡ Τετάρτη Μεραρχία ἠδυνήθη, εὐτυχῶς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀναταθείσαν εἰς αὐτὴν ἐντολήν. Αὐτῆς δὲ ἡ ἐπιτυχία εἶνε ἡ συντελέσασα νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ὅλον τὸ πυροβόλικόν καὶ τὸ ὕλικόν των τούρων.

Ἀριστερώτερα ἡ Πέμπτη Μεραρχία, διὰ πορείας ἐξ ἴσου κοπιώδους μὲ τὴν τῆς Τετάρτης ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας καιροῦ καὶ ἐδάφους γενομένην, ἐφθασεν εἰς Λαζαράδες, κατεχομένους ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὴν 9)22 Ὀκτωβρίου.

Μετὰ τροχὸν μάχην, ἡ ὁποία τῆς ἐστοίχισε χιλίους ἀνδρας, ἐξεδίωξε τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὰς θέσεις των περὶ τὴν 2αν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀκριβῶς κατέφθασεν, ὀλίγον ἔπειτα, καὶ τὸ ἱππικόν ἄλ' ἦτο ἀργὰ πλέον διὰ νὰ διαθῇ τὸν ποταμὸν διὰ πόρου καὶ νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῆς γεφύρας τῶν Σερβίων ὅπως ἀποκόψῃ τὴν ὑποχώρησιν των Τούρκων.

Καὶ ἐδῶ ἐπίσης ἡ ἀργοπορία αὐτὴ ὀφείλεται εἰς τὴν κακοκαιρίαν.

Τὸ ἱππικὸν πρᾶγματι ὤφειλε νὰ μεταθῇ εἰς Δεσκάτην, ἐπὶ τῶν βορειοδυτικῶν κλιτύων τῶν Καμβουνίων ὁρέων, δι' ὁδοῦ φερομένης ἐπὶ τοῦ χάρτου ὡς προσιτῆς εἰς ἵππους, τῆς μόνης ἄλλως κατ' ὅλην τὴν ἑκτασιν ἐκείνην, πρᾶγμα ποῦ ἀπέκλειε τὸ δυνατόν τῆς ἐπιλογῆς. Ἄλλ' ἡ ὁδὸς αὕτη εὐρέθη εἰς τοιαύτην κατὰ στασιν, ὥστε οἱ ἵπποις ἠναγκάσθησαν νὰ πεζεύσουν καὶ νὰ σύρουν τοὺς ἵππους ἀπὸ τῶν χαλινῶν. Βροχὴ, λάσπη κλπ. κατέστησαν τὴν πορείαν αὐτὴν ἰδιαιτέρως δύσκολον, οἱ δὲ ἄνδρες εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀσχοληθοῦν διὰ τὰ ζῶα των, μὴ πέσουν καὶ κτυπήσουν, καθὼς καὶ δι' ἑαυτοὺς.

Αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ γέφυρα Σερβίων δὲν ἐστάθη δυνατόν νὰ καταληφθῇ ἐγκαίρως, πρᾶγμα ποῦ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς φυγάδας Τούρκους νὰ διαφύγουν διὰ δευτέραν φεράν.

Τὴν 10)23 Ὀκτωβρίου, ἐνῶ οἱ Τούρκοι ἐγκατέλειπον τὸ στενόν, αἱ μεραρχίαι ποῦ εἶχον ἐνεργήσῃ τὴν προτεραίαν τὴν κατὰ μέτωπον ἐπίθεσιν κατ' αὐτῶν, εἰσεχώρουν εἰς αὐτὸ λίαν πρῶτον. Ἡ Ἑκτη Μεραρχία, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν ἀκόμη συμπλακῇ ἐστάλη εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡκολούθησε δὲ καὶ ἡ Δευτέρα Μεραρχία.

Αἱ ἄλλαι δύο, ἡ Πρώτη καὶ ἡ Τρίτη, αἱ ὁποῖαι εἶχον ὑποστῇ μεγάλας ἀπωλείας, μετέβησαν καὶ κατέλαβον τὸ ὁροπέδιον ὅπου οἱ Τούρκοι εἶχον πρὶν τὰς ἐφεδρείας των, ἐγκατασταθεῖσαι ἐκεῖ πρὸς ἀνάπαυσιν, δικαιοτάτην ἔπειτα ἀπὸ τὸ κατόρθωμά των. Μετ' αὐτῶν ἔμεινε καὶ ὁ Διάδοχος μετὰ τοῦ Ἐπιτελείου Του.

Τὸ δειλινὸν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἡ Ἑκτη Μεραρχία ἐγκαθίστατο εἰς Σέρβια, ἐνὸς λόχου καὶ ταλαβόντος τὴν γέφυραν.

Τὴν 11)24 ὁ Διάδοχος εἰσήρχετο πανηγυρικῶς εἰς τὴν πόλιν, ἐνῶ δύο ἱλαὶ ἱππικοῦ καπεδίωνον τὸν ἐχθρὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Κοζάνης καὶ ἤρχοντο εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ πλησίον τοῦ Τσιτσιλάρ, ὅπου κατέλαβον δύο πυροβόλα.

* * *

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ σύνολον τῶν μαχῶν καὶ συμπλοκῶν αἱ ὁποῖαι χαλοῦνται γενικῶς: Μά-

χη τοῦ Σαρανταπόρου. Σύνολον μαχῶν φονικῶν τάτων, ἀφοῦ ἐστοίχισεν εἰς τὸν ἐλληνικὸν στρατὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν ἀπωλείων 9 περίπου χιλιάδων ἀνδρῶν, ἀλλὰ μαχῶν ἀπείρως ἐνδόξων, αἱ ὁποῖαι περιποιῶν μεγίστην τιμὴν, εἰς τὰ ἐλληνικὰ στρατεύματα, εἰς τοὺς ἀξιωματικούς των καὶ εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Διάδοχον.

Εἶνε λυπηρὸν ὅτι τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν μάχην αὐτὴν ἀνακοινωθέντα, τὰ σταλέντα ὑπὸ τοῦ γενικοῦ στρατηγείου, ἦσαν τὸσφ λακωνικὰ. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἐκ μόνων τῶν ἐκ τῶν ἀνακοινωθέντων αὐτῶν πληροφοριῶν κάθε ἄλλο ἢ μ. πορῶσα νὰ φαντασθῇ ἀπὸ β.τι εἶδον ἐπὶ τόπου. Αἱ ἀφάνταστοι δυσκολίαι αἱ ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ καιροῦ, ἡ σπουδαιότης τῆς μάχης, ἔπειτα δὲ ἡ ἀτακτος φυγὴ τῶν Τούρκων, τίποτε ἀπὸ ὅλ' αὐτὰ δὲν ἐλέγετο ἐκ τῶν τηλεγραφημάτων τοῦ ἐπιτελείου.

Διὰ τοῦτο πολλοὶ εἰς τὰς Ἀθήνας διηρῶν τῶντο: «Διατὶ βραδύνει λοιπὸν ἡ κατάληψις τῶν Σερβίων; Αὐτὸ τὸ στενὸν τοῦ Σαρανταπόρου δὲν φαίνεται ν' ἀποτελῇ μέγα ἐμπόδιον, ἀφοῦ ἀρκεῖ νὰ κυκλωθῇ διὰ νὰ πέσῃ κλπ.»

Τώρα ἐννοῶ διατὶ ὁ στρατὸς, ἀναχωρήσας τὴν 8)21 Ὀκτωβρίου τὸ πρῶτον ἐξ Ἑλασσῶνος δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὰ Σέρβια παρὰ τὴν 10)23 καὶ 11)24 Ὀκτωβρίου. Διὰ νὰ εἴμαι μάλιστα περισσότερον ἀκριβές, ἀπορῶ πῶς εἰς τὸσφ ὀλίγον χρόνον ἤλωσε θέσεις τὸσφ φοβεράς. Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ σφαγὴ τῶν Ἑλλήνων τῶν Σερβίων — Ὁ Κωνσταντῖνος κλαίει — Πρὸς τὴν Κοζάνην.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ

ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΕΡΟΠΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΟΠΛΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἄλλ' αἱ μεταπολεμικαὶ ἰδέαι τῶν εἰρηνοφίλων ἀντικρούουσι τοῦτο προβάλλουσαι τὴν γνώμην ὅτι πολλάκις αἱ μεγάλαι πολεμικαὶ παρασκευαὶ προκαλοῦσι πόλεμον. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰ μιλιταριστικὰ ἢ λίαν ἐθνικιστικὰ κράτη μόνον, ὅπως π. χ. πρὸ τοῦ Μ. Πολέμου ἡ Γερμανία, ἐνῶ ἡ ἀπαραίτητος παρασκευὴ θὰ παρέξῃ τὰ μέσα εἰς ἕν κράτος νὰ κερδίσῃ τὸν πόλεμον μὲ μικρότερας ἀπωλείας εἰς ἀνθρώπινον καὶ ἀψυχὸν ὕλικόν.

Ὅσαυτὸς εἶνε πιθανὸν ὅπως κράτος τι μὴ δὲ τελείως παρασκευασμένον νὰ κερδίσῃ τὸν πόλεμον ἄλλ' αἱ εἰς ἀνθρώπους καὶ ὕλικὰ ἀπωλείαι του θὰ εἴνεπολύ σημαντικαί, ἐὰν δὲ τυχὸν ἀπωλέσῃ τὸν πόλεμον, τότε ἴσως τὰ πάν ἀπωλέσῃ. Ἐπομένως σήμερον ὅτε τὰ ὅπλα καὶ τὰ μέσα τοῦ πολέμου προσέλαβον τοσαύτην πολυπλοκὴν μορφήν κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡ πρὸς πόλεμον παρασκευὴ δέον νὰ εἶνε συνεχὴς καὶ μελετημένη, ἀναλόγως τῶν δυνατῶν πόρων τοῦ κράτους καὶ ἐκτελουμένη

ἐπὶ τῇ βάσει καλῶς μελετημένου καὶ καταρτισμένου σχεδίου. Ὁ κύριος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς, ἐπαναλαμβάνομεν, οὐδέποτε πρέπει νὰ παροράται. Ὅπως ὡσαύτως τὸ γεγονός ὅτι αἱ διαφοροὶ συνθήκαι ἀσφαλείας καὶ περιορισμοῦ ἐξοπλισμῶν ἢ χρήσεως ὅπλων, ὡς καὶ τὰ ποικιλλόμορφα σύμφωνα εἰρήνης δύνανται ἐν ὥρᾳ πολέμου ἀνάγκης νὰ ἀχρηστευθῶσι καὶ παραβιασθῶσιν.

Ἐκ τῆς ἐξελιξέως τοῦ Μεγ. Πολέμου συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ Ναυτικὸν πρόκειται νὰ δράσῃ ἐπὶ, ὑπὸ καὶ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἵνα οὕτω κυριολεκτήσῃ, ἐπομένως εἶνε καταφανὲς καὶ εἰς τὸν ἀδεέστερον περὶ τὰ ναυτικά ἢ ὑπαρξέας σαφοῦς ναυτικοῦ προγράμματος. Ἡ πρὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου πολεμικὴ παρασκευὴ τοῦ Γερμανικοῦ Ναυτικοῦ ἂς δώσῃ ἡμῖν τὸ παράδειγμα. Ὁ στόλος τοῦ εἶχε ναυπηγηθῇ μὲ τὸν καθωρισμένον σκοπὸν τῆς διαμερισθῆσεως τῆς ἀγγλικῆς κυριαρχίας τῆς θαλάσσης. Ἐχόντες ὅθεν ὑπ' ὅψει οἱ Γερμανοὶ ὅτι ὁ ἀγὼν ἔμελλε νὰ διεξαχθῇ εἰς τὴν Βόρειον, Θάλασσαν εἶχον ἐτοιμάσει τὰ πλοῖα μὲ μετρίαν ἀκτῖνα ἐνεργείας μικρὰ διαμερίσματα καὶ γενικῶς ἄλλους περιορισμοὺς ἐπ' ὀφέλει τῶν μαχητικῶν ἀρετῶν καὶ ἐπὶ τῇ προόψει ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ διεξήγετο παρὰ τὰς βάσεις των. Ἀντιθέτως ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἐκέκτετο πλοῖα μεγάλης ἀκτίνος ἐνεργείας, μὲ εὐρύχωρα διαμερίσματα ἐπὶ τῇ προόψει ναυμαχίσεως τοῦ ἐχθροῦ ὅπουδήποτε. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι τὰ Γερμανικὰ πλοῖα εἶχον ἐκμεταλλευσθῇ πλήρως τοὺς ἀνωτέρω ὁρους ὥστε νὰ παρουσιάσουν μαχητικὰ στοιχεῖα (Πυροβολικόν, θωράκισιν, ταχύτητα) ἰσχυρότερα τῶν Ἀγγλικῶν ἐπὶ ἴσου ἐκτοπίσματος (1). Παρομοίως ἡ μελέτῃ τῆς παραλλήλου ἀναπτύξεως τοῦ Γερμανικοῦ καὶ Γαλλικοῦ ναυτικοῦ κατὰ τῷ 1900 ἕως 1914 παρέχει ζωηρὰν εἰκόνα τῆς διαφορᾶς μεταξὺ ναυτικοῦ καταρτισθέντος ἐπίσαφους προγράμ. καὶ ἐτέρου ἐπὶ μεταβαλλομένου τοιούτου. Τὸ Γαλλ. ναυτικὸν πρόγραμμα κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἦτο ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ γνώμων περὶ ἐπικρατήσεως τῶν διαφόρων τύπων πλοίων διὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ στόλου, ἐνῶ κατὰ τὸν αὐτὸν

(1) Ὁ Λόδοξος Jellicoe εἰς τὸ βιβλίον του: The grand Fleet καὶ ὁ Von Tirpitz εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του περιγράφουν λεπτομερῶς τὰ σημεῖα εἰς ἃ ἐπλεονέκουν τὰ πλοῖα μάχης τῶν δύο Στόλων. Περιορίζονται τούτων ἐδημοσιεύθησαν εἰς «N. Ἐπιθεώρησιν» τὸν Ἰούνιον 1926.

χρόνον ἡ Γερμανία ὑπὸ τὴν δεξιὰν καθοδήγησιν τοῦ ναυάρχου Von Tirpitz ἐδημιούργησε στόλον οὐ μόνον ὑπέρτερον τοῦ Γαλλικοῦ ἀλλὰ τολμήσαντα ν' ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν Ἀγγλικόν. Τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ μικροτέρας ἐτήσιας δαπάνης καὶ διὰ μικροτέρας συνδρομῆς ὑπὸ τῆς βιομηχανίας καὶ ὅσον ἐπεκράτει ἡ ἐνιαία διοίκησις, ἡ ἐπιμονὴ πρὸς ἐπίτευξιν ὀρισμένου σκοποῦ καὶ τέλος ἡ θέλησις πρὸς τὴν νίκην. Οἰαδήποτε ὑπεροχὴ εἶτε βιομηχανικὴ ἐλάχιστα θὰ ὠφελήσῃ εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ Ναυτικοῦ ἐὰν δὲν στηρίζεται αὕτη ἐπὶ σαφοῦς ναυτικοῦ προγράμματος.

Ἐξεταστέον ἤδη ποῖα θὰ εἶνε ἐν τῷ μέλλοντι ἡ συγκρότησις τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Τὰ νέα ὅπλα, ὑποβρυχίον καὶ ἀεροπλάνον, ταχύτατα καὶ διαρκῶς τελειοποιούμενα θὰ ἐπιδράσιν σημαντικῶς εἰς τοῦτο; Ἄρα γε ἡ τορπίλλη τοῦ ὑποβρυχίου καὶ ἡ νάρκη, ἡ βόμβα καὶ ἡ τορπίλλη τοῦ ἀεροπλάνου, πιθανὸν δὲ καὶ τὰ πολεμικὰ ἀέρια θὰ ἐξαφανίσουν ἐκ τοῦ μέσου τὸ πλοῖον τῆς γραμμῆς ὅπερ εἶνε ἡ βάσις τῆς μέχρι σήμερον συγκροτήσεως τῶν στόλων;

Ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης θὰ ἐξαπαλλῇται ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τῶν ἐναερίων, καὶ ὑποβρυχίων δυνάμεων μόνον; Ἰδοὺ ἐρωτήματα ἅτινα ἔρχονται αὐτομάτως εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ δώσωμεν πληροφωρίαν τινὰς ἐπὶ τῆς ἐξελιξέως τῶν διαφόρων ὅπλων, τοῦ κατὰ θάλασσαν ἀγῶνος ὡς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μέχρι σήμερον χρησιμοποίησεως των, ἐξ αὐτῶν θὰ ἐξαχθοῦν συμπεράσματα ἅτινα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ λαμβανομένης ὑπ' ὅψει τῆς προόδου καὶ τελειοποιήσεως τῶν ὅπλων δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀσφαλὴ τοῦλάχιστον διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν καὶ ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι χρόνον.

Ἀεροπλοῖα

Τὰ ἀεροπλάνα χρησιμοποιήθηκα τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, κατέστησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦτου ἐν τῶν κυριωτέρων ὅπλων. Ἡ πρόοδος εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἀεροδυναμικῆς καὶ ἡ τελειοποίησις εἰς τὴν κατασκευὴν, ἐφοδιασμὸν καὶ λειτουργίαν των συνεχῶς προχωροῦσαι ἔφθασαν δυνάται τις εἰπεῖν εἰς ὅρια ἅτινα ἡ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου νου ἴσως πρότερον νὰ μὴ συνελάμβανε, δὲν ἀποκλείεται δὲ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐπίτευξις ἀπολεμάτων πολὺ μεγαλυτέρων τῆς σήμερον καίτοι ζητήματα τεχνικὰ ὡς πρὸς τὴν αὔξησιν τα-

χύτητος, ἀκτίνος ἐνεργείας καὶ χρησίμου βάρους, στοιχείων ἀντικρουσμένων ἀλλήλοις ἵσως θέσωσι περιορισμοὺς τινὰς πρὸς τὴν περικύκλωση ὡς ἀεροπλάνου καὶ ἀερόπλοια καταστῶν ἐν τῶν δραστηκωτέρων ὅπλων ἐν μέλλοντι πολέμῳ.

Εἰδικώτερον ἡ ναυτικὴ ἀεροπορία ἐκτὸς τῶν πηδαλιουχομένων, ὧν ἡ χρῆσις ἐνεκα λόγων ναυτικῆς φύσεως πρωτίστως καὶ εἰτα τεχνικῶν τοιούτων φαίνεται περιορισμένη περιλαμβάνει ἀεροπλάνου ἢ ὑδροπλάνου διὰ τοὺς ἐξῆς κυρίως σκοποὺς Βομβαρδισμὸν, ἀναγνώρισιν, παρατήρησιν, διώξιν καὶ περιπολίαν, εἰς δὲ καὶ ὑδροπλάνου τορπιλλοπλάνου. Τοιαῦτα πε-

ρίπου τὰ χύρια καθήκοντα αὐτῆς καὶ δὲν ὑπάρχει πιθανότης ὅτι ἐν προσεχέι μέλλοντι θ' ἀνοφανοῦν ἑτεροὶ τύποι δι' ἄλλους σκοποὺς, χωρὶς ν' ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἐξελίξις τούτων ἐπὶ τὰ βέλτιον. Ἐν τῶν θεμελιωδῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ἀεροπλάνων εἶνε πρωτίστως ἡ εὐκίνησις των ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἱκανότης των πρὸς μεταφορὰν μεγάλου καὶ ὠφελίμου φορτίου ἀφ' ἑτέρου, ὁμοίως καὶ τῶν ἀναγνωριστικῶν τοιούτων, ὥστε ἡ μετὰ τοῦ στόλου συνεργασία αὐτῶν ἐπιβάλλει ἴσως τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν εἰς ἕνα τύπον.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων τύπων παρέχονται ἐν συντόμῳ εἰς τὸν κάτωθι πίνακα:

Τύπος	Μέγιστος ὕψος εἰς μέτρα	Ταχύτης εἰς μίλια	Ταχ. ἀνυσ. μ. καθ' ὥραν	Ἀκτίς ἐνεργ. εἰς μίλια
Διωκευκτὸν	8000	140—180	500	450
Ἀναγνωρίσεως	6—7000	110—160	350	1000
Ἐλαφρὸν βομβαρδιστικόν	5500	90—120	300	500
Βαρὺ	4000	90—110	—	—
Τορπιλλοπλάνου	5000	100	—	—

Τὰ βομβαρδιστικὰ δύνανται ἤδη νὰ μεταφέρουν ὠφέλιμον φορτίον μέχρι 1500 χιλγρ. ὁμοίως καὶ τὰ τορπιλλοπλάνου.

Κατὰ τῆς ἀεροπορίας γενικῶς ὁργανώθη ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐποχῆς ἡ ἀντισεροπορικὴ ἀμυνα ἐξ Α.Α. πυροβόλων, πολυβόλων, ἀεροστάτων, ἡχητικῶν συσκευῶν συσκευῶν ἀνιχνεύσεως,

προβολέων, camouflage καὶ κυρίως καταδιωκτικῶν ἀεροπλάνων. Ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναπτύξεως ὑπῆρξεν ὅτι ἡ δράσις τῶν ἀεροπλάνων δὲν ἦτο τοσοῦτον εὐχερὴς ὅσον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μ. πολέμου. Ὁ ἐπόμενος πίναξ Ἰταλικῆς προλεύσεως δίδει ἀκριβῆ εἰκόνα περὶ αὐτοῦ:

Κράτος	Καταρριφθέντα ἀεροπλάνου ὑπὸ ἐναερίων δυνάμεων εἰς ὅλα τὰ μέτωπα	Καταρριφθέντα ἀεροπλάνου ὑπὸ Α. Α. π. ν. ρ. ὁ. ς.	Ἀναλογία
Ἰταλία	540	129	1: 4,2
Γαλλία	2000	500	1: 4
Γερμανία	6554	1520	1: 4,3
Ἀμερική	—	58	—

Ἐξ αὐτοῦ καταφαίνεται ὅτι ἀριθμὸς τῶν καταρριφθέντων ἀεροπλάνων ὑπὸ Α.Α. ἀμύνης ἦτο αἰσθητῶς ἴσος πρὸς τὸ τέταρτον τῶν καταρριφθέντων ὑπὸ τῶν ἐναερίων στολίσκων, τοῦθ' ὅπερ εἶνε λίαν ἀξιοσημείωτον, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι οἱ στολίσκοι διώξεως ἔχουν κύριον σκοπὸν τὴν ἐπίθεσιν καὶ οὐχὶ τὴν ἀμυναν, καθὼς τὰ ἀντισεροπορικὰ μέσα. Εἰδικῶς πρὸς τὴν δραστηκότητα τοῦ Α.Α. πυροβολικοῦ ἡττις διαρκῶς ἐβελτιοῦτο κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου ὁ ἀριθμὸς τῶν ριφθεισῶν βολῶν κατὰ μονάδα καταρριφθέντων ἀεροπλάνων δει-

κνύται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα κατὰ στατιστικὴν τοῦ Γαλλικοῦ Στρατοῦ:

Ἔποχή	Ἀριθ. βολῶν κατὰ ἀεροπλάνον	Κράτος
1916	11000	Γαλλία
1918 (β' ἡμέμηον)	3200	—
1917	8400	Ἀγγλία
1918 (α' ἡμέμηον)	4550	—
1918 (β' ἡμέμηον)	1500	—

Ὡσαύτως κατὰ Ἀμερικανικὴν στατιστικὴν ὁ ἐν Εὐρώπῃ μετενεχθεὶς Ἀμερ. Στρατός

κατέρριψε κατά το 14μηνον διάστημα της συμμετοχής του εις το δυτικόν μέτωπον 58 εγχθρικά αεροπλάνα με αναλογία 696 βολών κατ' αεροπλάνου, ή δέ εξέλιξις αντιαεροπορικού υλικού είναι τοιαύτη σήμερα ώστε εκ των αποτελεσμάτων των γυμνασίων των Αμερικανικών και Γαλλικών Στρατών να φθάση ο αριθμός των βολών πολύ κάτω του ήμισους του ως άνω αναγραφόμενου. Τα στοιχεία του κατασκευαζομένου τῷ 1926 Α.Α. υλικού πυροβολικού υπό του Αμερ. Στρατού εἶνε τὰ κάτωθι περίπου:

Εἶδος ὄπλου	Κατακορ. βεληνεκές εις πόδας	Ὅριζόντ. βεληνεκές εις πόδας
Α.Α. πυροβόλον τῶν 7,5 χ.	13000	18500
Α.Α. τῶν 37 χ.	14000	22000
Α.Α. ταχυβόλον τῶν 76,2 χ.	30000	43000
Α.Α. τῶν 105 χ.	40000	51000

Εάν ἐπεξετάθηνμεν πέραν τοῦ δεόντος ἴσως εἰς τὰς ἀνω πληροφορίας τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν πρόθεσιν, ἥμῶν ὅπως καταδειχθῇ ἐμπρατικῶς ὅτι ἡ εξέλιξις τῶν μέσων αὐτῆς κατὰ τῶν αεροπλάνων θαίνει παραλλήλως πρὸς τὴν πρόθεσιν αὐτῶν, ὥστε ν' ἀπομένῃ μόνον ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχή ἣτις θὰ κρίνῃ ἐπὶ τῆς τελικῆς ἐκδόσεως ἐνὸς ἀγῶνος.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τί ἐπέτυχεν ἡ Ν. Ἀεροπλοΐα εἰδικώτερον κατὰ τὸν Εὐρώπ. πόλεμον εἰς τίς κατὰ τῶν πλωτῶν μέσων καὶ ναυτικῶν βάσεων ἐπιχειρήσεις της, καθ' ὅσον ἔνα συναγῆγη τις συμπεράσματα διὰ τὸ μέλ-

λον δέον ν' ἀνατρέξῃ πρωτίστως εἰς τὸ παρελθόν. Ἐξ αὐτῶν θὰ κρίνωμεν εἰς τὸ αεροπλάνον δύναται ἐνμέλλοντι ν' ἀντικαταστήσῃ πλήρως τὸν Στόλον ὡς παράγοντα τῆς ναυτικῆς ὑπεροπίας ἢ ἀπλῶς θὰ συμπληρώσῃ τοῦτον ὡς βοηθητικὸν ὄπλον, ὡς τορπιλλικὸν καὶ τὸ υποβρύχιον, καθ' ὅσον καὶ σήμερον εἶ: πολλοὶ ὑπάρχουν ἐνθουσιώδεις τοῦ αεροπλάνου θιασῶται ὑποστηρίζοντες ὅτι τὸ μέλλον ἀπὸκειται εἰς τὸ νέον ὄπλον καὶ ὅτι ἡ σύνθεσις τῶν στόλων τοῦ μέλλοντος θὰ μεταβληθῇ ριζικῶς καὶ κατὰ βάσιν. Πλὴν ἴσως τὴν ἐξέτασιν ταύτην προτιχθῇ τὸ ἐπιχειρήμα ὅτι ἡ Ν. Ἀεροπλοΐα κατὰ τὸν πόλεμον εὐρέθη εἰς τὰ πρῶτα της δῆματα καὶ ὅτι τὰ σημερινὰ αεροπλάνα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκτὶνα ἐνεργείας καὶ τὸ μεταφερόμενον ὠφέλιμον φορτίον εἶναι ἀσυγκρίτως ὑπέρτερα τῶν πολεμικῶν τοιούτων. Εἰς τοῦτο ὅμως δύναται ν' ἀντιταχθῇ ὅτι οἱ Γερμανοὶ, πρῶτοι καὶ τελευταῖοι, ἐχρησιμοποίησαν, ὑπὲρ τὰ 50 αεροπλάνα Zeppelin καὶ οὐδὲν τῶν συγχρόνων αεροπλάνων δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, ἀκτὶνα ἐνεργείας βάρος βομβῶν, ἐπομένως ταῦτα παρ' ἑλὴν τακτικὴν τῶν ἀδυναμίων, τῆς ἐξαρτήσεως δηλοῦντι τῆς χρησιμοποιήσεώς των ἐκ τῶν καιρικῶν συνθηκῶν πρωτίστως, κατέδειξαν κατὰ τὸ πλεῖστον πᾶν ὅτι μὴ αεροπλοΐα μερίστης ἀκτίνος ἐνεργείας δύναται νὰ προσφέρῃ ἐν πολέμῳ

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΘΑΝ. Χ. ΣΙΩΚΟΣ

ΜΕΤΑ ΜΙΑΝ ΔΩΔΕΚΑΕΤΙΑΝ

Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

(ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τὸ ἄλλο ἰσχυρὸν ὄπλον τοῦ κ. Βενιζέλου, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπεβλήθη, ὡς εἶπομεν, ἐπὶ τοῦ πλήθους, ἦτι ἡ περὶ αὐτοῦ ἀγαθὴ γνώμη τῶν ξένων, τὴν ὁποίαν μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καθίστα γλωσσὴν ἐνταῦθα, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν τὴν προεκάλει ὁ ἴδιος διὰ τῆς ἐξειδικασμένης ἐπιτηδεύτητος αὐτοῦ.

Εἶπομεν πῶς ὁ Μπάουτσερ καὶ ἄλλοι τινές Ἀγγλοὶ, οἱ ὁποῖοι τὸν γνωρίζουν πολὺ καλά

ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ ἡξυρῶν νὰ τὸν χειρίζονται ἀντιληφθέντες τὴν μεγαλομανίαν του, ἐζήτησαν νὰ τὸν ἀποζημιώσουν διὰ τὸ ἄσχημα παιχίδι τὸ ὁποῖον τοῦ ἐπαίξεν ὁ Γκέσσοφ καὶ ὁ Φερδινάνδος, ἀναγορεύσαντες αὐτὸν μεγάλον πολιτικόν, πρωτοστατήσαντα δὴθεν εἰς τὸν βαλκανικὸν συνασπισμὸν. Τοῦτο ἐπίασαν εἰς κύκλους τινὰς δημοσιολογούντων ἐν Εὐρώπῃ, οἱ ὁποῖοι δὲν τὸν ἐγνώρισαν ἀπὸ κοντά, καὶ τὸ ἐνεθυμήθησαν ἰδίως τώρα κατὰ τὸν

Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ὅτε ὁ κ. Βενιζέλος προσφῶρος παρέχει τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τοὺς ξένους πρὸς θάρος τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' οὔτε ὁ Μπάουτσερ, οὔτε κανεὶς ἐκ τῶν ξένων, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπλησίασαν μετὰ τὸν νουν, τὸν ὑπέλαβε πράγματι καὶ μεγάλον πολιτικὸν ἄνδρα ὅλοι δὲμως τὸν ἐχαρκατήρισαν ὡς λίαν νοήμονα καὶ εὐχείρηστον πολιτικόν, καὶ τὸν ἐξετίμησαν ἰδίως ὡς ἐντιμὸν καὶ εὐθὺν

Καὶ πράγματι, ὁ κ. Βενιζέλος ἀπέναντι τῶν ξένων σχεδὸν πάντοτε εἶνε καὶ εὐθὺς καὶ ἐντιμὸς. Διὰ τὸ τοῦτο ὀφείλεται εἰς πολλοὺς ψυχολογικοὺς λόγους. Ἐνας ἐκ τούτων εἶνε ἡ ἀποκτηθεῖσα συνήθεια ἐν Κρήτῃ, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Τουρκοκρατίας, ὅτε τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον προσέφυγε διὰ τὰς αὐθαιρεσίας τῶν Τούρκων εἰς τοὺς προξένους τῶν Δυνάμεων, πρὸς οὓς ἐπεθύμει νὰ εἶνε ἐν τάξει διὰ νὰ τοὺς ἔχη ἀντιλήπτορας. Ἄλλ' εἰδικῶς ὁ κ. Βενιζέλος καὶ ἐπὶ Ἀρμοσθείας ἀκόμη, ἐπωφελοῦμενος τῶν δικαιωμάτων τῆς προστασίας τῶν Δυνάμεων, ἐπεκαλεῖτο τὴν συνδρομὴν τῶν προξένων, ὡς εἶδαμεν, διὰ τὰ κατὰ τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου παράπονα αὐτοῦ, αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιώνεται ὑπ' ἐκείνων.

Ἄλλ' ὁ κύριος λόγος τοῦ ψυχολογικοῦ τοῦτου φαινομένου ζητητέος βαθύτερον. Ἐτυχε κατὰ τινὰ σχολικὴν τάξιν νὰ ἔχετε συμμαθητὴν, ἐπιμελῆ, νοήμονα καὶ εὐτακτον, ὁ ὁποῖος ὅμως ἔχει κατὰ βάθος ταπεινὸν τὸ φρόνημα, καὶ μετὰ κάθε τρόπον προσπαθεῖ νὰ ἐλκύσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν διδασκάλων διὰ νὰ τὸν ἐπαινοῦν εἰς τοὺς συμμαθητάς του, τοὺς ὁποῖους καὶ καταδίδει, ὅταν παρουσιασθῇ εὐκαιρία πρὸς τοὺς διδασκάντας, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν φρόνησιν του. Τοιοῦτον τι περίπου συμβαίνει εἰς τὸν κ. Βενιζέλον ἀπέναντι τῶν ξένων. Οὗτος, ἐστερημένος φιλοσοφικῆς αἰσθήσεως, καὶ μὴ δυνάμενος, ὡς καὶ ἄλλαχού εἶπαμεν, ν' ἀντιλαμβάνεται ἢ μόνον ποσοτικὰς ἀξίας καὶ σχέσεις, δὲν ἔχει ἐννοήσει τὴν βαθεῖαν διαφορὰ, εἰς τὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ σκέπτεσθαι μετὰ τὴν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν θεωρεῖ ὡς κατὰ βαθμίδας ἀπλῶς ἀνώτερον τοῦ ἀνατολικοῦ, πολλὰς βεβαίως, ἀλλὰ τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ἀνέλθωμε, συντῶ χρόνῳ διὰ νὰ ὁμοιάσωμεν μετὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Καὶ θέλει νὰ δείξῃ

εἰς αὐτοὺς ὅτι ἐκεῖνος ἔτρεξε διασπικὰ καὶ τοὺς ἐπρόσθεσεν, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι ἔχει ὀλὴν τὴν διάθεσιν καὶ κοντεύει νὰ τοὺς φθάσῃ. Φιλοτιμεῖται νὰ φανῇ ὅτι δύναται νὰ σκέπτεται καὶ νὰ αἰσθάνεται ἀκριβῶς ὅπως καὶ αὐτοί, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐπροχώρησε πολὺ περισσότερο ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὁμογενεῖς τοῦ πολιτικοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔχουν στενάς καὶ ἀπηρχαιωμένας ἀντιλήψεις. Καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους, ὡς ἀ ν ω π έ ρ ο υ ς.

Δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὁ νεοελληνικὸς πολιτισμὸς δὲν θὰ προαχθῇ ἀπλῶς κατὰ τυφλὴν μίμησιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς στήριχθῇ εἰς ἰδίας βάσεις, τότε θ' ἀναδείξῃ κατὰ ἀξιόλογον. Ἐάν ἐγνώριζε καλῶς ταῦτα, θὰ εἶχε πολλοὺς λόγους ἴσως νὰ μὴ εἶνε εὐχαριστήμενος διὰ τὰ, μέχρισήμερον πολιτισμὸν μας, ἀλλὰ πάντως δὲν θὰ ἐστρεφε βλέμμα ἀποκλειστικοῦ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν πολιτισμὸν τῆς Δύσεως, ἀφοῦ τοῦτο δὲν εἶνε εἰς τὸ χεῖρ μας νὰ τὸ εἰσαγάγωμεν ὡς ἐμπόρευμα, καὶ ἐκτὸς τούτου, εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μας τὸν περιφρονούμεν ὡς ξένον καὶ ἀκατάλληλον δι' ἡμᾶς. Ἄλλ' ἀφοῦ ἄλλως σκέπτεται περὶ τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ὁ κ. Βενιζέλος, φυσικὸν εἶνε ὅτι δὲν κατέχεται ἀπὸ καμμίαν ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν. Ἡ ἔλλειψις ταύτης τοῦ ἀφαιρεῖ τὸν ἄδρον ἐθνικὸν χαρακτήρα ποῦ διέκρινε τοὺς ἀξιολογώτερους πολιτικούς ἄνδρας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, καὶ πρῶτιστα τὸν Χαρίλαον Τρικούπη.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἠθελήσαμεν νὰ σημάνωμεν πρηγνόμενως διὰ τῆς λέξεως φραγκωλεβαντισμὸς. Ἐντεῦθεν, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀλεβαντισμὸς, ἡ ἐλλείψις τῶν ἐλληνικῶν ζητημάτων, ἐξηγεῖται τῆς ιστορικῆς εὐθύνης διὰ τὰς μεγάλας ἐθνικὰς ὑποθέσεις. Διὰ τοῦτο ἀπέπεμπε τοὺς Σερβικοὺς ἐγκατέλειπε τοὺς Βοσραιοπερσώτας, ἠδ' ἀφῆκε διὰ τὴν τύχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄφινεν ἀνυπερασπίστους εἰς τὸ ἔλεος τῶν νεοτούρκων τοὺς ὁμογενεῖς πληθυσμοὺς τῆς Τουρκίας.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ὅμως δὲν δύναται νὰ τὸν ἐλέγουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον. Ἐκεῖνοι πραγματικῶς περιφρονοῦν ἡμᾶς τοὺς Ἀνατολίτας ὡς καθυστεροῦντας ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἰδιοῦ των πολιτισμοῦ, διότι δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσων τὴν ἀνατολικὴν αἰσθαντικότητά μας καὶ τὴν λεπτοτέραν μας νόησιν. Βλέποντες λοιπὸν ἕνα

πολιτικὸν τὸσον εὐκόλον εἰς τὰς μετ' αὐτὸν συν-
ενόσεις καὶ τὸσον διάθετον καὶ ταπεινὸν
θαυμαστὴν των, ὁ ὅποιος αἰσθάνεται βαθύτατα
τὴν ἀνάγκην νὰ εἶνε πάντοτε ἀρεστὸς καὶ
ἐν ἀπολύτῳ τάξει ἀπέναντι αὐτῶν, εὐλόγως
τὸν θεωροῦν ὡς πρακτικὸν, ἄνθρωπον, μὴ χα-
νόμενον εἰς ἰδεολογίας, καὶ ἐκτιμοῦν τὴν εὐ-
θύτητα καὶ τὴν ἐντιμότητα αὐτοῦ.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου εἰς τὸν κ. Βενιζέλον
συμβάνει καὶ κάτι ἄλλο. Ἡ διανοητικότης
τοῦ εἶνε τοιαύτη ὥστε τὴν δύναμιν τὴν ἀν-
τιλαμβάνεται πολὺ ὑλιστικῶς. Μόνον ἡ ὁρατὴ
καὶ σταθερὰ δύναμις, ἡ ἐμφανιζομένη κατὰ
τρόπον περίπου ὕλιν, τοῦ κάμνει ἐντύπων, καὶ
καὶ μάλιστα ἐπιδημητικῶν. Καὶ ἡ ἄκρα ζωι-
κὴ τοῦ φιλοκέρδεα δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἐφη-
συχάζῃ, ὅταν τὴν πολιτικὴν τοῦ δύναμιν τὴν
στηρίζῃ εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην μόνο, τοῦ λαοῦ,
καθ' ὃν χρόνον τὴν ἔχει. Ἡ ἀστάθεια ταύτη
τὸν καθιστᾷ ἀνήμερον, καὶ αἰσθάνει πάντοτε
τὴν ἀνάγκην νὰ ἀκουσθῇ εἰς κάτι στερεώτε-
ρον. Διὰ τοῦτο, ὅταν εἶνε κυβερνήτης, με-
τέρχεται παντοῖους τρόπους διὰ νὰ ἀποκτῇ ὅχι
τὴν συνταγματικὴν ἐμπιστοσύνην, καὶ διὰ τὸν
λόγον τοῦτον ὡς κυβερνήτης γίνεται καὶ αὐ-
τὸς ἰσχυρὸν στήριγμα τῆς βασιλείας. Κυριευ-
όμενος δὲ πάντοτε ἀπὸ τὴν παρούσαν ὥραν
τῆς ζωῆς τοῦ, φαντάζεται ὅτι θὰ διατελῇ
ἀδιαλείπτως ἐν τῇ ἀρχῇ, ἰσόβιος εὐνοούμενος
τοῦ Στέμματος. Διὰ τοῦτο ὅταν συναντήσῃ ἀν-
τίστασιν ἐκ μέρους τοῦ Θρόνου, καὶ ἀναγ-
γασθῇ νὰ καταθέσῃ τὴν ἐξουσίαν, καταλαμ-
βάνεται ἀπὸ μανιώδη ὀργὴν διὰ τὴν ἐκπτώσιν
τῆς δυνάμεως, καὶ ὥσπιν νὰ μὴ ἐπερίμενε

ποτὲ τοῦτο, ὅπως περίπου οἱ χωρικοὶ μένουν κατὰ
πληῆτοι ἐνώπιον προσφίλους νεκροῦ καὶ ἀγα-
νακτοῦν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς νὰ εἶδον, πρώτην
φορὰν τὸν θάνατον καὶ νὰ μὴ θέλουν νὰ πι-
στεύσουν εἰς αὐτόν. Καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν
ἀνώμαλον διανόησιν τοῦ κ. Βενιζέλου ἐκλαμ-
βάνεται ἀμέσως, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ ἡ προσω-
πικὴ ἀχαριστία τοῦ βασιλέως ἐναντίον τοῦ
καὶ ἡ ἐπιβουλὴ καὶ καταδίκη. Καὶ τότε ἐν-
στικτικῶς ζητεῖ ἄλλην δύναμιν διὰ νὰ στηρί-
χῃ, καὶ προσφεύγει εἰς τὴν προστασίαν τῶν
ξένων, εἰς τὴν ὅποιαν βασίζεται πολὺ περισ-
σότερον παρὰ εἰς τὴν ἀμφίβολον λαϊκὴν ἐμ-
πιστοσύνην. Ἐὰν μάλιστα αἰσθανθῇ ταύτην
κλονιζομένην, τότε σπρέφεται μὲ περισσοτέραν
ὀρμὴν πρὸς τοὺς Ἰσχυροὺς καὶ τοὺς Μεγά-
λους, διὰ νὰ τύχῃ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν καὶ

ἐπιβληθῇ εἰς τὸν τόπον. Διὰ τοῦτο ὁ κ. Βενι-
ζέλος καθίσταται ἄκρως ἐπικίνδυνος εἰς τὰ
Κράτος, ὅταν εἶνε ἐκεῖνος τῆς ἀρχῆς.

Αὐταὶ εἶναι αἱ διπλωματικαὶ ἐπιτυχίαι
καὶ αἱ πολιτικαὶ ἱκανότητες τοῦ κ. Βενιζέλου
διὰ τῶν ὁποίων ἐπεβλήθη ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν
Ἑλλάδα. Ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἥτο τοιαύτη, ὥστε
καὶ ὅταν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1915 ἐπεζήτη-
σε τὸσον ἀπερίσκεπτα καὶ βιαστικὰ νὰ περιπλέ-
θῃ τὸ κράτος εἰς τὸν πόλεμον, ἐξηκολούθει ἐ-
πὶ χρόνον ἀκόμη νὰ ἔχῃ μὲ τὸ μέρος τοῦ μέγα
μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ, μολοντοῦ ἡ ἐκστρατεία
τῶν Δαρδανελίων ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, καὶ ὅ-
λοι ἀντελήφθησαν ἐκ ποίας συμφορᾶς ἐσώθη
ἡ Ἑλλάς, μὴ μετασχοῦτα τότε τοῦ πολέμου,
παρ' ὅλας τὰς ἀκρίτους προβλέψεις τοῦ πε-
ρὶ ἐπικειμένης πτώσεως τῶν Στενῶν καὶ τοὺς
ταλαινωμένους τοὺς διὰ τὴν ἀπωλεσθῆσαν εὐκαι-
ρίαν. Καὶ ὅμως οἷος δὴ ποτε ἄλλος πολιτικὸς
μετὰ τοιαύτην ἡτταγῶδὴν ἐκ τῶν γεγονότων
διάψευσιν θὰ ἐξέπιπεν ἐκτοτε ὀριστικῶς ἀπὸ
τὴν κοινὴν ἐκτίμησιν. Ἀλλὰ καὶ οἷος δὴ ποτε
ἄλλος πολιτικὸς μὲ διοικητικὰς τὸ αἶσθημα
δὲν λέγομεν τῆς φιλοπατρίας, ἀλλὰ τουλάχισ-
τον τῆς σεμνότητος καὶ τῆς πολιτικῆς ἀ-
ξιοπρεπείας, δεχόμενος τοιαύτην κατακραυγὴν
ἀν' ἀπὸ τὰ πρᾶγματα, θὰ ἐμαζεύετο καὶ θὰ
καθίστατο ἐπιφυλακτικώτερος.

Δὲν θὰ ἐνδιατρίψωμεν πολὺ ἐν τῇ παρούσῃ
μελέτῃ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου
καὶ ἐντεῦθεν πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου, εἴτε
ὡς κυβερνήτου εἴτε ὡς ἀντιπολιτευομένου, μέ-
χρι σήμερον, διότι αἱ σημεριναὶ ἐθνικαὶ συμφο-
ραὶ αἱ ὁποῖαι τὴν γένεσιν τῶν ὀφείλων εἰς
σεῖσά, πολιτικῶν σφαλμάτων τοῦ κ. Βενιζέ-
λου, εἶναι ἄγνωστον ἀκόμη ἕως ποῦ θὰ μᾶς
φέρουν, καὶ ποῖαν περαιτέρω ἐξέλιξιν θὰ λά-
βουν.

Τὸ ἀρχικὸν πολιτικὸν σφάλμα τοῦ ἥτο ἡ
κατὰ τὴν 4 Αὐγούστου 1914, μόλις ἀρξαμέ-
νου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, γενομένη αὐτο-
προαίρετος δήλωσις ὑπ' αὐτοῦ ὅτι οὐδεμιᾶς
ἀνάγκης εἶναι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν διάθε-
σιν τῶν συμμάχων, ἐνῶ ἡ μόνη ἐνδείκνυμένη
τότε στάσις ἥτο ἡ τῆς ἀπολύτου οὐδετερότητος
ἀπέναντι πάντων τῶν ἐμπολέμων, πλὴν τῆς
συμμάχου Σερβίας, πρὸς ἣν ἐκ τῆς συνθήκης
ὠρεῖτομεν εὐμενὴ οὐδετερότητα.

Ἐπηρεολοῦθησαν ἄλλαι καὶ ἄλλαι διπλωμα-
τικαὶ ἀπεριτοκασίαι τοῦ ἰδίου, τὰς ὁποίας δι-

δέχθησαν πρωτοφανεῖς ἀντιπολιτευτικαὶ μέ-
θοδοι καὶ ἀχαρκτήριστοι ἐνέργειαι, αἱ πινες
βοηθοῦντων καὶ τινῶν σφαλμάτων τῶν ἀντιπά-
λων αὐτοῦ πολιτικῶν, κατέβησαν εἰς τὴν ση-
μερινὴν διάσπασιν τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ
τὴν ἐκμηδένισιν τῆς κυριαρχίας τοῦ κράτους
καὶ τῆς μαχητικῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἀλλ' αἱ
ἐθνικαὶ περιπέτειαι δὲν ἔληξαν εἰσέτι, καὶ ὁ-
λοένα μάλιστα ἐπιδεινώνονται ἀπὸ βαρύτερας
πολιτικᾶς παραβάσεις τοῦ κ. Βενιζέλου. Διὰ
τοῦτο ἡ ὀριστικὴ κρίσις περὶ τῆς τελευταίας
πολιτικῆς του, ὅσον καὶ ἂν ὑπάρχῃ σαφὴς ἐν
τῇ διανοίᾳ ἡμῶν, δὲν δύναται νὰ ἐξενεχθῇ σὴ
μερὸν. Ἡ ὅλη ἄλλως τε ἀντιπολιτεύσις, ἀπὸ
ἐνὸς καὶ πλέον ἔτους τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐστὶ
μείωσις τῶν ἀντιφάσεις, πολυγωνομίας αὐτοῦ
διαψεύσεις καὶ συνεχεῖς μεταβάσεις ζητημά-
των, ὥστε καὶ μία ἀπλή κατὰ χρονολογικὴν σει-
ρὰν ἐξιστόρησις τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων
αὐτοῦ, ἐὰν ἐγένετο, θὰ ἤρκει διὰ νὰ δειχθῇ ὅτι
ἡ πολιτεία τοῦ αὐτοῦ δὲν ἀντέχει εἰς οὐδεμίαν
κριτικὴν.

Ἡμεῖς ἐν μόνον θὰ εἰπώμεν περὶ τῆς πολι-
τικῆς καύτης τοῦ κ. Βενιζέλου, τὸ ὅποιον ἔ-
χει ὀριστικὴν σημασίαν. Καὶ τοῦτο διότι καὶ
ἐντεῦθεν ρίπτεται φῶς ἐπὶ τῆς ψυχικῆς συστά-
σεως τοῦ ἀνδρός.

Τὰ πραγματικὰ ἐλατήρια τὰ ὅποια ὥθησαν
τὸν κ. Βενιζέλον εἰς τὴν σημερινὴν ἐπανάστα-
σιν δὲν εἶναι οὔτε ὁ κίνδυνος τῆς «ὑπερεξου-
σίας» τῆς Βουλγαρίας, οὔτε αἱ παραβάσεις
τοῦ πολιτεύματος, ὡς ἰσχυρίζεται. Ὅλα αὐ-
τὰ εἶναι προσχήματα διὰ τῶν ὁποίων θέλει νὰ
καλύψῃ τὸ μανιώδες πάθος τοῦ κατὰ τοῦ Βα-
σιλέως, τολμήσαντος νὰ διαφωνήσῃ δις πρὸς
αὐτόν. Ἐὰν καὶ κατὰ τὰς δύο ἐκείνας περι-
στάσεις ἡ γνώμη τοῦ βασιλέως ἀπέβη σωστικὴ
διὰ τὸν τόπον, τότε τὸ χειρότερον. Τὸ πείσμα
τοῦ κ. Βενιζέλου ἐξήφθη ἔτι μᾶλλον ἀκριβῶς
διὰ τοῦτο. Ἐὰν αἱ ἀντιπολιτευτικαὶ τοῦ μέ-
θοδοι καὶ αἱ ἐνεκα τῶν διαβολῶν τοῦ παρεμ-
βάσεις καὶ ξένων, ἀποξένωσαν αὐτὸν τῆς ἐμ-
πιστοσύνης τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀκόμη δις χει-
ρότερον. Ὅλα αὐτὰ ἀντὶ νὰ συντελοῦν εἰς τὴν
συγκράτησιν τοῦ κ. Βενιζέλου τὸν ἀποθηρευ-
ον ἔτι μᾶλλον, καὶ εἰς τὴν ἀνώμαλον ψυχὴν
τοῦ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐπιβληθῇ, παρουσιάζεται διὰ
ποῦς λόγους τούτους ἀκόμη ἐπιτακτικώτερα.

Ἡ ἀπόφασις περὶ ἐπανάστασιν δὲν ἐλή-
φθη τὸ πρῶτον κατόπιν τῆς εἰσβολῆς τῶν βουλ-
γάρων εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος. Παρέχω τὴν

πληροφορίαν ὅτι στασιαστικὸν ἐν Ἀθήναις κί-
νημα ἐμελετήθη πολλάκις καὶ κατὰ τὸν πρό-
τερον χρόνον. Ὄρισμένως δὲ, ὅταν ἡ κυβερνή-
σις Σκουλούδη ἐσκέφθη νὰ κηρύξῃ τὸν στρατιω-
τικὸν νόμον, ἐγένετο ἀμέσως ἀπόφασις ὅπως
ἐὰν οὗτος ἐφηρμόζετο, ὁ κ. Βενιζέλος μετὰ
τῶν περὶ αὐτῶν, ἐπιβῶσι ξένου τορπιλλικοῦ
καὶ μεταβῶσι, εἰς Θεσσαλονίκην, τὴν ὅποιαν
καὶ κατοστήσουν ἔδραν τῆς ἐπανάστασεως.

Ἐσχάτως ὅμως κατόπιν εἰσρηγῶν γενομέ-
νων ἐξώθεν, οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ φροτίζοντες νὰ
διαδηλώσουν ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἀποβλέπει μὴ
να, εἰς τὴν ὀργάνωσιν στρατιωτικῆς δυνάμεως
πρὸς ἐκδίωξιν τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅτι δὲν
ἐμφορεῖται ἀπὸ ἀντιδυναστικῶς σκοποῦς. Ἐν-
ταῦτοις πρὸ τίνος μόλις χρόνου, ὅτε μετέβαινον
εἰς Θεσσαλονίκην ὁ κ. Βενιζέλος ἐκ Μυτιλή-
νης, ἐγένετο εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀτμοπλοίου
μακρὰ συζητήσεις περὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς
Ἑλλάδος, καὶ ὁ κ. Βενιζέλος ἐδήλωσεν, ἂν
τιφάσκων καὶ πάλιν πρὸς προγενεστέρως γνώ-
μας του, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατέστη σήμε-
ρον ὥριμος ὅπως δημοκρατοποιηθῇ, καὶ ὅτι ἐ-
πείγει μάλιστα ἡ ἀναγκήν τῆς δημοκρατίας.

Ἐφ' ὅσον ὅμως αἱ ἐξώθεν ὑποδείξεις εἶναι
ἀντίθετοι, ὁ κ. Βενιζέλος δὲν δύναται νὰ μὴ
ὑπακούσῃ. Καὶ δὲν ἀποκλείεται, μέχρι τέλους
τὸ στασιαστικὸν κίνημα νὰ μὴ λάβῃ μορφήν
φανερὰ ἀντιδυναστικὴν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ
σημαίνῃ ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος παρήτησε τὸ κατὰ
τοῦ Βασιλέως πάθος του. Ἡ πράξη τοῦ πᾶν δὲ
ὡς ὑποσκαπῇ τὸν Θρόνον, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκ-
τὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ θὰ ἐπικρατῇ μὲ πᾶν
μέσον νὰ τὸν ἐξετελέσῃ, ἀναβάλλων τὴν τελει-
κὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐκδικήσεως τοῦ εἰς
μέλλοντα εὐθετώτερον χρόνον, ἐὰν δυνηθῇ ὡς
ἐπράξῃ καὶ διὰ τὸ, Προίγματα Γεώργιον. Διότι
ἐκτὸς ἄλλων, ἀντιλαμβάνεται πολὺ καλὰ ὅτι
διὰ τῆς ἰδίας τοῦ πολιτείας ὥρυξε δυσμενῶς
τὸν γάμον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως
καὶ ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει σχέσεις ἐγκαρδιᾷ
τητος μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκατα-
στηθῇ εἰς τὸ μέλλον. Τοῦτο δὲν τὸ ἀνέχεται ἡ
στοὺν εἰς τὸ μέλλον. Τοῦτο δὲν τὸ ἀνέχεται ἡ
ψυχολογία τοῦ κ. Βενιζέλου, ὅπως, ἐπὶ τῇ
ὑπονοίᾳ ὅτι ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος δὲν θὰ ἐδέ-
χετο νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ, εἶχε προτείνει
εἰς κορυφαίους πολιτευομένους, ὅταν τὸ πρῶτον
ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, κληθεῖς ὑπὸ τοῦ στασιασ-
τικοῦ συνδέσμου διὰ νὰ παράσχῃ τὰς συμβουλὰς
τοῦ τὴν ἐκθρόνησιν τοῦ βασιλέως ἐκείνου. τοῦ
ἡμεῖς σήμερον τὴν μετῴθη τὸσον ἐπὶ ἀντικεινῶς

τιμῇ. Εἰς τούτους τοὺς βαθυτέρους σκοποὺς τοῦ κ. Βενιζέλου πρέπει νὰ προσέξουν καλὰ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν σημερινῶν συνεργατῶν του, ὅσοι δὲν εἶναι διατεθειμένοι νὰ παρέχουν τὴν συνδρομὴν των εἰς ὑποθέσεις ἐντελῶς προσωπικᾶς, καὶ δὲν νομίζουν ὅτι μία ἀλλαγή τοῦ πολιτεύματος ἢ τῆς δυναστείας θὰ ἐξυπηρετῇ τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου.

Ἄλλ' εἰπομεν, ἡ ἀπὸ ἐτους ἀντιπολιτευτικῆ καὶ ἡ τελευταία ἐπαναστατικὴ ἐκδήλωσις τοῦ κ. Βενιζέλου δὲν ἀντέχει εἰς οὐδεμίαν λογικὴν ἀνάλυσιν. Εἶπε τόσα διαφορετικὰ, ἔπραξε τόσα ἀντιφατικὰ, καὶ θὰ εἴπῃ καὶ θὰ πράξῃ πῶς οἶδε πόσα ἀκόμη! Ἡ ἔλλειψις παρ' αὐτῷ αὐτοκριτικῷ πνεύματος τὸν χάμνει νὰ ὑποτιμᾷ ὅ, γένει καὶ τὴν κριτικὴν ἀντίληψιν τῶν ἄλλων, καὶ νὰ νομίζῃ ὅτι ὅλα εἰσποροῦν νὰ λέγονται καὶ ὅλα νὰ περνοῦν. Κατηγόρησε τὸν Βασιλέα ὅτι ἐκ γερμανοφιλίας εἶναι ἀποφασισμένος νὰ μὴ πολεμήσῃ ποτὲ ἐναντίον τῆς Γερμανίας καὶ τῶν συμμάχων της, ἀδιαφορῶν διὰ τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα. Εἰς αὐτὸ καὶ μόνον ἐστήριξεν ὁλόκληρον τὸ ἀντιπολιτευτικόν καὶ ἐπαναστατικόν του δίκαιον. Καὶ ὅμως ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργός του κ. Πολίτης ἐδήλωσεν ἐσχάτως ὅτι ἐπὶ Κυβερνήσεως Καλογεροπούλου, ὅτε ἐγένοντο πρὸς τὴν Συνενοήσιν προτάσεις περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον, αὗται «ἦσαν εἰλικρινέσταται» καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς «κατὰ τὸ συγκροτηθὲν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ὑπουργικὸν συμβούλιον» εὐρέθη ἀπολύτως σύμφωνος μετὰ τῆς κυβερνήσεως. Πῶς συμβιβάζονται αὐτά; Ὁ δὲ κ. Βενιζέλος εἰς τελευταίαν δημοσιογραφικὴν συνέντευξιν ἐδήλωσεν ὅτι «οὐδὲν εἴμεθα οὔτε ἀντιθετικαὶ οὔτε ἀντιδυναστικαὶ» καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἐπέδειξε τὰ δημόσια ἔγγραφα τῆς ἐπαναστάσεως, τὰ ὅποια φέρουν τὴν ἐπικεφαλίδαν «Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος». Ἄλλ' ἀπέφυγε νὰ δείξῃ καὶ ὅτι ταῦτα δὲν ἔχουν βασιλικὸν στέμμα, καθὼς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἀφῆρσαν αὐτὸ ἀπὸ τὰ πηλίκια. Εἰς τὴν ἰδίαν συνέντευξιν εἶπε: «διατὶ ὁμιλεῖτε περὶ νέου κράτους, ἐνῶ πρόκειται περὶ Ἑλλάδος ἐθνικῆς καὶ ἀδιαίρετου πάντοτε;»

Αὐτὰ, ἂν μὴ τι ἄλλο προσβάλλουν καίριως αὐτὴν τὴν διανοητικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν ἀντιπάλων του, ἐκτὸς εὖν ἐκληφθῶν ὡς ἐντελῶς παραληρηματικά. Ἐν καταστάσει καὶ διαφορουμένων ἀκόμη φρενῶν δὲν θὰ ἤδυνάτο τις νὰ λέγῃ τοιαῦτα.

* * *

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Αἱ τύχαι τοῦ ἐθνους καὶ τοῦ κράτους στροβιλίζονται σήμερον μαζί με τὰ δαιμονικά πάθη τῆς ψυχῆς τοῦ μικροδουλοῦτοῦ δημαγωγοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἦθος δέος δὲν περιέχει τίποτε ἄλλο ἀπὸ μὴν μεριστοφελικὴν ἀρνησιν. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ εἰς ποῖα κακὰ ἔφερον εἰς τὸν τόπον ἢ τὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου, ἂς σκεφθῇ ποῖα θὰ ἦτο σήμερον ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, ἐὰν ἐξ ἀρχῆς ἐτήρει οὐδετερότητα καὶ εἶχεν ἀθίκτους τὰς δυνάμεις της. Αὕτη θὰ εὐδαιμόνει καὶ ἐπειδὴ ἡ παράταξις τοῦ πολέμου προβλέπεται μακρὰ φέρουσα εἰς γενικὴν ἐξάντησιν τῶν ἐμπολέμων, θὰ παρουσιασθῶν βραδυτέρων εὐκαιρίαι πραγματικαί, καθ' ἃς μετ' ἀσφαλείας θὰ ἤδυνάτο νὰ ρίψῃ εἰς τὸν πόλεμον τὴν δυνάμιν της με βέβαια μεγάλα ἀντισταθμίσματα καὶ μικρὰς ἴσως θυσίας. Ἄλλ' ἡ ἄγνοια τοῦ κ. Βενιζέλου τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων τὸν ἔκαμνε νὰ νομίζῃ ὅτι ἡ Γερμανία θὰ συνέτρίβετο ὀριστικῶς ἐκτὸς βραχέως χρόνου καὶ ἐσπευδεν ἐκλιπαρῶν νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς σύμμαχος τῶν ἀντιπάλων της, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μεγάλην λείαν. Καὶ ὠμίλει περὶ τῆς Γερμανίας μετ' ὁρᾶς ἀναθεῖας παιδίου δωδεκαετοῦς.

Ἐχολώθη λοιπὸν, διὰτι μετ' ὅλην τὴν ποιητοράτην σκηνοθεσίαν τὴν ὁποῖανδύο φορές παρεκέλευσεν ὅπως παρασύρῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν πόλεμον, δὲν τὸ κατώρθωσε. Καὶ διὰ τὴν ἐκδικηθῇ τὸν ἀπιστάντα Βασιλέα, ἐξεδικήθη κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποῖαν διέσπασεν ἐπὶ πέλους καὶ κατέστησεν ἀνίκανον ν' ἀκολουθήσῃ οἰανδήποτε πολιτικῇ.

Ἄλλ' ὑπάρχουν τινές, οἱ ὅποιοι ἐναγωνίως ἐρωτοῦν ἂν καὶ πότε ὁ τοιαῦτα πράπτω, κατὰ τῆς χώρας θὰ λάβῃ τὴν δικαίαν τιμωρίαν του, ἂς ἡσυχάζουν. Οἱ γνωρίζοντες καλῶς τὴν ψυχικὴν τοῦ παθολογικῆς ἀκαταστασίας, ἐναντία νὰ βεβαιώσουν ὅτι ἡ τιμωρία του τελεῖται ἐντὸς του, μέσα εἰς τὰ σκοτεινὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ. Καὶ εἶναι ἀκόμη ὀδυνηρότερα, διότι ἀναγκάζεται νὰ τὴν ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους προσποιούμενος τὸν φιλομειδῶν καὶ τὸν εὐχαριν. Αἱ περιπέτειαι εἰς ἃς ἀπεδύθη θὰ παρέχουν ἀναμφισβότως εἰς τὴν νοσηρὰν μεταβλητικότητά καὶ ἐριθιστικότητά τῆς ψυχῆς του, κάθε ἡμέραν καὶ κάθε ὥραν ἀφορμὰς δεινῶν ψυχικῶν κρίσεων ἀπογοητεύσεων καταπτώσεων, βαρειῶν δυσθυ-

μιῶν, αἱ ὁποῖαι συχνὰ φθάνουν εἰς πλήρη ἀπόγνωσιν. Ὅλαι αὗται αἱ τρυχιμαὶ συμβαίνουν εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῆς ψυχῆς του ἢ ὁποῖα θὰ βράξῃ μέσα εἰς τὴν κόλασιν τῶν παθῶν του.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλη ὑλικωτέρα τιμωρία θὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ κ. Βενιζέλου. Διὰ τῆς ἀσκήσεως τοιαύτης ἀντιπολιτεύσεως οὗτος ἔρριψε τὰ σπέρματα τῆς πολιτικῆς του ἀποσυνθέσεως. Διότι αἱ ἱκανότητες τοῦ κ. Βενιζέλου εἶναι τοιαῦται, ὥστε κλίνουν μέσα τους τὰ στοιχεῖα τῆς ἰδίας φθορᾶς. Ὁρθῶς ὁκόμης Reventlow μετὰ τὸ πέρας τῶν δύο Βαλκανικῶν πολέμων ἐξέφρασε περὶ αὐτοῦ τὴν ἀμφισβολίαν ἐὰν θὰ ἤδυνάτο ἐν τῷ μέλλοντι νὰ κρατήσῃ τὴν θέσιν του. Δὲν ἤδυνήθη. Παρ' ὅλην τὴν ἐπιτηδεῖαν ἰδιοποιήσιν τοῦ ἔργου τῶν ἄλλων καὶ τῆς εὐμενείας τῶν περιστάσεων διὰ τῶν ὁποίων ἐμεγάλωσε τὸ Κράτος, τὰ τυφλά του πείσματα καὶ ὁ μεγαλομανικὸς ἐγωκεντρισμὸς του τὸν παρέσυραν εἰς πράξεις

αἱ ὁποῖαι μετὰ μὲν τῶν πλειοτέρων, φίλων τὸν συνέδεσαν μετὰ πάντοίους ὑπόπτους σχέσεις, αἱ τινες βραδυτέρων θὰ λάβουν εἰς ἑαυτοῦ τοῦ ἐναντίαν ἐκδήλωσιν, ἀπέναντι δὲ τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων ὑπέστη τελείαν ἠθικὴν ἔκπτωσιν. Καὶ οὕτως οἰαδήποτε καὶ ἂν θὰ εἶνε ἡ ἐκβασίς τοῦ σημερινοῦ κινήματος καὶ τὸ τέλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, καὶ ἂν ἀκόμη κατωρθώσῃ νὰ ἐκανοποιήσῃ τοὺς ἐκδικητικoὺς του πρωτοπικούς σκοποὺς, τὸ πολιτικόν του μέλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ εἶναι ἄθλιον. Ὁ κ. Βενιζέλος ἔγειρεν ἀπὸ τὸ θάρος τῆς ἰδίας δόξης ἢ ὁποῖα δὲν τοῦ ἀνῆκεν.

Καὶ τέλος, θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ κρίσις τῆς ἱστορίας ἢ ὁποῖα πάντως θὰ εἶναι διὰ τὸν ἄνθρωπον δεινὴ ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἐκτιμηθῶν τὰ ἔργα του.

ΤΕΛΟΣ

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΥΔΑΚΗΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΕΠΟΧΗΝ

ΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΩΝ ΑΙ ΤΡΟΜΕΡΑΙ ΘΥΣΙΑΙ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΥ

Τί ἐστοίχισεν εἰς τοὺς Ἀγγλογάλλους ἡ ἐκστρατεία πρὸς παραβίασιν τῶν στενῶν.

Πλήρης δικαίωσις τῶν προβλέψεων τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἐπιτελείου.

Τὸ δημοσίευμα τοῦτο τῆς «Νέας Ἐποχῆς» εἶνε ἡ ἐπίσημος ἐκθεσις τοῦ ἁγγλοῦ στρατηγοῦ Χάμιλτων ἀρχηγοῦ τῶν ἁγγλικῶν ἐν Δαρδανελλίοις Δυνάμεων πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν.

ΦΛΕΓΟΝΤΑ ΖΗΤΗΝΑΤΑ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΠΝΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΠΝΟΠΩΓΩΓΩΝ

ΓΙ ΔΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Πρός περιορισμόν τῆς ἐπικρατοῦσης ἀναρχίας καὶ κακοδαιμονίας εἰς τὰ καπνικά ζητήματα ἐδυσπύσθη ὁ θεσμός τῶν Γραφείων Προστασίας Ἑλληνικοῦ Καπνοῦ κύριος σκοπὸς τῶν ὁποίων ἦτο ἡ βελτίωσις τῶν ὁρῶν τῆς παραγωγῆς καὶ διαθέσεως τοῦ καπνοῦ ἐξοχὴν τοῦτου τῆς χώρας μας προϊόντος. Διὰ τῆς ιδρύσεως τῶν Γραφείων προστασίας καπνοῦ ὑπεστηρίχθη ὅτι ἤθελε καταστή ἐφικτὸς ὁ συντονισμὸς τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἡ συμπτῶσις τῶν ἀντιλήψεων τῶν διαφόρων παραγόντων τῶν σχετιζομένων μετὰ τὴν παραγωγὴν, ἐπεξεργασίαν καὶ διάδοσιν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ τοῦ καπνοῦ.

Ἡ ἰδέα ἦτο μεγάλη: Ἐπρόκειτο περὶ συνεργασίας ἢ τουλάχιστον περὶ συνθηκολογίας τῶν καπνεμπόρων, τῶν καπνοπαραγωγῶν καὶ τῶν καπνεργατῶν. Ἐπρόκειτο νὰ ὑποχωρήσουν τὰ καθ' ἑκάστα ἀτομικὰ συμφέροντα καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ὁποῖα τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Ἐλησιμονήθη ὁμως κατὰ τὴν παραπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν τῆς ἰδρύσεως τῶν καὶ δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ὕλην πραγματικότης καὶ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα εἶνε ξένα πρὸς πᾶσαν ἠθικὴν ἰδεολογίαν καὶ πρὸς πᾶν εὐγενὲς ἰδιαιδικόν. Ἐλησιμονήθη τὸ ἀδύνατον συμπτώσεως ἀπόψεων, ὑπὸ τὰς σημερινὰς τῶν πραγμάτων συνθήκας, κοινωνικῶν ομάδων, ὡθουμένων ἀπὸ ἀντικρουόμενα ὁικονομικά συμφέροντα.

Τὰ πράγματα ἐξεληχθήσαν ἔτιτοτε ὅπως ἦτο φυσικὸν νὰ ἐξεληχθῶσιν. Ἡ μία ἀμέσως ἐνδιαφερομένη διὰ τὰ καπνικά ζητήματα κοινωνικὴ ὁμάς, οἱ καπνεργαταί, δὲν ἔχει πλέον

θέσιν εἰς τὰ Γραφεῖα Προστασίας Καπνοῦ. Ὅσονδήποτε καὶ ἂν διακεινόμεθα ἀντιπαθητικῶς πρὸς τὴν τάξιν τῶν καπνεργατῶν, οὐχ ἦτο δυνάμει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῇ ὑπῆρξεν λίαν ἄστοχος, καθόσον διὰ τῆς ιδρύσεως τῶν Γραφ. Προστ. Καπνοῦ ἐπεδιώχθη νὰ ὑπάρχῃ ἕνας μόνιμος ὁργανισμὸς, ἀποτελούμενος ἀπὸ ἀντιπροσώπων ὁλων τῶν στοιχείων τῶν δυναμένων καὶ

δικαιουμένων νὰ ἔχωσιν γνώμην καὶ ἀπόψεις ἐπὶ τῶν καπνικῶν ζητημάτων.

Ἦδη ὑπολοίπονται οἱ καπνεμπόροι καὶ οἱ καπνοπαραγωγοί. Ὑπάρχουν ὡς γνωστὸν τρία Γρ. Προ. Καπνοῦ, τὸ τῆς Καβάλλας, τὸ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὸ τοῦ Βόλου, ἐπιχορηγούμενα ὑπὸ τοῦ Κράτους δι' ἐπὶ ἑκατομυρίων δραχμῶν, ἅτινα προέρχονται ἐξ εἰδικῆς φορολογίας τοῦ παραγωγικοῦ Καπνοῦ.

Δὲν θὰ θελήσω νὰ ἐξετάσω ποῖα ὑπῆρξεν ἡ μέχρι τοῦδε δράσις τῶν Γρ. Προ. Καπνοῦ, κατὰ πόσον ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν καὶ κατὰ πόσον ἐπραγματώθησαν αἱ γεννηθεῖσαι περὶ αὐτῶν ἐλπίδες καὶ αἱ βασισθεῖσαι ἐπ' αὐτῶν προσδοκίαι μίᾳ καλύτερας αὐριον. Λίαν χαρακτηριστικὸν γεγονός ἐν προκειμένῳ εἶνε ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη καὶ πεποίθησις μεταξὺ τῶν καπνοπαραγωγῶν μας, καθ' ἣν τὰ Γρ. Προ. Καπνοῦ δὲν εἶνε τί ποτε ἄλλο παρὰ μία εὐχρημος μετωνομασία τῶν καπνεμπορικῶν συλλόγων. Εἰς τὸ γεγονός αὐτὸ ὀφείλεται καὶ ἡ κοινὴ παρατηρουμένη δυσπιστία καὶ ἔλλειψις ἐνδιαφέροντος καὶ ἐμπιστοσύνης τῶν καπνοπαραγωγῶν μας πρὸς τὰ Γρ. Προ. Καπνοῦ. Τὸ συνελθόν ἐξ ἅλου ἐν Ἐάνθῃ Τρίτον Καπνοπαραγωγικὸν συνέδριον διετίπωσεν καὶ πάλιν τὴν ἀπαίτησιν ὅπως τὰ Γρ. Προ. Καπνοῦ μετατραποῦν εἰς Γραφεῖα Προστασίας Καπνοπαραγωγῆς, διότι ὡς ἔχουν σήμερον ἐλάχιστα ἐξουσιοδοτήσιν τὴν καπνικὴν ὑπόθεσιν.

Εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸν καὶ εὐόκων τὸ γεγονός ὅτι οἱ καπνοπαραγωγοί, λαβόντες πικρὰν πείραν τοῦ παρελθόντος, ἤρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς ἀτομιστικὰς ἰδέας καὶ νὰ ἐπιλαμβάνωνται οἱ ἴδιοι τῆς φροντίδος τῆς καλύτερέσεως τῆς θέσεώς των, τῆς θέσεως ἐκείνης ἡ ὁποία τοὺς ἀνέκει. Ἐνόησαν ὅτι ἦτο καιρὸς πλέον νὰ ἀποκτήσῃ συνειδησὶν τῆς τάξεώς των, νὰ ἐνσωματωθῶσιν καὶ νὰ ὁργανωθῶσιν εἰς ὁργανώσεις, αἱ ὁποῖαι διὰ τοῦ ὄγκου των νὰ δείξουν ὅτι ὑπάρχει μία τάξις σχεδὸν παραγκωνισμένη ἕως τώρα, ἡ

ὁποία εἶνε ἱκανὴ νὰ διαφιλονικήσῃ τὸν σεβασμὸν τὸν ὅποιον δικαιούται καὶ τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποῖαν ἀξίζει.

Ἐκείνο ποῦ εἶνε ἀπαραίτητον ἐν πρώτοις εἶνε ἡ ἰδρύσις Ἰνστιτούτου Καπνοῦ καὶ πειραματικῶν κατὰ περιφέρειας σταθμῶν. Νὰ καταργηθῶσιν εὐθὺς ἀμέσως τὰ Γραφεῖα Προστασίας Καπνοῦ καὶ ἀπ' αὐτῶν νὰ ἰδρυνθῇ μοναδικὸν Γραφεῖον Προστασίας Καπνοπαραγωγῆς μετὰ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ μετὰ τὸν Βόλον ἀνταποκριτὰς τὰς ἐνώσεις καπνοπαραγωγικῶν, συναγερμῶν. Ἐκ τῶν δώδεκα ἑκατομμυρίων τῶν προερχομένων ἐξ εἰδικῆς φορολογίας ἐπὶ τοῦ καπνοῦ τὰ μὲν ἑξὶ νὰ διατίθενται ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ Ἰνστιτούτον Καπνοῦ καὶ τοὺς πειραματικὸς σταθμοὺς, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἑξ ἑκατομμυρίων διὰ τὰς δαπάνας τοῦ Γραφείου Προστασίας Καπνοπαραγωγῆς καὶ πρὸ παντὸς διὰ τὰς δαπάνας ἐντατικῆς διαφήμισης τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐξευρισκομένων ἐν τῇ μεταξὺ καὶ ἄλλων συμπληρωματικῶν πόρων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Διὰ τοῦ Ἰνστιτούτου Καπνοῦ θὰ ἐπιδιωχθῇ κατὰ τὸ δυνατόν ἡ τυποποίησις τοῦ καπνοῦ, θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ λεπτομερεστέρα μελέτη τῶν συνθηκῶν τῆς παραγωγῆς τοῦ καπνοῦ καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῶν δυνατῶν βελτιώσεων τῆς ποιότητος του, θὰ κατορθωθῇ νὰ γνωρίσῃ ὁ καπνοπαραγωγὸς τὰς ὀφελείας τὰς ὁποίας δίδεται νὰ ἀποκομίσῃ μεταχειριζόμενος μηχανικὸς τρόπους καὶ ἐπιστημονικὰς μεθόδους.

Ἰδιαιτέρα φροντίς δεόν νὰ δοθῇ εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοπαραγωγῆς, ὅπου δεόν νὰ λάβῃ τὴν χροῖαν ἐνὸς μόνιμου καπνοπαραγωγικοῦ συνεδρίου, εἰδος καπνικοῦ κοινοβουλίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐλευθέρως νὰ ἐκφέρουν τὰς γνώμας των καὶ τὰς ἀπόψεις των οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κατὰ τὸν τύπον ὁργανωμένων καπνοπαραγωγῶν. Ἐκ τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοπαραγωγῆς θὰ ἀνέκει πλέον ἡ φροντίς νὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἐρευνᾷ, ἀπερίσπαστον ἀπὸ ξένων ἐπιδράσεις, τὸ ἐν γένει καπνικὸν πρόβλημα καὶ νὰ ὑποδεικνύει τὰς ἀναγκαίας καὶ ἀρμοζούσας εἰς ἑκάστην περίπτωσιν λύσεις.

Τὸ καπνικὸν μας πρόβλημα, ὀφείλομεν νὰ πὼ ὁμολογήσωμεν, εἶνε ἐκ τῶν δυσχερεστέρων, ὀφειλόμενον εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ

καπνοῦ, εἰς αὐτὰς τὰς συνθήκας τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διαθέσεώς του. Ἦδη παριστάμεθα μάρτυρες τῆς κακοδαιμονίας αὐτῆς. Οἱ καπνεμπορικοὶ οἶκοι, συνασπισθέντες διὰ λόγους πίεσεως τῶν τιμῶν καὶ ἐκμεταλεύσεως τῶν καπνοπαραγωγῶν, ἀρνοῦνται νὰ προβῶσιν εἰς ἀγορὰν τῶν καλῆς ποιότητος καπνῶν. Εὐτυχῶς ὅτι ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα, ἀρθεῖσα εἰς τὸ ὕψος τῆς εὐγενούς ἀποστολῆς τῆς, ἔρχεται κατὰ τὸ ἐνὸν ἀρωγὸς τῶν καπνοπαραγωγῶν, προστατεύοντα αὐτοὺς ἀπὸ τὰ δίκτυα καὶ τοὺς πλοκάμους τῶν κεφαλαισκρατικῶν τούτων συνδυασμῶν. Ἡ σημερινὴ αὐτὴ κατάστασις βεβαίως θὰ ἦτο ἄλλοιᾳ ἐάν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οἱ καπνοπαραγωγοὶ μας διέβλεπον τὸ ἀδιέξοδον εἰς τὸ ὁποῖον σύρονται καὶ ἐπελαμβάνοντο ἑκτοτε οἱ ἴδιοι τὴν ὀριζικήν λύσιν τοῦ ζητήματος τῶν, συσσωματούμενοι εἰς ὁργανώσεις καθαρῶς καπνοπαραγωγικὰς, βελτιώνοντες τοὺς πιστωτικὸς συνεταιρισμοὺς των καὶ πρὸ παντὸς ἰδρύοντες συνεταιρισμοὺς κοινῆς ἐπεξεργασίας τοῦ προϊόντος των καὶ κοινῆς πωλήσεως τοῦ καπνοῦ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς καταναλωτικὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Γίνεται συζήτησις κατ' αὐτὰς περὶ ιδρύσεως ἀπὸ ὁμάδα ξένων κεφαλαιούχων ἑταιρείας εἰς ἣν νὰ παρεχωρήτῃ ἀποκλειστικὸν μονοπώλιον ἀγορᾶς ἀπάσης τῆς καπνοπαραγωγῆς τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν ἀξίζει καὶ νὰ συζητήσῃ καὶ νὰ ἀντικρούσῃ κανεὶς τὴν βλάβην αὐτῇ, πρότασιν. Ἡ πρότασις αὕτη μᾶς ὑπενθυμίζει μίαν ἄλλην πρότασιν, ἡ ὁποία φαίνεται ὅτι ἐνεπνεύσθη καὶ ἐνεφορήθη ἀπὸ ἠθικοὺς σκοποὺς καὶ ἰδεολογικὰ ἐλατήρια. Ἐπαρτάθη δηλαδὴ καὶ τότε ὅπως δημιουργηθῇ Αὐτόνομος Καπνικὸς Ὀργανισμὸς, ὅστις θὰ ἀελάμβανε τὴν ἐντατικὴν διαχείρισιν καὶ διάθεσιν τῆς παραγωγῆς, τὴν ὁποῖαν καὶ θὰ ἐκτίμιεν ἐκάστοτε συμφώνως μετὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς διεθνούς καπναγορᾶς.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του ὁ Αὐτόνομος αὐτὸς Καπνικὸς ὁργανισμὸς θὰ παρῶσθαι ἀνάγκη νὰ ὀρίξῃ ἐκάστοτε τὸν ἀριθμὸν τῶν καλλιεργηθησέμενων στρεμμάτων καπνοῦ, τὸν τρόπον ἐπεξεργασίας καὶ τὴν τιμὴν πωλήσεως, τοῦτο ὁμως δὲν σημαίνει παρὰ ἐπιβολὴν μονοπωλείου εἰς ὃ,τι ἀφορᾷ τὴν παραγωγὴν καὶ ἐμπορίαν τοῦ κα-

πνοῦ. Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ τότε προταθεὶς οὗτος ὁργανισμὸς δὲν θὰ προσλάβῃ τὴν μορφὴν μονοπωλείου καὶ συνεπῶς δὲν θὰ ἔχει τὰ μειονεκτήματα ἐκείνου καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ἀκόμη ὅτι ἡ διοίκησις καὶ ἡ λειτουργία του θὰ εἶνε καθ' ὅλα ἀμεμπτος καὶ ἀσπίλος ὅμως ἐν γενεῇ ἀρκεῖ, ὅχι μόνον νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰ πλεονεκτήματά του, ἀλλὰ καὶ τὴν σημερινὴν τοῦ καπνοῦ κατάστασιν ἀκόμη νὰ ἐπιδεινώσῃ καὶ τὴν καπνοπαραγωγὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς δύσκολον νὰ φέρῃ θέσιν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶνε ὅτι μία τοιαύτη ἐνέργειά μας θὰ εἴχῃ, ἀσφαλῶς ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα τὴν, διὰ λόγους ἀντιποίνων, κήρυξιν μποϊκοτάς καὶ παύσιν ἀγορῶν καπνοῦ εἰς τὴν χώραν μας ἀπὸ τὰς καπνεμπορικὰς ἐκείνας ἐταιρείας, αἵτινες ὑπάγονται καὶ λειτουργοῦν ὑπὸ τὴν ἑλεγχον τοῦ ἀμερικανικοῦ καπνικοῦ τράστ. Μία τοιαύτη πειθαναγκαστικὴ ἐνέργεια τῶν ἐταιρειῶν τούτων εἶνε φανερόν εἰς ποῖον ἀδιέξοδον θὰ ἔφερε τὴν χώραν μας. Διότι δὲν φαίνεται νὰ εἶνε προσεχὴς ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη, καθ' ἣν ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ ἐνὸς κράτους καὶ διὰ κράτους ἀνοργανώτου καὶ ἀδυνάτου σὰν τὸ δικό μας, θὰ δύναται νὰ ἐξελισσεται ἀπερίσπαστον ἀπὸ τοὺς ξένους κεφαλαιοκρατικούς περισπασμούς.

Τὸ συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ἐξάγεται ἐξ ὧν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων εἶνε ὅτι τὸ καπνικὸν μας πρόβλημα δὲν εἶνε ἐκ τῶν εὐχερεστέρων, ὅτι οἱ καπνοπαραγωγοὶ μας πρὸς τελικὴν ἐπικράτησιν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν δικαιῶν τῶν ἔχουν νὰ ἀντιπαλασσοῦν πρὸς ὅλας τὰς κατενθύνσεις, νὰ ἐξαλείψωσιν πρὸ παντὸς τὰς προλήψεις καὶ τὰς ἀτομιστικὰς τῶν ἰδέας. Ὡς ἐξαρθῶσιν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς τῶν καὶ ἂς ἐννοήσωσιν ὅτι μόνον ἐὰν ἐγκαταλείποντες τὰ μικροπολιτικά τω, συμφέροντα καὶ τὰς προσωπικὰς τῶν ἀντιζηλίας, συγκεντρώσωσιν τὰς δυνάμεις τῶν καὶ τὰς προσπάθειάς τῶν καὶ συνασπισθῶσιν περὶ ἰσχυρῶν συνεταιριστικῶν ὁργανισμῶν, μετὰ ἐπὶ κεφαλῇ τὸ Γραφεῖον Προστασίας Καπνοπαραγωγῆς, τότε μόνον θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀντεπεξέλθωσιν νικηταί εἰς τὴν ὑπέρτατον τοῦτον ἀγῶνα, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τῆς ὁλῆς μας Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

Σέραι, Μάρτιος 1928
ΒΑΣΙΛ. ΚΑΡΑΓΚΥΖΗΣ

Ἐκδόσεις

Ἐλάβομεν τὸ 4ον τεῦχος τῆς ἐκλεκτῆς μηνιαίας ἐκδόσεως «Νέας Πολιτικῆς Ἐπιθεωρήσεως» διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ ἡμῶν φίλου καὶ παλαιοῦ συνεργάτου τῆς «Νέας Ἐποχῆς» κ. Δημητ. Πετραλάκου πολιτευτοῦ Λακωνίας. Αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴ ἐκδοσις τῆς «Νέας Πολιτικῆς Ἐπιθεωρήσεως» ἐξησφάλισε τὴν συνεργασίαν ἐγκρίτων ἐπιστημόνων μ' ἐπικρατῆς τὸν κ. Γεώργιον Στρέϊτ, πραγματεύεται δὲ θέματα ἀφορῶντα τὴν πολιτικὴν κίνησιν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς πολιτικὴν, τὴν ἐκπαιδευτικὴν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν τὴν κοινοβουλευτικὴν καὶ ἐξετάζει ἱστορικὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος συνδεόμενα μετὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάς, διὰ τῆς «Νέας Πολιτικῆς Ἐπιθεωρήσεως» ἀπέκτισεν ἐπὶ τέλους τὸ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν τὸ ὁποῖον ἐστρεψτο καὶ εὐχόμεθα ὁλοφύχως εἰς τὸν φίλον κ. Πετραλάκον μακρὰν τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ὁραίας αὐτοῦ προσπάθειας.

Ἐλάβομεν τὰ ἐν Αἰγύπτῳ ἐκιδιδόμενα εβδομαδιαῖα περιοδικὰ «Ἴσις» καὶ «Παναγία» ὡς καὶ τὰ σατυρικά «Σφιγξ» καὶ «Μαλαίς».

Ἐλάβομεν τὸ νέον τεῦχος τοῦ ἐν Ἀθῆναις ἐκιδιδόμενου ἐκλεκτοῦ περιοδικοῦ «Ἐπιστημονικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία». Ἐπίσης τὸ νέον τεῦχος τοῦ μηνιαίου θερησκευτικοῦ περιοδικοῦ τῆς Θεσσαλονίκης «Γρηγόριος ὁ Παλαμῆς».

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Νέα Ἐποχή», συνεχίζουσα τὴν ἐκδόσιν τῆς καὶ τὸν ὥραϊον ἰδεολογικὸν ἀγῶνα τῆς, ἐν μέσῳ ἀφαντάστων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν καὶ ἀντιμετωπίζουσα ἀκόμη τὴν ἀδιαφορίαν τῆς ὁμόφρονος ἐκείνης τάξεως, ἥτις καθήκον καὶ ὑποχρέωσιν ἔχει νὰ παρῶσιν εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν ἡθικὴν ἐνίσχυσιν, ποιεῖται, πρὸς ὅλον τὸ πλῆθος τῶν ἀφανῶν μὲν ἀλλ' ἀκραιφνῶν ἰδεολόγων συνδρομητῶν αὐτῆς, θερμότητην ἐκκλησιν ἵνα ἔλθωσιν ἀρωγοὶ εἰς τὴν ἰδεολογικὴν αὐτῆς προσπάθειαν διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν καθυστερουμένων συνδρομῶν αὐτῶν.

“ΠΥΡΣΟΣ”, ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΥΠΟ: ΤΗΣ Α.Ε.Β.Ε. Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΟΔΟΣ ΑΥΓΟΥΡΓΟΥ 18

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ: ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ 69

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

(ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 30ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1928)

ΜΕ ΔΡ. 3.000
ΕΙΣ 30 ΔΟΣΕΙΣ

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΠΡΩΤΟΙ ΤΟΜΟΙ
Α' - ΙΒ' ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ
(ΗΤΟΙ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ)

ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Οἱ ὁπωσδήποτε κατέχοντες τόμους Α', Β', Γ' καὶ Δ' εἴτε ὡς συνδρομηταὶ ἀπέκτησαν αὐτοὺς εἴτε ὡς ἀγοραῖται, δύνανται νὰ ἐγγραφοῦν διὰ τοὺς λοιποὺς μέχρι τοῦ Τόμου ΙΒ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δρ. 250 κατὰ τόμον, μετὰ μηνιαίαν καταβολὴν δρ. ἑκατὸν (100) μέχρις ἐξοφλήσεως.

Ἐγκύκλιος καὶ ὁδηγία παρέχονται προθύμως εἰς τοὺς αἰτοῦντας.

ΟΙ ΤΟΜΟΙ Α', Β', Γ' & Δ' ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ
Ο Ε΄ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΙΜΟΣ ΤΗΝ 15^{ΗΝ} ΙΟΥΛΙΟΥ
Ἀπὸ τοῦ ΣΤ' τόμου ἡ ἐκδοσις θὰ ἐπιταχυνθῇ ἀκόμη περισσότερο.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "ΤΙΤΑΝ",

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ 3.000.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 6—54

Τηλεγραφική Διεύθυνσις :

"ΣΙΜΕΝΤΟΤΙΤΑΝ ΑΘΗΝΑΣ,"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33 ΤΗΛ. ΑΡ. 5.77

Γραφεία φορτώσεων ἐν ΠΕΙΡΑΙΕΙ
Τηλ. ἀριθ. 2—63

Τσιμέντα «Τιτάν» τύπου «Πορτλάντ» (Ciment artificiel Portland) ανταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα Μπετόν πάσης φύσεως.

Βέτον ἀμνέ λιμενικά, Πλακοποιία, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἄγκωνάρια), πρέκια κτλ.

Τσιμέντο «Κέρωψ». Εἰδικὴ κοιλία, κατάλληλος διὰ τὴν κατασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιασμάτων διὰ συνήθεις λιθοδρομάς, ἢ πλινθοδρομάς, ἀντικαθιστώσα μὲ πλεῖστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάσματα ἐξ ἀσβέστου.

Πολύ ταχύτερα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρα ἀντοχή, ὅθεν : Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἤτοι : Κέρδος εἰς χρήσιμον ὥρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικά καὶ ὄγκον λιθοδομῆς.

Συνιστᾶται ἰδιαίτερος δι' ἔργα λιμενικά.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

33 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΚΑΙ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Χημικὰ Λιπάσματα. — Εἰδικὰ σύνθετα λιπάσματα διαφόρων τύπων διὰ πᾶσαν ἐν γένει καλλιέργειαν καὶ ἀπλᾶ (ἄζωτοϋχα, ὑπερφωσφορικά, καλλισυχα.)

Ὁξέα. — Θεϊκόν, Νιτρικόν, Ὑδροχλωρικόν. Θεϊκὸς σίδηρος Περσπορίνη.

Εἶδη ὑελοουργείου. — Υελοπίναιες κοιναὶ (τξάμια) ἐπιτραπέζια εἶδη. Φιάλαι παντὸς εἶδους Λαμίζαναι κτλ.

Ἡ Ἑταιρεία ἔχει ἰδιαίτερον τμήμα ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ τὸ ὁποῖον παρέχει δωρεάν, προφορικῶς ἢ δι' ἀλληλογραφίας, πᾶσαν πληροφориαν δι' ἑλα τὰ γεωργικὰ ζητήματα καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν χρῆσιν τῶν λιπασμάτων της.